

AGATHA CHRISTIE

Salapärase juhtum Styles'is



N^o 2

KRIMINAALROMAAN

Gerhard Pello.

K R I M I N A A L R O M A A N

Nr. 2

TELLIMISHIND AASTAS 7 KR. 50 SENTI
ÜKSIKNUMBER 75 SENTI

1937
1. MÄRTS

AGATHA CHRISTIE

Salapärane juhtum
Styles'is

Inglise keelest tõlkinud

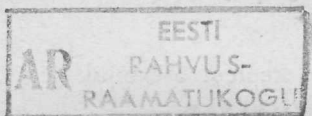
E. Mölder

K./Ü. „L O O D U S“, T A R T U

820-31

Ilmub Tartus, 12 korda aastas.
Vastutav toimetaja: H. Purre.

Ar 937
Christie



127.432^x

I p e a t ü k k .

SIIRDUN STYLES'I.

Pinev huvi, mis tõusis avalikkuses roima vastu, milline oli tol ajal tuntud kui „Juhtum Styles'is“, on nüüd pisut vaibunud. Vaatamata juhtumiga seoses olevate kuulduste laiale levikule, palusid mind mu sõber Poirot ja asjasse segatud perekond üles märkida kogu loo. Meie loodame, et see vaigistab mõjukalt seni püsinud sensatsioonilised kuuldused.

Mainin seepärast lühidalt asjaolusid, mis viisid mind ühendusse selle afääriga.

Olles frondilt invaliidina koju saadetud, veetsin mõned kuud kaunis masendavas ravilas, saades seejärel kuu aega puhkust. Kuna mul polnud lähemaid sugulasi ega sõpru, püüdsin selgusele jõuda, mida küll ette võtta, kui kohtasin John Cavendish'i. Olin teda harva kohanud mõne aasta jooksul. Õieti ütelda, ma pole teda kunagi eriti hästi tundnud. Ta oli minust tublisti 15 aastat vanem ja näis umbes 45-aastasena. Poisikesena olin küll sageli peatunud Styles'is, tema ema kodus Essex'is.

Meie vestlesime lugusid vanadest aegadest, mis lõppes sellega, et ta kutsus mind Styles'i puhkust veetma.

„Memm rõõmustaks sind nende aastate järele taas nähes,“ lõpetas ta.

„Läheb sinu emal hästi?“ küsisin.

„Ojaa. Ma usun, sa tead, et ta on uuesti abiellunud?“

Kardan, et näitasin oma üllatust liiga selgelt. Mäletan mrs. Cavendish'i, kes abiellus John'i isaga, viimase

olles lesk kahe pojaga, kui kena keskealist naist. Nüüd ei võinud ta kindlasti päevagi noorem olla kui 70-aastane. Ta meenus mulle energilise, iseseisva inimesena, kes kaldus pisut heategevusse, armastas avada basaare ja mängida lady Heldet. Omades tähelepandavat isiklikku varandust, ta oli väga helde naine.

Kodukoha Styles'i oli mr. Cavendish ostanud juba nende abielu algusaastail, olles täielikult oma naise mõju all, nii et isegi surres oli selle naisele jätnud kogu eluks, samuti suurema osa oma sissetulekuist, milline korraldus oli kahtlemata ebaõiglane tema kahe poja suhtes. Võõrasema aga oli alati olnud suuremeelne viimaste vastu, kes tegelikult oma isa teiskordsel abiellumisel nii noored olid, et pidasid võõrasema päris emaks.

Noorem poeg Lawrence, peenehingeline noormees, oli arst, kes loobus varakult sellest kutsest ning elas kodus, jätkates kirjanduslikku harrastust, kuid tema värsid ei leidnud kunagi tähelepandavat edu.

John praktiseeris mõni aeg advokaadina, kuni lõpuks leidis endale sobivama elukutse mõisaomanikuna. Ta abiellus kahe aasta eest ning asus naisega Styles'i elama, kuigi minus tekkis teravmeelne kahtlus, et ta oleks eelistanud suurendatud toetust emalt, mis oleks võimaldanud talle asutada iseseisvat kodu. Mrs. Cavendish aga oli daam, kes armastas septseda oma plaane, oodates teistelt inimestelt nendega nõustumist. Sellelt seisukohalt ta oli teistest tugevam, sest tema käes oli rahakott.

John, märgates mu üllatumist tolle uuestiabiellumise puhul, naeratas kurvalt.

„Neetud lugu,“ ütles ta jämedalt. „Võin sulle ütelda, Hastings, see teeb elu meile kaunis raskeks. Samuti Evie'le — mäletad Evie't?“

„Ei.“

„Oo, ma usun, ta tekkis pärast sind. Ta on muti seltsidaam, meister igal alal. Tore naine — vana Evie!“

Mitte just noor ega ilus, kuid nii, nagu meie teda näha tahame.“

„Sa pidid ütlema — ?“

„Oo, see poiss! Ta ilmus teadmatuses ettekäändega, et on Evie onupoeg või midagi säärast, kuigi Evie ei pidanud küllalt targaks tunnustada seda sugulussidet. Poiss on täielik *outsider*, seda näeb igauks. Tal on suur must habe ja ta kannab igasuguse ilmaga lakk-kingi. Kuid kohe kleepus ema tema külge, võttes ta oma sekretäriks — sa tead ju, kuidas ta lennutab mööda tuhandeid ühinguid?“

Ma noogutasin.

„Noh, loomulikult muutis sõda sajad tuhandeiks. Kahtlemata oli poiss talle väga kasulik. Ja ootamatult kolm kuud tagasi ta teadustas enda kihlustest Alfred'iga. Poiss peaks temast vähemalt 20 aastat noorem olema! Ja siin me nüüd oleme — tema, olles ise enda pere-mees, abiellus tolle poisiga.“

„See pidi küll olema ränk situatsioon teile kõigile.“

„Ränk! See on neetud!“

Kolm päeva hiljem ma astusin rongilt Styles St. Mary's, võimatus väikeses jaamas, mille olemasolu näis põhjendamatu, asudes kesk rohelisti põlde ja maatänavaid. John Cavendish ootas perroonil, juhtides mind välja autosse.

„Sain siiski tilga või paari bensiini, nagu näed,“ tähendas ta. „Peaasjalikult tänu ema osavusele.“

Styles St. Mary küla asetses umbes kahe miili kaugusel jaamast, kusjuures Styles Court asetses jälle miili kaugusel teispoole jaama. Oli üks vaikseid, sooje juulikuu alguspäevi. Vaadeldes üle Essex'i sileda, roheliselt ja rahulikult pealelõunapäikeses lamava maa-ala, tundus vaevalt usutav, et mitte väga ammu tagasi mu silme ees suur sõda veeres oma määratud rada. Tundsin end korruga teise maailma paisatuna. Meie sisse pöördudes pargi väravast, tähendas John:

„Ma kardan sina, Hastings, leiad siin liiga palju rahu.“

„Minu armas poiss, seda ma just vajangi.“

„On küllalt mõnus, kui soovid elada laisaelu. Mina õpetan vabatahtlikke kaks korda nädalas ja aitan taludes. Minu naine töötab järjekindlalt põllul. Ta tõuseb kell 5 hommikul lehma lüpsma ning askeldab hommikueineni. Elu on siin kaunis hea, kui vaid poleks seda Alfred Inglethorp'i!“ Ta peatas järsku sõiduki, vaadates oma kella. „Ma mõtlen, kas meil on aega kaasa võtta Cynthia't.“

„Cynthia! Kas see pole mitte sinu naine?“

„Ei, Cynthia on mu ema protežee, ühe tema vana kooliõe tütar, kes abiellus ühe nurjatu advokaadiga. Too jäi maksujõuetuks, ning tütarlaps jäi vaeslapseks ja pennita. Siis minu ema ilmus päästjana ja Cynthia on olnud nüüd meiega ligi kaks aastat. Ta töötab seitsme miili kaugusel Tadminster'i Punase Risti haiglas.“

Viimaste sõnade juures olimegi jõudnud vana suurepärase maja esisele, kus üks daam paksus tweedseelikus üle lillepeenra kummardudes, sirgus meie saabudes.

„Hallo, Evie, siin on meie haavatud kangelane! Mr. Hastings — miss Howard.“

Miss Howard raputas südamlikult, peagu valusalt mu kätt, misjuures sain mulje väga sinistest silmadest ja pruunistunud näost. Ta oli umbes 40-aastane lõbusa välimuse ja madala häälega naine, evides laia, märgatavalt kandilist keha. Suured jalad olid peidetud headesse, paksudesse kingadesse. Tema konversatsioon, nagu varsti avastasin, oli surutud telegraafilisse stiili.

„Umbrohi kasvab kui tulekahi. Ei saa nendega hakama. Panen teidki töösse. Parem olge ettevaatlik.“

„Olen kindel, et saan olema väga õnnelik tehes end kasulikuks,“ vastasin.

„Ärge ütelge seda. Pärast kahjatsete.“

„Teie olete küünik, Evie,“ ütles John naerdes. „Kus meie täna teed joome, kas sees või väljas?“

„Väljas. Liiga ilus ilm, et olla suletud majja.“

„Tulge siis, olete küllalt teinud aiatööd tänaseks. Teate „tööline on väärt oma tasu“. Tulge ja värskendage end.“

„Hüva,“ ütles miss Howard, tõmmates käest oma aiatöökindad. „Ma nõustun.“

Ta juhtis meid ümber maja kohta, kus tee auras laia mooruspuu varjus.

Üks kuju tõusis ühelt korvtoolidest ja astus meile paar sammu vastu.

„Minu naine, Hastings,“ ütles John.

Ma ei unusta kunagi esimest muljet Mary Cavendish'ist. Ta pikk, sale kuju siluetina vastu heledat valgust; elav mulje suikuvast tulest, mis näis väljenduse leidnud olevat vaid neis suurepärares kollakas-pruunides silmades, erinevates iga teise naise omadest, milliseid kunagi olin kohanud. Tugevast välisest rahulikkusest hoolimata võis tajuda tema metsikut, taltsutamata hinge eeskujulikult tsiviliseeritud kehas. Kõik need asjaolud on põletatud mu mällu. Ma ei unusta neid kunagi.

Ta tervitas madalal ja selgel häälel mõne sõnaga mu meeldivat saabumist. Laskudes korvtooli, tundsin end tõesti õnnelikuna, et võtsin vastu John'i kutse. Mrs. Cavendish ulatas mulle teed ja ta mõningad rahulikud märkused kinnitasid mu esimest muljet temast kui täiuslikust, võluvast naisest. Tähelepanelik kuulaja on alati ergutav ja nii kirjeldasin humoristlikult juhtumeid haiglast, mis — ma meelitan ennast — väga lõbustasid mu perenaist. John'i, nii tore kaaslane kui ta muidu oligi, võib vaevalt nimetada suurepäraseks vestlejaks.

Sel momendil hõljus läbi avatud klaasukse hästi meelde jääv hääl:

„Siis pärast teejoomist sa kirjutad printsessile, Alfred? Ma ise kirjutan lady Tadminster'ile järgmise päeva kohta. Või peame ootama, kuni kuuleme print-

sessist? Äraütlemise korral lady Tadminster võib avada seda esimesel päeval ja mrs. Crosbie teisel. Siis hertsoginna — —“ Kostis mehe häälekõminat, millele mrs. Inglethorp'i hääl vastas:

„Jah, kindlasti. Pärast teed sobib see küll. Oled nii hoolitsev, armas Alfred.“

Klaasuks avanes pisut enam ja välja murule astus kena, valgejuukseline, veidi käskivate näojoontega vana daam. Talle järgnes mees, kelle olemuses näis olevat palju valmisolevat järeleandlikkust.

Mrs. Inglethorp teretas mind ülilahkelt.

„On see aga rõõm teid jälle näha, mr. Hastings, pärast kõiki neid aastaid. Alfred, armsam, mr. Hastings ja siin minu abikaasa.“

Vaatlesin huviga „Alfred-armsamat“. Ta jättis vöörapärase mulje. Ma ei imestanud, et John mainis ta habet. See oli üks pikemaid ja mustemaid habemeid, millist kunagi olin näinud. Kandes kuldraamidega näpitsprille oli ta imelikult tuima ilmega. Mind läbis mõte, et ta võiks laval näida loomulikumana kui tegelikus elus. Ta hääl oli madal ja õlitatud, kui ta ulatas mulle käe ja ütles: „Väga rõõmustav, mr. Hastings!“ Siis, pöördudes naise poole: „Emily, kallim, mulle tundub, et padi on pisut röske.“ Emily vaatas säravalt talle otsa, kui ta asendas selle teisega kõige õrnema hoole demonstratsiooniga. Imelik pettumus muidu nii armsast naisest! Mr. Inglethorp'i juuresolekuga laudkonnas võttis maad mingi sunnitud meeolu ja peidetud vaenlikkus. Eriti miss Howard ei püüdnud varjata oma tundeid. Mrs. Inglethorp'ile aga nähtavasti ei tundunud vist midagi ebatavalisena. Tema voolavast kõneladususest, mida mäletan endisest ajast, polnud möödunud aastatega midagi kaduma läinud. Ta paiskas õhku vestlusojakese, peamiselt eeloleva näitemüügi teemal, mida ta organiseeris ja mis varsti pidi toimuma. Aeg-ajalt ta esitas mõningad küsimused päevade ja kuupäevade kohta oma mehele. Viimase valvas ja tähelepanelik käitumine ei

muutunud kunagi. Juba esimesest hetkest tundsin selle mehe vastu teatud kindlat eemaletõukavust ja minu arvates mu esimesed muljed tavaliselt ei peta.

Järgnevalt mrs. Inglethorp andis näpunäiteid Evelyn Howard'ile — saadetavate kirjade suhtes, kusjuures tema mees asjaliku häälega minu poole pöördus:

„Kas olete elukutseline sõjamees, mr. Hastings?“

„Ei, enne sõda teenisin Lloyd'i juures.“

„Ja kas kavatsete pärast sõda sinna jälle tagasi siirduda?“

„Võib olla. Üks kahest — kas see, või täiesti uus start.“

Mary Cavendish nõjatus ettepoole.

„Mida teie õieti valiksite elukutseks, kui võiksite arvestada oma kalduvustega?“

„Noh, see oleneb — —“

„Kas mitte salajane huvi?“ küsis ta. „Ütelge mulle — on teil mõni eriline soov? Igal on tavaliselt mõni nõrkus.“

„Teie naerate mu üle.“

„Võib-olla.“

„Hüva, mu salajaseks igatsuseks on alati olnud saada detektiiviks.“

„Kas Scotland Yard? Või Sherlock Holmes?“

„Oo, kindlasti Sherlock Holmes. Ent päris tõsiselt, mind huvitab pööraselt see ala. Kohtasin kord Belgias üht meest, suurepärasest detektiivist, kes sütitas mu täielikult. Too suurepärase väike mees tähendas ikka, et hea õnnestumine oleneb kriminalistil vaid meetodist. Minu süsteem põhjeneb tema omal, mistõttu ma loomulikult olen teinud suuri edusamme. Olles küll suur kergats, oli too väike naljakas mees aga imestusväärselt tark.“

„Hindan ise ka head kriminaalromaanit,“ tähendas miss Howard. „Kirjutatakse aga sageli hulk mõttetusi. Kurjategija avastatakse viimses peatükis. Kõik nagu

välgust rabatud. Tõeline kuritegu — seda tunneksite kohe.“

„Leidub ka suur hulk avastamata kuritegusid,“ vaidlesin mina.

„Mitte politseid, vaid asjasse puutuvaid inimesi mõtlen ma. Perekond. Neid teie ei saa ju ometi petta. Nemad teavad.“

„Tähendab,“ ütlesin ma lõbustatult, „teie arvate, et kui teie oleksite segatud kuritekku või mörva, oleksite võimeline kurjategijat õieti ära tundma?“

„Loomulikult. Olen kindel, et ma teaksin. Tunneksin oma sõrmeotstes tema lähenemist.“

„Aga tema võib olla temakene,“ vastasin.

„Võib küll. Ent mõrtsukatöö on raske kuritegu, mis sobib rohkem mehele.“

„Kuid mitte mürgistamise juhul.“ Mind ehmatas mrs. Cavendish'i selge hääl. „Dr. Bauerstein ütles üle-eile, et arstide seas on haruldasemate mürkide tundmine nii nõrk, et arvatavasti paljud mürgistusjuhud ei ärata mingisuguseid kahtlustusi.“

„Aga, Mary, milline hirmus vestlus!“ hüüdis mrs. Inglethorp.

„Mul on tunne, nagu jalutaks hani üle mu haa. Aa, seal on ju Cynthia!“

Noor tüdruk halastajaõe vormis jooksis särades üle muru.

„Miks sa, Cynthia, täna hiljaks jäid. Siin: mr. Hastings — miss Murdock!“

Cynthia Murdock, värske välimusega noor olend, oli täis elu ja energiat. Kui ta tõmbas peast oma väikese põetajamütsi, võisin imestella tema kastanpruune suuri, käharaid juukselaineid, samuti ta käe kahvatut väiksust, kui ta ulatas võtma teed. Mustade silmade ja ripsmetega oleks ta olnud iludus.

Ta viskus John'i kõrvale murule, ja kui ma ulatasin talle vaagna võileibadega, ta naeratas mulle.

„Istuge kah siia rohule. Nii on palju kenam.“

Laskusin sõnakuulelikult murule.

„Teie töötate Tadminster'is, eks ole, miss Murdock?“
Ta noogutas.

„Minu pattude pärast.“

„Kas nad kohtlevad teid siis halvasti?“ küsisin naeratahes.

„Noh, seda tahaksin vast näha!“ vastas Cynthia uhkelt.

„Mu täditütar on ravija,“ tähendasin, „ja ta on ära hirmutatud õdedest.“

„Ma ei imesta. Õed on, teate, mr. Hastings, — nad lihtsalt on! Teil pole aimugi. Kuid ma pole, taevale tänu, halastajaõde, ma töötan apteegis.“

„Kui paljusid inimesi teie mürgistate?“ küsisin naeratahes.

Ka Cynthia naeratas.

„Oh, sadasid!“ ütles ta.

„Cynthia,“ hõikas mrs. Inglethorp, „kas sa saaksid mulle kirjutada mõningad read?“

„Kindlasti, tädi Emily.“

Ta kargas kiirelt üles. Midagi ta olemuses reetis tema sõltuvust mrs. Inglethorp'ist.

Mu perenaine pöördus minu poole:

„John näitab teile teie toa. Öhtusöök on kell 7.30. Oleme tükiks ajaks loobunud hilisest lõunast. Lady Tadminster, meie parlamendi-esindaja abikaasa — surnud lord Abbotsbury tütar — teeb sedasama, kuna jõudsiime kokkuleppele, et keegi peab ka kokkuhoius püstitama eeskuju. Peame täielist sõjamajapidamist; midagi pole siin liigset — isegi iga ülearune paber hoitakse alal ja saadetakse kottides ära.“

Avaldasin oma tunnustuse ja John viis mu üles majja, mööda laia treppi, mis hargnes paremale ja vasemale ehituse tiibadele. Mu tuba asus vasemas tiivas, väljavaatega parki.

John lahkus ja mõni minut hiljem nägin läbi akna teda jalutamas käsikäes Cynthia Murdock'iga. Kuulsin

„Mrs. Inglethorp'i kärsitult hüüdvat „Cynthia“. Tütarlaps võpatas ja jooksis tagasi majja. Samal silmapilgul astus üks mees puu varjust välja ja lonkis edasi samas sihis. Ta võis olla nii neljakümne ümber, oli väga tõmmu ning melanhoolse, raseeritud näoga. Mingi tugev liigutus näis teda vallutavat. Möödudes minu aknast ta vaatas üles, kusjuures tundsin ta ära. Küll oli ta palju muutunud nende viieteistkümne aasta möödudes, mil viimati kohtusime. See oli John'i noorem vend, Lawrence Cavendish. Olin üllatunud, mis küll võis põhjustada ta näo sellise ebatavalise ilme.

Siis, vältides teda oma mõtteis, ma jätkasin mõtiskelu isiklikest asjust.

Õhtu möödus küllalt mõnusalt ja öösi nägin und sellest mõistatuslikust naisest, Mary Cavendish'ist.

Järgmise hommiku heledalt ning päikesepaistelisel koites olin täis lootust mõnusa külaskäigu suhtes.

Ma ei näinud Mrs. Cavendish'i kuni hommikueineni. Siis kutsus ta mu jalutuskäigule ja meie veetsime metsades hulkudes võluva õhtupooliku, jõudes koju tagasi kella 5 paiku.

Astudes suurde saali, kutsus John meid silmapilkselt suitsetamisruumi. Nägin ta näost, et oli juhtunud midagi segavat. Meie järgnesime talle ja ta sulges ukse meie järel.

„Kuule, Mary, asjad on pagana halvad. Evie'l oli tüli Alfred Inglethorp'iga ja ta on vallandatud.“

„Evie? Vallandatud?“

John noogutas kurvalt.

„Jah. Ta läks ema juurde ja — oo — siin on Evie isiklikult.“

Miss Howard astus sisse. Huuled pahaselt kokkusurutud, ta kandis üht reisukohvrit, olles ärritatud ja otsustav.

„Igal juhul,“ purskas ta välja, „ma ütlesin oma arvamise!“

„Minu armas Evelyn,“ hõikas mrs. Cavendish, „see ei või olla tõsi!“

Miss Howard noogutas pahaselt.

„Täitsa tõsi. Kardan, ma ütlesin Emily’le mõningaid asju, mida ta nii ruttu ei unusta ega andesta. Pole viga, kui nad vähegi mõjuvad. Vist oli aga nagu hane selga vesi. Ütlesin julgesti oma arvamise: „Oled vana naine, Emily, ja pole rumalamat lolli kui vana loll. Mees on sinust 20 aastat noorem ja seepärast ära tee endale illusioone, miks ta abiellus sinuga. Raha! Hüva, kuid ära liiga palju talle seda anna. Talunik Raikes’il on väga noor, ilus naine. Küsi Alfred’ilt, kui palju ta seal oma aega veedab.“ Ta oli väga vihane, loomulikult! Mina aga jätkasin: „Hoiatan sind — ükskõik, kas see sulle meeldib või ei. See mees ennem tapab su, kui et heidab sulle pilgu. Ta on lurjus. Võid mulle ütelda, mis soovid, ent pea meeles, mis ma ütlesin. Ta on lurjus?“

„Mis ta vastas?“

Miss Howard tegi äärmiselt väljendusrikka grimassi.

„Armsaim Alfred — kallim Alfred — kuritahtlik keelepeksja — kuritahtlikud valed — kuritahtlik naine — süüdistada tema kallist meest! Mida kiiremini ma ma lahkuvat tema majast, seda parem. Nii ma siis olen vallandatud!“

„Mitte ometi praegu?“

„Sellest minutist.“

Istusime momendiks ja vaatasime talle otsa. Lõpuks John Cavendish, leides oma meelitused kasututena, läks üles raudtee sõiduplaani vaatama. Naine järgnes talle, sosistades midagi mrs. Inglethorp’i mõjutamisest, et ta muudaks oma otsuse.

Nende lahkudes toast muutus miss Howard’i nägu, kusjuures ta pöördus ägedalt minu poole:

„Mr. Hastings, teie olete aus, võin ma teid usaldada?“

Olin pisut ehmunud. Pannes oma käe minu käsi-varrele, ta langetas hääle sosinaks.

„Valvake teda, mr. Hastings. Minu vaene Emily! Nad on kari haikalu — kõik. Oo, ma tean, millest ma räägin. Pole mitte ainult üks, kes püüab talt raha saada. Mina kaitsesin teda nii palju kui suutsin. Nüüd olen teelt kõrvaldatud, nad kõik hakkavad teda petma.“

„Loomulikult, miss Howard,“ vastasin, „teen, mis suudan, ent olen kindel, et olete ärritatud ja ülepingutatud.“

Ta katkestas mind, raputades aeglaselt esimest sõrme.

„Noormees, uskuge mind. Olen maailmas kauem elanud kui teie. Kõik, mis ma teilt palun, on — hoidke silmad lahti —. Küllap näete, mida ma mõtlen.“

Läbi avatud akna kuuldus mootori pörinat. Miss Howard tõusis ning suundus uksele. Väljast kostis John'i häält. Käsi lingil, pöördus mineja veel kord minu poole.

„Eelkõige, mr. Hastings, valvake seda kuradit — tema meest!“

Polnud enam aega. Miss Howard oli vallutatud kahetsustest ja jumalagajätudest. Inglethorp'id jäid ilmumata.

Sõiduki minema kihutades eraldus grupist äkki mrs. Cavendish, siirdudes üle muru vastu ühele kõhnale habemikule mehele, kes silmanähtavalt suundus maja poole. Mrs. Cavendish'i näkku tõusis puna, kui ta sirutas talle oma käe.

„Kes see on?“ küsisin järsult, kuna ma juba vaistlikult ei usaldanud seda meest.

„Dr. Bauerstein,“ vastas John lühidalt.

„Ja kes on dr. Bauerstein?“

„Ta elab külas, jätkates kosumist pärast rasket närvivapustust. Ta on Londoni spetsialist; väga tark mees — ma usun — üks suuremaid märkide eriteadlasi.“

„Ja suur Mary sõber,“ pistis taltsutamatu Cynthia vahele.

Laupa kortsutades vahetas John Cavendish teema: „Tulge jalutuskäigule, Hastings. See oli vastikumaid

vahejuhtumeid. Tal on alati terav keel, kuid pole Inglismaal usaldatavamast sõpra Evelyn Howard'ist.“

Ta valis tee läbi taimestikku, meie jalutades küläni läbi metsade, millised palistasid üht mõisa külge.

Koduteel ühest väravast möödudes tuli meile vastu mustlastüüpi noor, ilus naine, kes kummardas naeratades.

„On see alles ilus tüdruk,“ tähendasin ma hindavalt. John'i nägu kivines.

„See on mrs. Raikes.“

„See, kellest miss Howard —“

„Täpsalt,“ ütles John asjatu järskusega.

Mõtlesin valgepäisele vanale daamile seal suures majas ja sellele elavale kavalale väikesele näole, kes meile äsja naeratas. Mind valdas korruga ebamäärane lõdisemapanev eelaimus, mida püüdsin enesest raputada.

„Styles on tõesti suurepärane vana koht,“ ütlesin John'ile.

Ta noogutas süngelt:

„Jah, see on tore mõis. Ühel päeval kuulub see minule. Õigusepoolest oleks see juba praegu pidanud minu oma olema, kui minu isa oleks teinud vaid korraliku testamendi. Siis poleks ma olnud ka praeguses neetud raskes seisukorras.“

„Sina raskes seisukorras?“

„Mu armas Hastings, võin sulle ütelda, et mu rahad on täitsa läbi.“

„Kas vend ei saaks sind aidata?“

„Lawrence? Ta on raisanud viimse kui penni, mis tal kunagi on olnud, avaldades peenis kõiteis viletsaid värse. Meie oleme puruvaesed. Pean ütlema, me ema on ikka väga hea olnud meie vastu. See tähendab — kuni praeguseni. Abiellumisest saadik loomulikult —“ ta katkestas, kortsutades laupa.

Esimest korda tundsin, nagu oleks Evelyn Howard'iga läinud siit midagi seletamatut, mis võimal-

das muretu julgeoleku, milline näis nüüd asendunud olevat rahutute kahtlustustega.

Mulle meenus ebameeldivalt dr. Bauerstein'i sünge nägu. Mingi ebamäärane kahtlus igapähe ja iga asja kohta vallutas mu mõtteid. Momendiks tundsin vaistlikult lähenevat õnnetust.

II peatükk.

16. JA 17. JUULI.

Olin saabunud Styles'i 5. juulil. Asun järgnevalt 16. ja 17. kuupäeva sündmuste juurde. Et lugejale asi selgem oleks, ma kordan võimalikult täpsalt nende päevade sündmusi, mis kauakestvate ja väsitavate risküsimuste tagajärjel esile manati.

Oli möödunud hulk päevi Evelyn Howard'i lahkumisest, kui sain talt kirja, milles ta teatas oma tööst põetajana suures Middlingham'i haiglas, 15 miili kaugusel asuvas tööstuslinnas. Ta palus teatada, kas Mrs. Inglethorp pole avaldanud mingisugust soovi lepituseks.

Ainsaks segavaks asjaoluks minu rahupäevade hulgas oli Mrs. Cavendish'i kummaline ja minule arusaamatu dr. Bauersteini seltskonna eelistamine. Ma ei suuda kujutella, mida leidis ta selles mehes, kutsudes teda ikka külla ja tehes temaga sageli pikki jalutuskäike. Pean tunnistama, et ma ei mõistnud üldse tema võlu.

16. juuli langes esmaspäevale, olles üks rahutuste päevi. Suurepärase näitemüük oli toimunud laupäeval ja üks ettekannete-õhtu samaks heategevaks otstarbeks, kus Mrs. Inglethorp kavatses deklameerida ühe sõjalauletise, pidi peetama sel õhtul. Olime kõik kogu hommiku kestel tegevad korraldades ja dekoreerides saali külas, kus see pidi toimuma. Meil oli hiline lõuna-ode, õhtupooliku veetsime puhates aias. Märkasin John'i

käitumises midagi ebatavalist, tema näides väga ärritatud ja rahutu. Pärast teejoomist mrs. Inglethorp läks lamama, et end välja puhata enne õhtusi pingutusi, kuna mina palusin Mary Cavendish'i tennismängule. Umbes kell 6.15 kutsus mrs. Inglethorp meid õhtusöögile, mis oli täna varem tavalisest. Pidime kiirustama, et jõuda õigel ajal valmis ja juba enne söömaaja lõppu ootas sõiduk ukse ees.

Pidu õnnestus hästi. Mrs. Inglethorp'i ettekanne sai tugeva aplausi osaliseks. Peale selle etendati seal veel mõningaid elavaid pilte, millest Cynthia osa võttis. Ta ei tulnud meiega koos koju, kuna oli kutsutud õhtueinele, kuhu jäi sõpradega, kes esinesid ühes temaga.

Järgmisel hommikul mrs. Inglethorp jäi hommikeineks voodisse, olles väga väsinud. Kuid umbes kell 12.30 ilmus ta oma elavamas meeleolus, tirides Lawrence'i ja minu kuhugi lõunaootele.

„Milline võluv kutse mrs. Rolleston'ilt, lady Tadminster'i õelt. Rolleston'id tulid Inglismaale ühes William Vallutajaga — üks meie vanimaid perekondi.“

Mary vabandas end ettekäändega, et tal on kohtamine dr. Bauersteiniga.

Meie veetsime lõbusa eine ning ära sõites pani Lawrence ette sõita Tadminsteri kaudu, mis asus vaid miili kaugusel meie teelt, et külastada Cynthia't apteegis. Mrs. Inglethorp leidis selle idee olevat oivalise, ent kuna tal oli mõningaid kirju kirjutada, siis lubas ta meid sinna saata, et tagasi tulles võtaksime Cynthia ponivankris kaasa.

Haiglas sattusime portjee kahtlustuse alla, kuni Cynthia ilmus meie eestkostjana. Ta oli väga armas oma pikas valges kitlis. Ta viis meid oma tuppa, tutvustades meile enda kaasteenijat, aukartust äratavat indiviidi, keda Cynthia lõbusalt nimetas „Nibs'iks“.

„Milline hulk pudeleid!“ hüüdsin, lastes silmadel rännata mööda väikest ruumi. „Kas teie tõesti teate, mida nad kõik sisaldavad?“

„Ütelge midagi originaalsemat,“ ohkas Cynthia. „Igaüks, kes siia tuleb, küsib seda. Mõtlesime juba määrata preemia esimesele inimesele, kes ei ütle: „Milline hulk pudeleid!“ Ja järgmisena küsite muidugi: „Paljusid olete juba mürgistanud?““

Vabandasin end naeruga.

„Kui inimesed teaksid, kui väga kergesti võib kedagi mõne eksituse läbi mürgistada, nad ei naljataks sellega. Lähme teed jooma. Selles kapis leidub iga sorti salajasi tagavarasid. Ei, Lawrence — see on mürgikapp, see suur kapp — jah.“

Meie teejoomine möödus lõbusalt ning siis aitasime Cynthia'l nõusid pesta. Panime just viimase teelusika ära, kui koputati uksele. Cynthia ja Nibs'i näoilme oli kivistunud korruga karmiks ja külmaks.

„Sisse,“ hüüdis Cynthia terava ametliku tooniga. Ilmus noor, hirmunud näoga põetaja, käes pudel, mille ulatas Nibs'ile, kes omakord viipas Cynthia poole pisut salapärase märkusega:

„Mind pole täna tegelikult siin.“

Cynthia võttis pudeli, silmitsedes seda asjatundliku tõsidusega.

„See pidi täna hommikul ära saadetama.“

„Õde palub vabandust. Ta unustas.“

„Õde peaks lugema reegleid väljas ukse küljes.“

Taipasin väikese põetaja väljendusist, et temas polnud kõige vähematki eeldust julguseks viia seda teadet kardetud „õele“.

„Seda ei saa teha enne homset,“ lõpetas Cynthia.

„Kas teie ei leia võimaliku olevat valmistada see meile täna õhtuks?“

„Hüva,“ vastas Cynthia sõbralikult, „meil on küll palju tööd, ent kui aega jätkub, siis saab see tehtud.“

Väike põetaja kadus. Cynthia võttis kiiresti riulilt purgi, täitis pudeli ning pani selle ukse taha lauale. Naersin.

„Distsipliini peab säilitama?“

„Täpsalt. Lähme välja meie väikesele rõdule, kust saate näha kõiki väliseid palateid.

Järgnesin Cynthiale ja ta sõbrale, nende näidates mulle mitmesuguseid palateid. Lawrence jäi maha, kuid juba mõne minuti pärast kutsus Cynthia teda lähemale meld lõbustama. Siis ta vaatas kella.

„Kas pole enam midagi teha, Nibs?“

„Ei.“

„Hüva, siis võime poe kinni panna ja minna.“

Olin sellel õhtupoolikul näinud Lawrence't täiesti erinevas valguses. Võrreldes John'iga oli ta tundmaõppimiseks üllatavalt raske inimene. Ta oli vastand oma vennale peagu igas asjas, olles ebatavaliselt arg ja tagasihoidlik. Nüüd ta olemuses oli aga teatud šarmi, mistõttu kujutlesin, et inimene, kes teda tõesti hästi tunneb, võiks tõsiselt temasse kiinduda. Olin ikka kujutelnud, et ta käitumine Cynthia suhtes oli kaunis sunnitud ja et viimane ta ligiduses muutub araks. Kuid sel õhtupoolikul olid nad mõlemad küllalt lõbusad, sädistades kui kaks last.

Läbi küla sõites meenus mulle, et tahtsin mõningaid marke, ja nii peatusime postkontori ees. Kui ma sealt jälle väljusin, pörkasin uksele kokku väikese mehega, kes oli just sisse minemas. Astusin vabandades kõrvale, kui ta järsku haaras mu kõvasti hüüatades oma käte vahele ja suudles mind südamlikult. „*Mon ami, Hastings!*“ hõikas ta. „See on tõepoolest *mon ami Hastings!*“

„Poirot!“ hüüdsin mina.

Pöördusin tagasi vankri juurde.

„Mul oli väga meeldiv kohtamine, miss Cynthia. See on minu vana sõber, monsieur Poirot, keda ma pole näinud aastaid.“

„Oo, meie tunneme monsieur Poirot'd,“ tähendas Cynthia lõbusalt. „Kuid mul polnud aimugi, et ta teie sõber on.“

„Jah, tõepoolest,“ ütles Poirot tõsiselt, „ma tunnen mademoiselle Cynthia't. Ma olen siin tänu Mrs. Inglethorp'i heategevusele.“ Vaadeldes teda küsivalt, ta jätkas: „Jah, mu sõber, ta andis lahkesti ulualust seitsmele minu kaasmaalasele, kes kahjuks on oma sünnimaa põgenikud. Meie, belglased, tahame alati meenutada teda tänutundega.“

Poirot oli erilise välimusega väike mees. Ta oli vaevalt pikem kui 5 jalga 4 tolli, käitudes sealjuures aga suure väarikusega. Tema pea oli täpsalt munakujuline ja ta kandis seda ikka pisut ühel küljel. Ta vurrud olid väga kõvad ning sõjamehelikud. Tema rõivastuse puhtus ja korralikkus oli peagu uskumatu. Usun, üks tolmuplekk võiks talle rohkem piina valmistada kui kuulihaav. Nüüd see haruldaselt pedantne väike mees, kes oli omal ajal Belgia politsei kuulsamaid liikmeid, — mul oli kahju vaadata — lonkas raskelt. Detektiivina evis ta harukordset haistu ning mõningate keerukaimate päevasündmuste imestusväärse lahendamisega oli ta saavutanud triumfe.

Ta näitas mulle väikest maja, kus ta elab oma Belgia poistega. Ma lubasin teda lähemal ajal külastada. Siis ta kergitas lennutavalt oma kübarat Cynthia poole ja meie sõitsime minema.

„Ta on väike, armas mees,“ ütles Cynthia. „Mul polnud aimugi, et teie teda tunnete.“

Kogu tee kuni koiduni jutustasin neile Hercule Poirot' vägitegudest ja edust.

Tagasi saabusime väga lõbusas meeleolus. Meie halli astudes väljus Mrs. Inglethorp oma buduaarist, õhetav ja erutatud.

„Ah, teie olete,“ ütles ta.

„Kas on juhtunud midagi, tädi Emily?“ küsis Cynthia.

„Muidugi mitte,“ ütles Mrs. Inglethorp järsult. „Mis oleks võinud juhtuda?“ Siis, märgates teenijat Dorcas't, kes oli söögituppa minemas, käskis ta tal viia mõningaid marke oma buduaari.

„Jah, proua.“ Vana teenija kõhkles pisut, siis lisas kindlalt: „Kas teie, proua, ei peaks paremaks minna voodisse? Teie näite väga väsinuna.“

„Võib-olla on teil õigus, Dorcas — ja — ei — mitte praegu. Mul on mõningaid kirju lõpetada postiajaks. Kas panite tule kaminasse, nagu käskisin?“

„Jah, proua.“

„Siis lähen kohe peale õhtusööki magama.“

Ta läks buduaari tagasi ja Cynthia vaatas talle järele.

„Taeva pärast! Mis on küll juhtunud?“ ütles ta Lawrence'le.

Too ei näinud teda kuulvat, sest ta pöördus sõnalusumata kannapealt ringi ning väljus majast.

Tegin ettepaneku mängida üks väike tennispartii enne õhtusööki ja Cynthia sellega nõus olles ma jooksin üles oma reketi järele.

Mrs. Cavendish tuli trepist alla. Võib-olla oli see mu ettekujutus, kuid ka tema näis imelik ja rahutu.

„Oli teil mõnus jalutuskäik dr. Bauersteiniga?“ küsisin, püüdes näida nii ükskõiksena kui võimalik.

„Ma ei käinudki,“ vastas ta katkendlikult. „Kus on mrs. Inglethorp?“

„Buduaaris.“

Ta käed klammerdusid käsipuu külge; paistis nagu närvitseks ta mingi kokkupõrke pärast; siis, möödudes minust, läks ta kiiresti trepist alla läbi halli buduaari, ust enda järel sulgedes.

Kui ma paar minutit hiljem tennisväljakule jooksin, tuli mul mööduda buduaari avatud aknast. Oli võimaliku hoiduda kuulmast järgmist dialoogikatkendit. Mary Cavendish rääkis häälega, mis laskis oletada, et ta kõigest väest püüab end valitseda:

„Tähendab, sa ei taha seda mulle näidata?“

Mille peale mrs. Inglethorp vastas:

„Minu armas Mary, sel pole midagi ühist selle asjaga.“

„Siis näita seda mulle.“

„Ma ütlen sulle, see pole see, mida sina kujutled. See ei peaks sind üldse huvitama.“

Sellele vastas Mary kasvava kibedusega:

„Loomulikult, ma oleksin pidanud teadma, et sa teda kaitsed.“

Cynthia ootas mind, tervitades ägedalt:

„Ma ütlesin ju! On leidnud aset kõige ägedam tüli! Sain seda kõike Dorcas'elt teada.“

„Milline tüli?“

„Tädi Emily ja tema vahel. Ma loodan, et viimaks ometi õppis ta teda tundma!“

„Kas Dorcas oli siis seal?“

„Loomulikult mitte. Ta „juhtus olema ukse ligidal“. Ma tahaksin teada, mille ümber see kõik keerles?“

Mõtlesin mrs. Raikes'i mustlasnäole ja Evelyn Howard'i hoiatusile, ent otsustasin targalt säilitada oma rahu, kuna Cynthia koostas igasuguseid võimalikke hüpoteese ja lootis muretult, et tädi Emily saadab oma mehe minema ega räägi temaga kunagi enam.

Lootsin kohata John'i, kuid teda polnud kusagil näha. Silmanähtavalt oli täna õhtupoole midagi väga tähtsat juhtunud. Püüdsin unustada neid väheseid juhuslikult kuulnud sõnu, mida ma aga ei suutnud. Mis oli Mary Cavendish'i huvi põhjus? Mr. Inglethorp oli salongis, kui ma tulin alla õhtusöögiks. Ta nägu oli ükskõikne, nagu tavaliselt, ja mehe imelik ebaloolumikkus rabas mind uuesti.

Kõige hiljem tuli alla mrs. Inglethorp. Ta oli ärritatud ning kogu söömaajal valitses sunnitud vaikus. Inglethorp oli ebaloolumikult rahulik. Nagu kord ja kohus ümbritses ta oma naist väikeste tähelepanekutega, asetades padja ta seljataha ja üldse mängides õrna abikaasat. Otsekohe peale õhtusööki mrs. Inglethorp tõmbus jälle buduaari.

„Saatke kohvi mulle siia, Mary,“ hüüdis ta. „Mul on veel 5 minutit aega posti äraminekuni.“

Istusime Cynthiaga salongi avatud akna alla. Mary Cavendish tõi meile kohvi, paistes väga närvlikuna.

„Kas teie, noored inimesed, soovite valgust või lõbus-
tute hämarusest?“ küsis ta. „Kas sina, Cynthia, ei viiks
mrs. Inglethorp'ile kohvi? Ma kalkan tassi.“ „Ära muretse,
Mary,“ ütles Inglethorp. „Ma ise viin Emily'le.“ Ta
valas kohvi tassi ja lahkus ruumist. Lawrence järgnes
talle ja mrs. Cavendish istus meie juurde.

Meie kolm istusime mõni aeg vaikuses. Oli suure-
pärane õhtu, soe ja vaikne. Mrs. Cavendish tarvitas
lehvikuna üht palmilehte.

„On peagu liiga kuum,“ nurises ta. „Meie saame
piksevihma.“

Oo, miks need harmoonilised momendid ei kesta
kunagi! Mu paradiis purunes jämedalt hästi tuntud
ja südamest vihatud hääle läbi, mis kostis salongist.

„Dr. Bauerstein!“ hüüdis Cynthia. „Milline imelik
aeg küllastamiseks.“

Piilusin armukadedalt Mary Cavendish'i, kuid ta
näis täiesti rahulikuna, ta põskede peen kahvatus ei
muutunud.

Mõne minutiga oli Alfred Inglethorp viinud doktori
sisse viimase naerdes ja protesteerides, et ta polevat
salongi tarvis küllalt sobivas olukorras. Tõepoolest ta
pakkus kahjatsetavat vaatepilti, olles üleni koos mudaga.

„Mida teie ometi olete teinud, doktor?“ hüüdis
mrs. Cavendish.

„Ma pean vabandama,“ ütles doktor. „Ma ei kavat-
senud sisse astuda, kuid mr. Inglethorp nõudis seda.“

„Bauerstein, teie olete küll pigis,“ ütles John, tulles
hallist. „Joome kohvi ja jutustage, mida olete teinud.“

„Täna, meeeldi.“ Ta naeris pigem kurvalt, jutus-
tades, kuidas ta leiutas ühes ligipääsmatus kohas harul-
dase sõnajalasordi, mida endale saavutada püüdes kao-
tas tasakaalu ja libises naabri tiiki.

„Päike kuivatas mind varsti,“ lõpetas ta, „kuid ma
kardan, minu välimus on kaunis kentsakas.“ Sel silma-

pilgul mrs. Inglethorp kutsus Cynthiat ja tüdruk jooksis ära.

„Viige kohe mu post ära, mu armas. Ma lähen magama.“

Uks halli oli pärani lahti. Olin tõusnud nagu Cynthia'gi, John oli tihedalt mu kõrval. Siin oli seepärast kolm tunnistajat, kes võisid vanduda, et mrs. Inglethorp kandis kohvitassi käes.

Minu õhtu oli täielikult rikutud dr. Bauerstein'i juuresolekuga. Mulle tundus, et see mees ei lähe üldse enam ära. Viimaks ometi tõusis ta ning mul pääses valla kergendusohu.

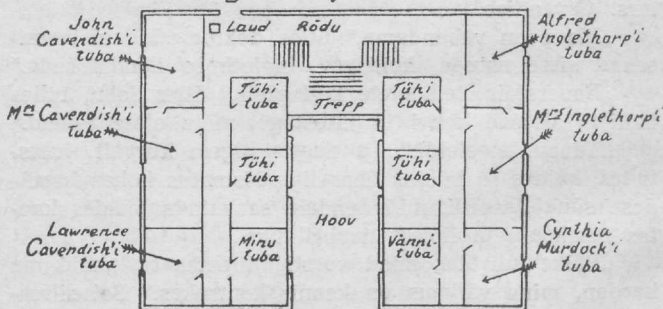
„Ma jalutan teiega alla külla,“ ütles mr. Inglethorp. „Pean kõnelema meie agendiga mõisaasjade üle.“ Ta pöördus John'i poole. „Keegi ei soovi vist enam ülal istuda. Ma võtan majavõtme kaasa.“

III peatükk.

TRAGÖÖDIA-ÖÖ.

Et mu jutustuse seda osa selgeks teha, lisan alljärgnevalt Styles'i teise korra plaani.

B Uks teenijate ruumidesse



Teenijate tubadesse pääseb ukse B. kaudu. Neil pole mingit ühendust parema tiivaga, kuhu on asetatud Inglethorp'ide toad.

Võis olla umbes kesköö paiku, kui mind äratas Lawrence Cavendish. Tal oli küünal käes ja ta ärritatud nägu selgitas mulle otsekohe, et on juhtunud midagi tõsist.

„Mis on?“ küsisin, püüdes istukile tõustes koguda oma laialivalguvaid mõtteid.

„Meie kardame, et mu ema on väga haige. Tal näib olevat mingi haigusehoog. Kahjuks on ta enese lukustanud oma tuppa.“

„Ma tulen otsekohe.“

Kargasin voodist, tõmbasin selga hommikukuue ning järgnesin Lawrence'le piki vahekäiku ja rõdu maja paremasse tiiba.

John Cavendish ühines meiega. Üks või kaks teinijaist seisis kaares aukartlikus ärevuses.

Lawrence pöördus venna poole.

„Mis sa arvad, mida peaksime küll tegema?“

Mõtlesin, tema iseloomu otsustusvõimetus pole kunagi olnud nii silmatorkav.

John raputas tugevasti mrs. Inglethorp'i ukse linki, kuid tagajärjetult. See oli kahtlematult lukustatud või riivis seestpoolt. Kogu maja personaal oli nüüd ärevil. Tugevad erutatud häälightsused kostsid toast. Oli selge, et pidi midagi tegema.

„Katsuge läbi mr. Inglethorp'i toa minna, sir,“ karjus Dorcas. „Oh, vaene proua!“

Korraga avastasin, et Alfred Inglethorp'i polnud meie hulgas. John avas tema toa ukse. See oli kott-pime, kuid Lawrence järgnes küünlaga ja selle nõrgal valgusel nägime, et voodi oli puutumata ja toas polnud üldse kedagi.

Pöördusime kohe ühendava ukse juurde. See oli samuti seestpoolt kinni. Mis küll teha?

„Oh heldus, härra,“ hädaldas Dorcas, ringutades käsi, „mida ometi peame tegema?“

„Ma usun, meie peame ukse sisse murdma, kuigi see on raske. Laske üks tüdrukuist läheb ja ajab Baily üles, et ta läheks dr. Wilkins'i järele. Meie katsetame seni uksega. Siiski, üks silmapilk, kas see uks ei vii mitte miss Cynthia tuppa?“

„Jah, sir, kuid see on ikka riivis.“

„Hüva, vaatame järele.“

Ta jooksis kiiresti piki vahekäiku Cynthia tuppa. Seal oli Mary Cavendish, raputades tüdrukut — kes pidi olema ebatavaliselt raske magaja — ja püüdes teda äratada.

Minuti või paari pärast oli ta tagasi.

„Ei midagi paremat. Ka see on kinni. Peame ukse sisse murdma. Arvan, et see siin on pisut vähem tugev, kui see seal vahekäigus.“

Meie pingutasime ning surusime siis korruga. Lukk oli tugev, pannes kaua vastu me pingutusile. Kuid viimaks ometi tundsimme, et see annab järele meie raskusile. Suure raginaga prantsatas uks lahti.

Trügisime koos sisse, Lawrence ikka veel küünlaga. Mrs. Inglethorp lamas voodis. Kogu ta keha tõmbles tugevatest krampidest, mistõttu ta nähtavasti oli laua enda kõrval ümber ajanud. Meie sisenedes lõdvenesid ta liikmed ja ta vajus patjadesse.

John sammus üle toa ja süütas gaasi. Pöördudes Annie, ühe tüdruku poole, ta saatis tema alla söögituppa konjakit tooma. Siis läks ta ema juurde, kuna mina lükkasin koridori viiva ukse riivist lahti.

Pöördusin Lawrence'i poole väitmiseks, et on parem, kui ma nüüd lahkun ja et mu edaspidise abi järele pole enam vajadust, kuid mu sõnad tardusid huulil. Kunagi pole ma näinud nii surnukahvatut mehenägu. Ta oli valge kui lubi, küünlalt, mida ta hoidis värisevas käes, tilkus rasv vaibale ja ta hirmust või mõnest muust säärasest emotsioonist kivistunud silmad fikseerisid liikuma-

tult üle pea üht punkti eemalolevas seinas. Oli nagu näeks ta midagi niisugust, mis pani ta tarduma. Suunasin vaistlikult oma silmad samas sihis, kuid ma ei näinud midagi ebatavalist. Nõrgalt restil hõõgub tuhk ning rida kaunistavaid esemeid kaminaveerel olid hädaohuta.

Mrs. Inglethorp'i haigusehoog näis nõrgenevat. Ta oli võimeline rääkima lühikestes sõõmudes.

„Nüüd on parem — väga äkki — rumal minust — end luku taha panna.“

Vari langes voodile ja üles vaadates nägin Mary Cavendish'i ukstel seismas, hoides Cynthial ümbert kinni. Ta näis toetavat tütarlast, kes oli täiesti ehmunud ega sarnanenud endaga. Ta nagu õhetas tugevasti ja ta haigutas korduvalt.

„Vaene Cynthia on täiesti hirmunud,“ ütles mrs. Cavendish madala selge häälega. Ta ise, nagu märkas, oli rõivastatud valgesse kitlisse. Tähendab, aeg pidi hilisem olema kui arvasin. Tajusin läbi kardinat aknal nõrka päevavalgust, kell kaminaserval näitas 5 ümber.

Kohutav karjatus voodist ehmatas mind. Uus valuhoo vallutas vaese vana daami. Krambid olid nii tugevad, et kohutav oli vaadata. Kõik olid saamatud. Meie trügisime tema ümber, võimetud aitama või kergendama valusid. Lõpukramp tõstis ta voodist, kuni ta näis seisvat peal ja jalgadel, ta keha võlvudes ebatavalisel viisil. Mary ja John püüdsid asjatult pakkuda veel konjakit. Minutid lendasid. Jälle tõmbles keha imelikul viisil.

Sel silmapilgul tungis dr. Bauerstein autoriteetselt tupp. Minutiks seisatus ta liikumatult, vahtides üksisilmi keha voodis, ja samal minutil karjatas mrs. Inglethorp lämmatatud häälega, silmad suunatud doktorile:

„Alfred — Alfred —“ Siis langes ta liikumatuna patjadele tagasi.

Ühe sammuga oli doktor voodi juures ja haarates ta käed töötas nendega energiliselt, sääraselt, nagu minu teada kunstliku hingamise juures seda tehakse. Ta jagas teenijaile mõningaid lühikesi käske. Üks tema käskivaid liigutusi surus meid kõiki ukse juurde. Meie jälgisime teda kiindunult, kuigi arvan, meie kõik teadsime südames, et oli liiga hilja, et polnud midagi enam teha. Ma nägin ta ilmet, et tal endal oli vähe lootust.

Viimaks loobus ta katsest, raputades tõsiselt pead. Sel silmapilgul kuulsime väljastpoolt samme ja dr. Wilkins, mrs. Inglethorp'i ihuarst, tüse, lärmakas väike mees tormas sisse.

Dr. Bauerstein jutustas mõne sõnaga, kuidas ta juhuslikult möödus väravaist, kui sõiduk välja toodi, ja kuidas ta siis nii kiiresti kui suutis majja jooksis, kuna sõiduk ruttas dr. Wilkins'i järele. Nõrga liigutusega näitas ta kehale voodis.

„Vä-ga kurb. Väga kurb,“ pomises dr. Wilkins. „Vaene armas proua. Ikka toimis vastupidiselt minu nõuandeile — ikka vastupidiselt. Ma hoiatasin teda. Ta süda ei tegutsenud. „Ärge võtke seda, südamesse,“ ütlesin talle, „ärge — võtke — südamesse.“ Aga ei, ta õhin heategevaks tööks oli liiga suur. Loomus mässas. Loomus hakkas mäs-sama.“

Dr. Bauerstein, märkas, kuulas vaevalt kohapealset arsti. Ta fikseeris teda katkestamatult kogu tema kõneluse ajal.

„Krambid olid eriti tugevad, dr. Wilkins. Mul on kahju, et teid polnud neid nägemas. Nad olid täiesti — hiiglased loomult.“

„Ah!“ ütles dr. Wilkins targalt.

„Ma sooviksin teiega nelja silma all rääkida,“ ütles dr. Bauerstein. Ta pöördus John'i poole. „On teil midagi selle vastu?“

„Loomulikult mitte.“

Meie tungisime kõik koridori, jättes kaks arsti üksi, ja ma kuulsin ukse lukustamist meie järel.

Läksime aeglaselt trepist alla. Olin väga erutatud. Evin kindlat talenti järelduste tegemiseks ja dr. Bauersteini käitumine tekitas minus hulk pööraseid arvamusi. Mary Cavendish võttis mul käe alt kinni. „Mida see peab tähendama? Miks dr. Bauerstein näib nii — erilisena?“

Vaatasin talle otsa.

„Kas teate, mida mõtlen?“

„Mida?“

„Kuulake!“ Vaatasin ringi, teised olid kadunud kuulde kaugusest. Langetasin hääle sosinaks. „Ma usun, ta mürgistati! Olen kindel, et dr. Bauerstein mõtleb sedasama.“

„Mis?“ Ta vajus seina najale, silmaterad suurenesid metsikult. Siis, äkilise karjatusega, mis mind ehmatas, paiskas ta välja: „Ei, ei — mitte seda — mitte seda!“ Ja ta jooksis trepist üles. Järgnesin talle, kartes, et ta nõrkeb. Leidsin ta surnukahvatult toetumas käsipuule. Ta tõrjus mind tungivalt minema. „Ei, ei — jätke mind. Olen pigem üksi. Lubage mul rahun olla minut või paar. Minge alla teiste juurde.“

Täitsin ta soovi vastu tahtmist. John ja Lawrence olid söögitoas. Ühinesin nendega. Vaikisime kõik, kuid arvan, ma häälestasin meie kõigi ühist mõtet, kui ma viimaks vaikuse katkestasin, üteldes:

„Kus on mr. Inglethorp?“

John raputas pead.

„Teda pole majas!“

Meie silmad kohtusid. Kus oli Alfred Inglethorp? Tema puudumine oli imelik ja seletamatu. Meenutasin mrs. Inglethorp'i viimseid sõnu. Mis peitus nende taga? Mida oleks võinud ta veel meile ütelda, kui tal oleks aega jätkunud?

Viimaks kuulsime arste trepist alla tulevat. Dr. Wilkins näis tähtsana ja erutatuna, püüdes varjata seesmist juubeldust rahulikkuse maski taha. Dr. Bauerstein jäi

tagaplaanile, ta tume, habemega nägu oli muutumatu. Dr. Wilkins rääkis mõlema eest. Ta pöördus John'i poole:

„Mr. Cavendish, tahan teie nõusolekut surnu lahkamiseks.“

„On see hädavajalik?“ küsis John. Üle ta näo libises valust tõmblev kramp.

„Ilmtingimata,“ vastas dr. Bauerstein.

„Teie mõtlete sellega —?“

„Et ei dr. Wilkins ega mina ei saa anda surmatunnistust antud olukorras.“

John langetas pea.

„Sel juhul pole mul teist võimalust kui nõustuda.“

„Täna teid,“ ütles agaralt dr. Wilkins, „avaldame soovi, et see toimuks homme õhtul — või pigem täna õhtul.“ Ja ta heitis pilgu aknale. „Antud olukorras, ma kardan, on raske vältida kohtulikku läbivaatust — need formaalsused on vajalikud, kuid ma palun, ärge seejärel muretsege.“

Tekkis paus, ja siis dr. Bauerstein võttis taskust kaks võtit ja ulatas need John'ile.

„Need on nende kahe toa võtmed. Lukustasin nad ning minu arvamise järgi nad peaksid esialgu jääma suletuks.“

Siis lahkusid arstid.

Mul keerles kogu aeg üks mõte peas ja ma leidsin, et selle väljapaiskamiseks on saabunud paras silmapilk. Kuid olin siiski pisut ettevaatlik. John, ma tean, tundis vastikust igasuguse avalikkuse ees, oli optimist, kes kunagi ei tahtnud sekeldustele vastu astuda. Võis raske olla teda veenda minu plaanile. Teisest küljest Lawrence oli vähem konventsionaalne ning evis enam kujutlusvõimet, nii et võisin arvestada tema kui kaaslasega. Polnud kahtlust, oli saabunud silmapilk, mil mina pidin algama juhtimist.

„John, tahan sinult midagi küsida,“ ütlesin.

„Palun?“

„Mäletad, ma kõnelesin sulle oma sõbrast Poirot'st, belglasest, kes on siin. Ta on olnud kuulsamaid detektiive.“

„Jah.“

„Ma tahan, et sa laseksid mul tema siia kutsuda — olukorra selgitamiseks.“

„Kuidas — nüüd? Enne lahkamist?“

„Jah, sest aeg on raha, kui — kui siin on toimunud valemäng.“

„Risu!“ karjus Lawrence vihaselt. „Minu arvates kogu lugu on dr. Bauerstein'i piibujutt. Wilkins'il polnud aimugi säärasest asjast, kuni Bauerstein talle selle pähe pookis. Kuid, Bauerstein, nagu kõik spetsialistid, on pisut napakas. Mürgistused on tema eriala, nii näeb ta loomulikult neid igalpool.“

Tunnistan, et olin üllatunud Lawrence'i seisukohast. Ta ägestus nii harva.

John kõhkles.

„Ma ei saa sinuga ühel arvamisel olla,“ ütles ta lõpuks. „Ma kaldun otsusele anda Hastings'ile vabad käed, kuigi eelistaksin pisut oodata. Meie ei soovi mingisugust mittevajalikku skandaali.“

„Ei, ei,“ hüüdsin innukalt, „teil ei tarvitse karta midagi säärast. Poirot on diskreetsus ise.“

„Väga hea, siis talitage omapead. Jätan selle sinu hooleks. Kuigi, kui see on nii, nagu arvame, peaks olukord küllalt selge olema. Issand anna andeks, kui teen talle ülekohut!“

Vaatasin kella. See oli 6. Otsustasin mitte aega kaotada.

Siiski, 5 minutit viivitust lubasin enesele. Veetsin selle raamatukogu läbi otsides, kuni leidsin arstiteadusliku raamatu, mis andis kirjelduse strühniinimürgistusest.

IV p e a t ü k k.

POIROT JUURDLEB.

Maja, milles elasid belglased, asus täiesti pargi värava juures. Võis aega võita minnes mööda teerada läbi pika rohu, mis lõikas ära sõidutee keerud. Nii valisingi selle tee. Olin jõudnud peagu elamuni, kui mu tähelepanu oli vallutatud minule lähenevast, jooksvast mehest. See oli mr. Inglethorp. Kus ta oli olnud? Millega ta kavatses oma puudumist seletada?

Ta kõnetas mind ägedalt.

„Mu Jumal! See on kohutav! Mu vaene naine! Kuulsin alles praegu.“

„Kus te olite?“ küsisin.

„Denby pidas mind möödunud ööl kinni. Kell oli juba 1, kui lõpetasime. Siis leidsin, et olin unustanud peale muu ukse võtme. Ma ei tahtnud äratada majahoidjat, nii Denby pakkus mulle öömaja.“

„Kuidas te kuulsite sündinust?“ küsisin.

„Wilkins helistas Denby'le mulle teatamiseks. Mu vaene Emily! Ta oli nii ennastohverdav — selline õilis iseloom. Ta hindas üle oma jõudu.“

Mind tabas vastumeelsuse tunne. Milline täiuslik variser see mees oli!

„Pean edasi ruttama,“ ütlesin, olles tänulik, et ta ei pärinud, kuhu ruttan.

Paari minuti pärast koputasin Leastways Cottage'i ukse taga.

Mitte vastust saades, kordasin ägedalt koputust. Üks aken avanes ettevaatlikult minu pea kohal ja Poirot vaatas ise välja.

Ta hüüatas imestunult mind nähes. Paari sõnaga teatasin talle juhtunust ja et ma vajasin ta abi.

„Oodake, mu sõber, lasen teid sisse, ja kuni rõivastun, peate mulle jutustama tragöödiast.“

Mõne silmapilgu jooksul avas ta ukse ja ma järgnesin talle tuppa. Seal paigutas ta mu toolile ja ma

kordasin talle kogu loo, midagi vahele jätmata, kuna tema rõivastus jälle väga hoolikalt.

Rääkisin talle oma ärkamisest, mrs. Inglethorp'i viimseist sõnadest, ta abikaasa äraolekust, tülitsemisest päev enne seda, Mary ja ta ämma kõneluse katkest, mida kuulsin, varemast tülist mrs. Inglethorp'i ja Evelyn Howard'i vahel ja hilisemaist tähelepanekuist.

Püüdsin väljenduda võimalikult selgelt, kontrollides end mitmeid kordi, kusjuures pidin juhuslikult tagasi pöörduma mõnigate detailide juurde, millised olin unustanud. Poirot naeratas mulle lahkelt.

„Mõtted on segi? Kas pole nii? Andke aega, *mon ami*. Teie olete erutatud, olete ärritatud — kuid see on loomulik. Otsekohe, kui oleme rahustunud, me paigutame faktid ilusasti igäühe oma kohale. Me kontrollime — ja eraldame tähtsusetud. Need, mis on tähtsad, meie paigutame ühele poole, kuna tähtsusetud, puhh!“ — ta krimpsutas oma nägu ja puhus küllalt koomiliselt — „puhu nad minema!“

„See on ju kõik väga hea,“ vaidlesin mina, „aga kuidas teie ära määrate, mis on tähtis ja mis mitte. See teeb mulle alati raskusi.“

Poirot raputas energiliselt pead. Nüüd korraldas ta erilise hoolega oma vurrusid.

„Mitte nii. *Voyons!* Üks fakt juhüb teise juurde — nii me jätkame. Kas järgmine sobib sellega? *A merveille!* Hüva! Me võime jätkata. Järgmine väike fakt — ei! Ah, see on imelik! Midagi puudub seal — lüli ketis, mis pole õigel kohal. Me juurdleme. Me otsime. Ja see väike imelik fakt, see võimalikult vilets väike detail, mis ei taha sobida, selle paigutame siia!“ Ta tegi oma käega ühe ekstravagantse liigutuse. „See on tähtsaim! See on kolossaalne!“

„Ja —“

„Ah!“ Poirot raputas nii ägedalt oma nimetissõrme, et ma jahmusin. „Ettevaatust! Häda sellele detektiivile, kes ütleb: See on nii väike — see ei tähenda midagi.“

See ei sobi. Ma unustan selle. Sellel teel lasub häving. Kõik on tähtis!“

„Ma tean, teie olete mulle seda alati ütelnud, see-pärast tungisingi selle loo peensusteni, ükskõik kas nad näisid mulle kasulikena või mitte.“

„Ja mina olen rahul teiega. Teil on hea mälu ja faktid andsite mulle usutavalt. Järjekorra kohta, milles teie neid esitasite, ma ei ütle midagi, — õieti on see kahetsusväärne. Kuid ma mõistan — teie olete endast väljas. Sellest tingituks pean ma ka asjaolu, et olete unustanud ühe väga suure tähtsusega fakti.“

„Mis see on?“ küsisin.

„Teie ei ütelnud mulle, kas mrs. Inglethorp oli terve möödunud öhtul.“

Ma vaatasin talle tarretunult otsa. Tõesti, sõda oli rikkunud väikese mehe aju. Ta oli hoolikalt ametis oma kuue puhastamisega enne selgapanemist, näides täielikult süvenenud olevat oma tegevusse.

„Ma ei mäleta,“ ütlesin. „Ja muide — ma ei saa aru —“

„Teie ei saa aru? Kuid see on esmajärgulise tähtsusega.“

„Ma ei saa aru, miks?“ ütlesin juba ärrituses. „Nii palju kui ma mäletan, ta ei söönud palju. Oli silmanähtavalt rahutu, mis oli võtnud talt söögiisu. See oli vaid loomulik.“

„Jah,“ ütles mõtlikult Poirot, „see oli vaid loomulik.“

Ta avas laeka, kust võttis välja väikese mapi, siis pöördus ta minu poole.

„Nüüd olen ma valmis. Lähme edasi *château* juurde ning uurime kohapeal põhjuseid. Vabandage mind, *mon ami*, teie olete rutuga rõivastunud ja teie lips on ühel küljel viltu. Lubage.“ Vilunud liigutusega ta korraldas selle ümber.

„*Ça y est!* Noh, kas stardime?“

Külast ära kiirustades me pöördusime mõisa värava juurde. Poirot seisatus momendiks ja imetles kurvalt pargi suurepärasest avarust, mis säras hommikkastes.

„Nii ilus, nii ilus, ja nüüd vaene perekond laskunud kurbusse, nõrkenud murest?“

Kas kurbus mrs. Inglethorp'i surma puhul on nii suur? Kas perekond on nõrkenud murest? Ma leidsin, et selles atmosfääris valitses tunnete puudus. Surnud naisel polnud osavust armastuse võitmiseks. Ta surm oli vapustav ja tülikas, kuid teda ei kahetseta eriti.

Poirot näis mu mõtteid jälgivat. Ta raputas mõrudalt oma pead.

„Ei, teil on õigus,“ ütles ta, „nende vahel pole ju õieti sugulussidet. Ta oli hea ning suuremeelne nende Cavendish'ide vastu, ent ta polnud ikkagi nende oma ema. Vere hääl — pidage seda alati meeles — vere hääl.“

„Poirot,“ ütlesin, „tahan, et ütleksite mulle, miks tahtsite teada, kas mrs. Inglethorp söi palju möödunud öhtul? Olen mõtelnud sellele kogu aja, ent ma ei leia, et see oleks kuidagi ühenduses juhtunuga.“

Ta vaikis mõne minuti me edasi jalutades, siis lõpuks ütles:

„Ma ei kavatse seda teile ütelda — kuna te teate, et mul pole harjumuseks varem rääkida, kui on saabunud lõpp. Praegune väide on see, et mrs. Inglethorp suri strühniinimürgistuse tagajärjel, mis oli arvatavasti pandud ta kohvisse.“

„Ja?“

„Mis ajal serveeriti kohvi?“

„Umbes kella 8 ajal.“

„Seepärast jõi ta seda kella 10 ja 1/211 vahel — kindlasti mitte palju hiljem. Hüva, strühniin on väga kiirelt mõjuv mürk. Selle tagajärjed avalduvad väga ruttu, umbes tunni pärast. Kuid mrs. Inglethorp'i puhul sümptoomid ei avaldunud enne kella viit järgmisel hom-

mikul: üheksa tundi! Hulk toitu, mida söödi umbes ühtaegu mürgiga, pikendas viimase mõju, kuigi vaevalt sellisel määral. Siiski, selle võimalusega tuleb arvestada. Ent teie ütlusega nõustudes teame, et ta sõi väga vähe õhtusöögiks, kuid ometi ei avaldunud sümptoomid enne järgmist varahommikut! Just see on imelik olukord, mu sõber. Midagi selgitavat võiks ilmned lahingul.“

Kui meie lähenesime majale, tuli John meile välja vastu. Ta nägu oli väsinud ja kohkunud. „See on väga kohutav olukord, monsieur Poirot,“ ütles ta. „Hastings arvatahvasti ütles teile, et me ei igatse just avalikkust?“

„Ma mõistan täielikult.“

„Teate, seni on see vaid kahtlus. Meil pole midagi kindlat.“

„Kindlasti. See on vaid ettevaatuse mõttes.“

John pöördus minu poole, võttis sealjuures portsigarist sigareti ja süütas selle põlema nagu tavaliselt.

„Kas tead, too Inglethorp on tagasi?“

„Jah, ma kohtasin teda.“

John viskas tiku lähedalolevale lillepeenrale, mil-line teguviis häiris Poirot'd. Ta võttis selle üles ning mattis ilusasti maha.

„Ei oska nüüd sugugi teda kohelda.“

„See raskus ei kesta kaua,“ ütles Poirot rahulikult.

„John oli segaduses, mitte täiesti aru saades tema ütluse tähtsusest. Ta andis mõlemad võtmed, mis dr. Bauerstein oli talle andnud, minule. „Näita monsieur Poirot'le kõike, mida ta tahab näha.“

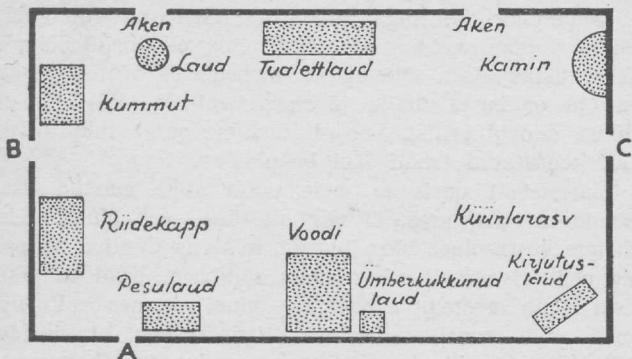
„On toad lukustatud?“ küsis Poirot.

„Dr. Bauerstein leidis selle vajaliku olevat.“

Poirot noogutas mõtlikult.

„Siis on ta väga kindel. See lihtsustab mõningaid asjaolusid.“

Suundusime tuppa, kus oli toimunud tragöödia. Selgituseks lisan toaplaani ja tähtsamad sisustusesemed.



Mrs. Inglethorp'i magamistuba.

- A. Uks koridori.
- B. Uks mr. Inglethorp'i tuppa.
- C. Uks Cynthia tuppa.

Poirot lukustas ukse seestpoolt, andudes üksikasjalisele toa vaatlusele. Ta rändas rohutirtsu nobedusega ühe asja juurest teise juurde. Jäin ukse juurde, kartes kustutada mõnd jälge.

Poirot ei paistnud aga sugugi tänulik olevat mu ettevaatlikkusele.

„Mis teil on, mu sõber?“ hüüdis ta, „et jääte sinna nagu — kuidas nüüd seda ütelda, ah jaa, nagu naelutatud hani?“

Vastasin, et kartsin kustutada mõningaid jalajälgi.

„Jalajälgi? Milline idee! Siin näib olnud neid terve armee. Milliseid jalajälgi võiksime leida? Ei, tulge siia ja aidake mind minu otsinguis. Tahan panna käest oma mapi seniks, kuni ma vajan seda.“

Ta pani selle akna all olevale ümmarikule lauale, mis oli aga ettevaatamatu tegu, sest lauaplaat oli lahine ja libises viltu ning mapp lendas põrandale.

„En voilà une table!“ hüüdis Poirot. „Oo, mu sõber, mõni võib elada suures majas ja siiski tal pole mugavust.“

Selle moraliseeringu järele ta jätkas oma otsinguid. Väike punane, võtmega portfell, mis oli kirjutuslaual, võlus tükiks ajaks tähelepanu enesele. Ta võttis võtme eest ja andis ta mulle järelevaatamiseks. Ent ma ei näinud midagi erilist. See oli tavaline *yale*'i tüüpi võti, tükki keerutatud traati läbi käepideme.

Järgnevalt uuris ta meie poolt sisse murtud ust, veendudes sealjuures, et riiv oli tõesti ees olnud. Siis läksime vastasoleva ukse juurde, mis viis Cynthia tuppa. See uks oli samuti riivis, nagu seletasin. Kuid ta läks siiski seda avama, avades ja kinni pannes mitmeid kordi, mida sooritas äärmise ettevaatusega, et vältida häält. Järsku midagi lukus endas paelus ta tähelepanu. Ta vaatles seda hoolikalt ja võttes siis kiiresti pintseti ta tõmbas välja midagi õige tillukest, peites selle hoolikalt kitsasse kirjaümbriku.

Kummutil oli kandmik piirituslambiga, millel oli väike kastrul. Sellele oli jäänud veidi tumedat vedelikku ja kastruli ligidal seisis tühi tass alustassiga, mida oli tarvitatud.

Imestasin, kuidas võisin nii pealiskaudne olla seda tähele panemata jättes, mis oli ometi tähtsusega asjaolu. Poirot pani õrnalt oma sõrmeotsa vedelikku ja maitses seda ettevaatlikult. Ta tegi grimassi.

„Kakao — ma mõtlen — rummiga segatult.“

Ta läks kildude juurde, mis lamasid põrandal, kus laud oli ümber aetud voodi kõrval. Laualamp, mõned raamatud, tikud, võtmekimp ja kildudeks kukkunud kohvitass lamasid seal läbisegi.

„See on alles imelik,“ ütles Poirot.

„Pean tunnistama, et ma ei leia midagi eriti ime-likku selle juures.“

„Te ei leia? Vaadake lampi — silinder on murdunud kahest kohast; need lamavad siin nagu nad kukkusid. Kuid vaadake, kohvitass on täiesti sodiks muljutud.“

„Noh,“ ütlesin väsinult, „usun, keegi on sellele peale astunud.“

Ta tõusis põlvilt, jalutades aeglaselt kamina juurde. Ta seisis seal mõtlikult, näppides ja korraldades esemeid, mis reetis tema erutust. „*Mon ami*,“ ütles ta minu poole pöördudes, „keegi on astunud sellele tassile, muljudes ta pulbriks, ja põhjus, miks ta seda tegi, on kas seepärast, et ta sisaldas strühniini, või — mis on kaugelt tõenäolisem — seepärast, et ta ei sisaldanud strühniini!“ Ma ei vastanud. Olin segaduses, kuid teadsin ka, et pole hea temalt seletust paluda. Silmapilgu või paari pärast ta virgus, jätkates oma uurimusi. Ta tõstis võtmekimbu põrandalt, vaatles võtmeid ja valis neist ühe läikiva, uue kirjamapi avamiseks. See õnnestuski ja ta avas mapi, ent minutilise kõhklemise järele lukustas selle uuesti — ja libistas võtmekimbu ja võtme, mis enne oli olnud lukus, enda taskusse.

„Mul pole õigust läbi vaadata neid pabereid. Kuid see peaks sündima — otsekohe!“

Siis uuris ta väga põhjalikult pesulaua sahtleid. Ta läks toa vasakpoolse akna juurde. Ümmarik plekk, tugevasti nähtav tumepruunil vaibal, näis teda eriti huvitavat. Ta laskus põlvili, silmitsedes seda hoolikalt — isegi nii kaugele minnes, et nuusutas seda.

Lõpuks kallas ta mõned tilgad kakaod katseklaasi, pitseerides selle hoolikalt. Järgnev tegevus oli väikese märkmiku väljavõtmine.

„Meie oleme leidnud selles toas,“ ütles ta hoolikalt kirjutades, „kuus huvitavat punkti. Kas pean mina neid loendama või teete teie seda?“

„Oo, teie,“ vastasin kiirelt.

„Väga hea siis. Esiteks, kohvitass, mis on tükkideks kukkunud; teiseks — kirjamapp, kus võtmed ees olid; kolmandaks — plekk põrandal.“

„See võis mõni aeg tagasi tehtud olla,“ katkestasin.

„Ei, sest see on tõenäoliselt veel röske ja lõhnab kohvi järele. Neljandaks — tükk ühest tumerohelisest riidest — ainult üks või kaks niiti, kuid siiski äratuntav.“

„Aa!“ hüüdsin, „see oligi siis, mille teie peitsite ümbrikku.“

„Jah! See võib olla tükk mrs. Inglethorp'i kleidist, ja täiesti tähtsusetu. Vaatame järele. Viiendaks — see!“ Ta näitas dramaatilise žestiga suurt küünlarasvapekki kirjutuslaua kõrval põrandal. „See pidi eilse päeva jooksul tehtud olema, vastasel korral oleks korralik teenija selle kuivatuspaberi ja kuuma rauaga kõrvaldanud. Kunagi üks minu paremaid kübaraid — kuid see ei puutu asjasse.“

„See on arvatavasti tehtud möödunud ööl. Meie olime väga erutatud, ent väga võimalik ka, et mrs. Inglethorp ise pillas küünla maha.“

„Kas tõite vaid ühe küünla tuppä?“

„Jah. Lawrence Cavendish hoidis seda. Kuid ta oli väga tasakaalutu. Ta näis midagi nägevat siin ülal“ — ma näitasin kaminasimsile — „mis täiesti halvas teda.“

„See on huvitav,“ ütles kiiresti Poirot. „Ja see on tähelepanev“ — ta silm läbis kogu seina pikkuse — „kuid see polnud tema küünal, mis tegi selle suure pleki, kuna teie näete, et see on valge rasv; monsieur Lawrence'i küünal aga, mis on veel tualettlaual, on roosa. Teisest küljest, mrs. Inglethorp'il polnud küünlajalga toas, vaid laualamp.“

„Siis,“ ütlesin, „mida teie oletate?“

Selle peale andis mu sõber vaid ärritava vastuse, soovitudes mul kasutada oma isiklikke, loomulikke võimeid.

„Ja kuues punkt?“ küsisin. „Usun, see on kakao proov.“

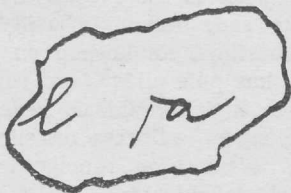
„Ei,“ ütles Poirot mõtlikult, „oleksin võinud ta paigutada kuuendaks, kuid ma ei teinud seda. Ei, kuuenda punkti pean esialgu endale.“

Ta vaatas kiiresti ümber. „Ma arvan, siin pole enam midagi teha, kui mitte“ — ta vaatas asjalikult ja kaua kustunud tuhka kaminas. „Tuli põleb — ja kustub. Ent juhuslikult — võib olla — vaatame järele!“

Osavalt, neljakäpuli, ta hakkas sorima tuhka, käsitades seda suurima ettevaatlikkusega. Korruga hüüatas ta nõrgalt.

„Pintsett, Hastings.“

Ulatasin talle selle kiiresti. Osavalt eraldas ta kohe ühe väikese tüki pooleni põlenud paberit. „Siin, *mon ami!*“ hüüdis ta. „Mis te arvate sellest?“ Uurisin tükki. Siin on täpne koopia sellest: —



Olin segaduses. See oli ebatavaliselt paks, täiesti erinev harilikust kirjapaberist. Järsku mul tekkis idee.

„Poirot!“ hüüdsin ma. „See on osa testamendist!“

„Täpsalt.“

Vaatlesin teda teravalt.

„Kas teie pole üllatunud?“

„Ei,“ ütles ta asjalikult, „seda ma ootasin.“

Ma andsin tagasi paberitüki ja vaatasin kuidas ta selle hoolikalt, nagu tavaliselt, pani mappi. Mu pea oli segi. Mis segadus võis küll testamendiga olla? Kes ta hävitas? Kas see, kes jättis rasvupleki põrandale. Nähtavasti. Ent kuidas on kellelgi õnnestunud sisse tungida. Kõik ukсед olid seestpoolt riivis.

„Nüüd, armas sõber,“ ütles Poirot elavalt, „me läheme. Tahaksin esitada mõningaid küsimusi teenija Dorcas'ele — nii oli vist ta nimi, kas mitte?“

Meie läbisime Alfred Inglethorp'i toa ja Poirot kõhkles küllalt kaua, et teha lühidaid, kuid kokkuvõtlikke uurimusi. Väljusime, lukustades mõlemad ukсед nagu varemalt.

Viisin ta buduaari, mida ta soovis näha, ning läksin ise Dorcas't otsima.

Kui ma temaga tagasi tulin, oli buduaar tühi.

„Poirot,“ hüüdsin, „kus teie olete?“

„Olen siin, mu sõber.“

Ta oli läinud klaasukse kaudu välja ja seisis seal, silmanähtavalt suures vaimustuses, mitmekesiselt korraldatud lillepeenra ees.

„Vaimustav!“ sosistas ta. „Vaimustav! Milline sümmeetria! Vaadake seda kasvu ja neid lilli — nende armsus rõõmustab silma. Ka kavand on eeskujulik. See on hiljuti tehtud, kas pole nii?“

„Jah, ma usun nad korraldasid seda eile õhtupoolikul. Kuid tulge sisse — Dorcas on siin.“

„Eh bien, eh bien! Ärge röövige mult silmapilku, mil mu silm leiab rahuldust.“

„Jah, kuid see juhtum on tähtsam.“

„Ja kust teie teate, et need suurepäraseid begooniad pole võrdse tähtsusega?“

Kehitasin õlgu. Polnud mõtet temaga vaielda, kui ta valis selle tee.

„Kas teie ei nõustu? Kuid selliseid asju on ette tulnud. Hüva, lähme sisse ja intervjuerime seda tublit Dorcas't.“

Dorcas seisis buduaaris käed risti ja ta hallid juuksed lainetasid jonnakalt ta valge tanu all. Ta oli hea mudel heast vanamoelisest teenijast.

Oma suhtumises Poirot' vastu ta kaldus kahtlevasse tooni. Kuid Poirot murdis varsti ta vastupanu. Ta lükkas ühe tooli ette.

„Palun võtke istet, mademoiselle.“

„Täna teid, sir.“

„Teie olete oma käskija juures olnud palju aastaid, eks ole nii?“

„Kümme aastat, sir.“

„See on pikk aeg ja väga truu teenistus. Te olite vist väga kiindunud temasse?“

„Ta oli väga hea perenaine mulle, sir.“

„Siis teie ei keeldu vastamast mõningaile küsimustele. Ma asetan nad teile mr. Cavendish'i täielikul nõusolekul.“

„Oo, kindlasti, sir.“

„Siis algan ma oma küsimusi sündmuste kohta eilsel õhtupoolikul. Teie perenaisel oli tüli?“

„Jah, sir. Kuid ma ei tea, kas peaksin —“

Dorcas kõhkles.

Poirot vaatas talle tungivalt otsa.

„Mu armas Dorcas, on tarvilik, et teaksin iga pisa-
asja sellest tülist, nii täpsalt kui võimalik. Teie ei tarvitse mõelda, et reedate oma perenaise saladusi. Teie perenaine lamab surnult ja nüüd on tarvilik, et teaksime kõik — kui tahame kätte maksta tema eest. Miski ei või talle enam elu tagasi anda, kuid me loodame mõrtsukat kohtu alla viia, kui siin on tegemist alatu mänguga.“

„Aamen selle peale,“ ütles ägedalt Dorcas, „ja, nimesid nimetamata, siin majas on keegi, keda ükski meist kunagi pole sallinud. Ja see oli halb päev, mil ta esmakordselt tumestas ukسلäve.“

Poirot ootas ta pahameele möödumist ning, võttes jälle ametliku tooni, küsis:

„Nüüd siis selle tüliga? Mida te kõige enne kuulsite sellest?“

„Noh, sir, olin juhuslikult läbi halli väljumasa eile —“

„Mis kell see oli?“

„Ei või täpsalt ütelda, sir, kuid see polnud kauge-
geltki mitte teeaeg. Võib-olla kell 4 — või see võis olla ka pisut hiljem. Nagu ütlesin, sir, läksin juhuslikult läbi halli, kui kuulsin siit tugevaid ja vihaseid hääli. Ma ei kavatsenud just kuulama jääda, kuid — seal ta nüüd on. Seisatusin. Uks oli kinni, proua aga rääkis nii teravalt ja arusaadavalt, et ma kuulsin täiesti selgelt, mida ta ütles. „Sa valetasid mulle ja petsid mind,“ ütles ta. Ma ei kuulnud, mis mr. Inglethorp vastas. Ta rääkis

hulga madalamalt — kuid proua vastas: „Kuidas sa julged? Ma hoidsin sind, rõivastasin sind ja toitsin sind. Kõik võlgned sa minule! Ja sellega sa siis tasud mulle. Tehes häbi meie nimele!“ Jällegi ma ei kuulnud, mis tema vastas, kuid proua jätkas: „Ükskõik, mis sa ka ütled, see ei muuda asja. Ma näen selgelt, mis mu kohus. Olen otsustanud. Sa ei tarvitse arvata, et hirm avalikkuse ees või skandaal mehe ja naise vahel mind kohutab.“ Siis arvasin nende tulekut kuulvat ja ruttasin minema.“

„Olete kindel, et see oli mr. Inglethorp'i hääl, mida teie kuulsite?“

„Ojaa, sir, kes see muu võis olla?“

„Hästi, mis juhtus siis?“

„Hiljem tulin halli tagasi, ent kõik oli vaikne. Kella 5 ajal helistas mrs. Inglethorp ja palus talle tass teed tuua buduaari, süüa aga mitte. Ta nägu oli kohutav — nii valge ja tasakaalutu. „Dorcas,“ ütles ta, „mul oli suur vapustus!“ „Mul on kahju sellest, proua,“ vastasin. „Küllap tunnete end paremini pärast head ja kuuma teed, proua.“ Tal oli midagi käes, ma ei tea kas see oli kiri või tükk paberit, kuid sinna oli kirjutatud. Ta hoidis seda vahtides, nagu ei suudaks ta uskuda, mis seal seisab. Ta sosistas endale, nagu oleks ta unustanud, et olin seal: „Need paar sõna — ja kõik on muutunud!“ Siis ütles ta mulle: „Ära usu kunagi ühtki meest, Dorcas, nad pole seda väärt!“ Ma ruttasin minema ja tõin talle tassitäie kuuma kanget teed, ja ta tänas mind, üteldes, et küllap läheb paremaks, kui selle ära joob. „Ma ei tea, mis teha,“ ütles ta. „Skandaal mehe ja naise vahel on kohutav asi, Dorcas. Ma pigem kustutaksin selle, kui saaksin.“ Siis tuli mrs. Cavendish ja ta ei ütelnud enam midagi.“

„Kas tal see paber, või mis see oli, oli kogu aeg käes?“

„Jah, sir.“

„Mida ta kavatses sellega hiljem teha?“

„Ma ei tea, sir, ma usun, ta võis panna selle oma punasesse mappi.“

„Kas ta selles hoiab tavaliselt oma tähtsaid pabe-reid?“

„Jah, sir. Ta tõi selle igal hommikul endaga alla ja võttis kaasa igal õhtul.“

„Millal ta kaotas selle võtmed?“

„Ta märkas nende puudumist eile hommikueine ajal, sir, ja käskis mul neid hoolikalt otsida. Talle olid nad väga tähtsad.“

„Kuid tal oli teine võti veel?“

„Ojaa, sir.“

Dorcas vaatas talle väga imestunult otsa, ja — õigust ütelda — mina ka. Mis oli ometi selle kadunud võtmega?

Poirot naeratas.

„See ei tähenda midagi, Dorcas, see on mu kohus teada kõike. Kas see on see võti, mille ta kaotas?“ Ta võttis taskust võtme, mille oli leidnud kirjamapi lukuaugust.

Dorcas'e silmad vaatasid nagu peast välja tungida tahtes.

„See ta on, sir, täiesti õige. Kuid kust teie leidsite selle? Ma otsisin seda igalt poolt.“

„Jah, kuid eile polnud see samal kohal, kus täna. Nüüd, et üle minna teisele asjaolule, kas oli teie pere-naise garderoobis tumeroheline kleit?“

Dorcas oli peagu ehmunud ootamatust küsimusest.

„Ei, sir.“

„Olete täiesti kindel?“

„Ojaa, sir.“

„Kas kellelgi teisel siin majas pole rohelist kleiti?“ Dorcas meenutas.

„Miss Cynthia'l on roheline õhtukleit.“

„Hele- või tumeroheline?“

„Heleroheline, sir, šiffoonist, nagu nad seda kut-suvad.“

„See pole see, mida vajan. Ja kellelgi teisel pole midagi rohelist?“

„Ei, sir, ma tõesti ei tea.“

Poirot nägu ei avaldanud jälgegi, kas ta oli pettunud või mitte. Ta tähendas vaid:

„Hüva, meie jätame selle ja jätkame. Kas teil oleks mingisugust põhjust arvata, et teie perenaine võttis möödunud ööl unerohu?“

„Möödunud ööl mitte, sir, tean, ta ei teinud seda.“

„Kuidas teie seda nii täpsalt teate?“

„Sest karp oli tühi. Viimase võttis ta paari päeva eest ja tal polnud neid enam.“

„Olete täiesti kindel selles?“

„Täiesti, sir.“

„See on siis selgitatud. Muuseas, kas teie perenaine ei palunud teid eile mingisugusele paberile alla kirjutada?“

„Alla kirjutada paberile? Ei, sir.“

„Kui mr. Hastings ja mr. Lawrence tulid eile õhtul sisse, nad leidsid teie perenaise ametis kirjade kirjutamisega. Ma usun, teie ei tea mulle ütelda, kellele need kirjad olid adresseeritud?“

„Kardan, et ei tea, sir. Olin õhtul väljas. Võib-olla võib Annie seda ütelda, kuigi ta on hooletu tüdruk. Keegi pole koristanud kohvitasse möödunud ööl. Seda juhtub, kui mind pole kohal kõige üle valvamas.“

Poirot tõstis käe.

„Kuna nad on juba jäetud, Dorcas, palun, laske jäävad pisut kauemaks. Ma tahan neid järele vaadata.“

„Väga hea, sir.“

„Mis kella ajal teie möödunud õhtul välja läksite?“

„Kella 6 paiku, sir.“

„Tänan teid, Dorcas, see on kõik, mis teilt küsida tahtsin.“ Ta tõusis ja jalutas aknani. „Ma imetlesin neid lillepeenraid. Muuseas, kui palju aednikke kasutati selleks?“

„Nüüd ainult kolme, sir. Meil oli enne sõda viis, kui selle mõisa eest hoolitseti, nagu härraste mõisa eest peab hoolitsema. Tahan, et oleksite võinud seda siis näha, sir. See oli suurepärane pilt. Kuid nüüd on vaid vana Manning ja noor William ning üks moodne naiskärner põlvpükstes ja puha. Ah, kohutavad ajad on kätte jõudnud!“

„Küllap head ajad tulevad taas, Dorcas. Vähemalt loodame nii. Nüüd palun saatke Annie minu juurde.“

„Jah, sir. Tänan teid, sir.“

„Kust teie teate, et Mrs. Inglethorp tarvitas unepulbreid?“ küsisin elava huviga, kui Dorcas oli läinud.

„Ja kadunud võtmest ja selle teisest eksemplarist?“

„Iga asi omal ajal. Unepulbritest tean ma selle kaudu.“ Ootamatult tõi ta esile väikese papist karbi, säärase, nagu apteekrid tarvitavad pulbrite jaoks.

„Kust teie leidsite selle?“

„Mrs. Inglethorp'i magamistoast pesulaua sahtlist. See oli kuuendaks minu kataloogis.“

„Kuid ma oletan, kuna viimane pulber võeti paari päeva eest, see pole just suure tähtsusega?“

„Arvatavasti mitte, kuid kas teie ei leia midagi selle karbi juures, mis võiks tunduda imelik?“

Uurisin hoolikalt karpi.

„Ei, ma ei leia midagi.“

„Vaadake etiketti.“

Lugesin tähelepanelikult sedelit: „Vajaduse korral võtta üks pulber enne magamaminekut. Mrs. Inglethorp.“

„Ei, ma ei leia midagi ebatavalist.“

„Isegi seda fakti mitte, *mon ami*, et sellel puudub apteekri nimi?“

„Ah!“ hõikasin. „Arusaadav, see on haruldane!“

„Olete teie kunagi näinud apteekrit, kes saadab välja sääraseid karpe oma trükitud nimeta?“

„Ei, ma ei saa ütelda, et oleksin näinud.“

Olin päris erutatud, ent Poirot vähendas seda, tähendas:

„Isegi selgitus on väga lihtne. Ärge tehke asja keeruliseks, mu sõber.“

Kuuldav ragin teatas Annie saabumist, nii polnud mul aega vastamiseks.

Annie oli tore, sirge tüdruk ning kannatas silmanähtavalt tugeva ärrituse all, segatud teatud kuratliku rõõmuga tragöödia üle.

Poirot asus asja juurde ametliku elavusega.

„Saatsin teie järele, Annie, sest arvasin, et võiksite mulle midagi ütelda kirjade kohta, mis kirjutas Mrs. Inglethorp möödunud ööl. Palju neid oli? Ja kas võite ütelda mõned nimed ja aadressid neil?“

Annie mõtles.

„Oli neli kirja, sir. Üks oli miss Howard'ile, üks Mr. Wells'ile, advokaadile, ja teised kaks, ei usu, et mulle meenuksid, sir — ojaa, üks oli Ross'ile, restoraatorile Tadminster'is. Seda ühte ma ei mäleta.“

„Mõtlege,“ õhutas Poirot.

Annie vaevas asjatult oma ajusid.

„Mul on kahju, sir, kuid see on puhtalt ununenud. Ma ei pannud seda vist tähele.“

„Ei tee viga,“ ütles Poirot, avaldamata ainsatki pettumuse märki. „Nüüd tahan teilt midagi muud küsida. Mrs. Inglethorp'i toas on üks keedunõu, milles oli pisut kakaod. Kas ta tarvitas seda igal õhtul?“

„Jah, sir, see viidi talle igal õhtul tupp ja ta soojendas seda ööseti — siis kui talle meeldis.“

„Mis see oli? Puhas kakao?“

„Jah, sir, valmistatud piima, teelusikatäie suhkruga ja kahe teelusikatäie rummiga.“

„Kes viis selle talle tupp?“

„Mina, sir.“

„Alati?“

„Jah, sir.“

„Mis ajal?“

„Igakord, kui läksin kardinaid alla laskma, sir.“

„Kas viisite seda otsekohe köögist siis?“

„Ei, sir, teate, gaasiahi pole kuigi suur, järelikult valmistab keetja selle varakult, enne kui ta aedvilja õhtusöögiks valmima paneb. Siis viisin tavaliselt selle ära, panin pöördukse kõrvale lauale ning viisin hiljem tuppa.“

„See uks on vasakul tiival, kas pole nii?“

„Jah, sir.“

„Ja laud, kas see asub ukse siinpoolsel küljel, või on ta kaugemal — teenijate küljel?“

„Siinpoolsel küljel, sir.“

„Mis ajal viisite kakao möödunud ööl?“

„Umbes kell veerand kaheksa, sir.“

„Ja millal viisite selle Mrs. Inglethorp'i tuppa?“

„Umbes kella 8 ajal. Mrs. Inglethorp tuli magama, enne kui lõpetasin.“

„Siis kella 7.15 ja 8 vahel kakao seisis laual, mis asetses vasemal tiival?“

„Jah, sir.“ Annie muutus näost ikka punasemaks ja punasemaks ja nüüd purskas ootamatult:

„Ja kui seal oli soola hulgas, sir, see pole minu süü. Ma kunagi ei pannud soola selle lähedusse.“

„Miks teie arvate, et seal oli soola sees?“ küsis Poirot.

„Nägin seda kandmikul, sir.“

„Teie nägite soola kandmikul?“

„Jah, näis olevat jäme köögisool. Ma ei pannud seda tähele kandmikku võttes, aga kui tahtsin seda viia proua tuppa, nägin otsekohe ja ma usun, oleksin viinud selle tagasi ning palunud keetjat uut valmistada. Ent mul oli kiire, sest Dorcas oli väljas ja ma arvasin, et võib-olla on kakao ise korras ja sool on langenud vaid kandmikule. Nii ma pühkisin põllega soola ära ja viisin selle sisse.“

Mul oli raske varjata oma ärevust. Annie oli, enese teadmata, varustanud meid tähtsa teatega. Kuidas ta oleks küll ehmunud teada saades, et „jäme köögisool“ oli strühniin, üks surmavamaid mürke, mis on teada inim-

konnale. Ma imetlesin Poirot' rahu. Ta enesevalitsemine oli üllatav. Ootasin põnevusega ta järgmist küsimust, kuid pettusin selles.

„Kui teie läksite mrs. Inglethorp'i tuppa, kas siis miss Cynthia tuppa viiv uks oli riivis?“

„Aga muidugi, sir. See on ikka nii. Seda pole kunagi avatud.“

„Ja uks mr. Inglethorp'i tuppa? Kas panite tähele, kas see oli ka riivis?“

Annie kõhkles.

„Ma ei tea täpsalt ütelda, sir; see oli kinni, kuid kas ta oli riivis või ei, seda ma tõesti ei tea.“

„Kui teie viimaks lahkusite toast, kas mrs. Inglethorp riivistas ukse pärast teid?“

„Ei, sir, mitte siis, kuid ma arvan ta tegi seda hiljem. Ta tavaliselt lukustas selle ööseks. Ukse koridori, ma mõtlen.“

„Kas teie märkasite mõnd küünlarasvapekki põrandal, kui eile tuba koristasite?“

„Rasvapekki? Oo ei, sir. Mrs. Inglethorp'il polnud üldse küünalt, vaid laualamp.“

„Tähendab, kui põrandal oleks olnud suur rasvapekk, arvate, et oleksite pidanud seda kindlasti nägema?“

„Jah, sir, ja oleksin ta kõrvaldanud kuivatuspaberi ja kuuma rauaga.“

Siis Poirot kordas küsimust, mis ta oli esitanud ka Dorcas'ele:

„Kas teie perenaisel on kunagi olnud rohelist kleiti?“

„Ei, sir.“

„Ega mantlit, ega kübarat, ega — kuidas te seda nimetate? — spordikostüümi?“

„Mitte rohelist, sir.“

„Ega kellelgi teisel majas?“

Annie meenutas.

„Ei, sir.“

„Olete selles kindel.“

„Täiesti kindel.“

„*Bien!* See on kõik, mida tahtsin teada. Täna väga.“

Närvilise kihistamise ja raginaga lahkus Annie toast. Mu tagasihoitud vaimustus murdis enesele teed.

„Poirot,“ hüüdsin ma, „soovin õnne! See on suur avastus.“

„Mis on suur avastus?“

„Et kakao ja mitte kohv oli mürgistatud. See ütleb kõik! Loomulikult see ei mõjunud enne varahommikut, kuna kakaod ta jõi alles keskööl.“

„Nii, tähendab, teie arvate, et kakao — pange hästi tähele, mida ütlen, Hastings, et kakao — sisaldas strühniini?“

„Loomulikult! Sool kandmikul, mida muud võis see olla?“

„See võis sool olla,“ vastas Poirot rahulikult.

Kehitasin õlgu. Kui ta sääraselt talitas, siis polnud mõtet temaga vaielda. Juba teiskordselt läbis mõte mu aju, et vaene vana Poirot läheb vanaks.

Poirot jälgis mind rahulikult vidutavate silmadega.

„Teie pole minuga rahul, *mon ami?*“

„Mu armas Poirot,“ ütlesin külmalt, „pole minu ülesandeks teile dikteerida. Teil on õigus oma arvamisele, nagu minul omale.“

„Vaimustavaim mõte,“ tähendas Poirot, tõustes elavalt jalule. „Nüüd olen valmis selle toaga. Muuseas, kelle on see väiksem laud nurgas?“

„Mr. Inglethorp'i.“

„Ah!“ Ta püüdis seda kannatlikult avada. „Lukustatud. Kuid võib-olla mõni mrs. Inglethorp'i võtmeist avab selle.“ Ta proovis mitmeid, käänates ja pöörates neid vilunud käega, ja hüüatas rahuldatult. „*Voilà!* See pole lukus, vaid avaneb trikiga.“ Ta lükkas laua plaadi tagasi ja libises kiiresti silmadega üle kenasti korraldatud paberite. Minu üllatuseks ta ei uurinud neid, tähendas vaid heakskiitvalt, kui lukustas laeka: „Kahtlematult on ta metoodiline inimene, see mr. Inglethorp!“

„Metoodiline inimene“ oli Poirot' parim hinnang, mida ta võis anda mõnele inimesele.

Ma leidsin, et mu sõber polnud endine, poetades katkendlikult:

„Ta sahtlis polnud marke, ent seal oleks võinud olla, *mon ami*? Seal oleks võinud olla. Ja“ — ta silmad rändasid toas ringi — „sel buduaaril pole meile enam midagi ütelda. Ta ei sisalda palju. Vaid seda.“

Ta tõmbas taskust ühe kortsutatud ümbriku ja viskas selle mulle. See oli imelik dokument. Lihtne, määratud, vana ümbrik, mille peale kritseldatud mõned sõnad, nähtavasti juhuslikult. Alljärgnevalt selle koopia:

Oman

mida mina

evin

tema valdusel

mina evin

Oman

V p e a t ü k k.

„EGA SEE POLE STRÜHNIIN, EKS?“

„Kust leidsite selle?“ küsisin Poirot'lt elava huviga.

„Tühjast paberikorvist. Kas teie tunnete käekirja?“

„Jah, see on mrs. Inglethorp'i oma. Kuid mida see tähendab?“

Poirot kehtas õlgu.

„Ei saa ütelda — kuid see on sisukas.“

Mind vallutas metsik mõte. Oli see võimalik, et mrs. Inglethorp'i mõistus oli puudulik? Evis ta mõnd fantastilist ideed, oli vast daimoneist vaevatud, ja kui see nii oli, kas polnud siis võimalik, et ta võttis ise endalt elu.

Kavatsesin parajasti seletada seda Poirot'le, kui ta enda sõnad häirisid mind.

„Tulge,“ ütles ta, „nüüd kohvitasside uurimisele!“

„Mu armas Poirot! Milleks on see vajalik nüüd, kus teame kakaost?“

„O, là, là! See õnnetu kakao!“ hõikas Poirot vadtavalt.

Ta naeris nähtava mõnuga, sirutades oma käed võltsis ahastuses taeva poole, teguviis, milles ma ei leidnud muud kui halba maitset.

„Ja üldse,“ ütlesin kasvava jahedusega, „kui mrs. Inglethorp viis oma kohvi üles, ma ei saa aru, mida teie loodate leida, välja arvatud kui kinnitate, et peame kohvikandmikul leidma strühniinipaki.“

Poirot oli korraga häbelik.

„Tulge, tulge, mu sõber,“ ütles ta, libistades oma käsivarre minu omale. „*Ne vous fâchez pas!* Lubage mul huvitada oma kohvitassidest ja mina respektierin teie kakaod. Noh! Tehtud?“

Ta oli nii erilist lõbus, et pidin naerma, ja meie läksime koos salongi, kus kohvitassid ja kandmik olid puutumatud, nagu meie nad sinna jätsime. Poirot pani mind kordama möödunud öö sündmusi, kuulates väga tähelepanelikult ja järele vaadates mitmesuguste tasside olukorda.

„Nii siis mrs. Cavendish seisis kandmiku juures — ja valas kohvi. Jah. Siis tuli ta üle toa akna juurde, kus teie istusite mademoiselle Cynthia'ga. Jah, siin on kolm tassi. Ja tass kaminaveerel, pooleldi tühjendatud,

see on arvatavasti Lawrence Cavendish'i oma. Ja üks kandmikul?"

„John Cavendish'i. Nägin teda tassi sinna panevat.“

„Hästi. Üks, kaks, kolm, neli, viis — kuid kus on siis mr. Inglethorp'i tass?"

„Ta ei joo kohvi.“

„Tähendab — kõik on korras. Üks moment, mu sõber.“

Erilise hoolega võttis ta paar tilka iga tassi põhjast, maitstes ja pannes need eraldatud katseklaasidesse. Ta nägu muutus imelikult. Selles peegeldus väljendus, mida võiks nimetada üllatuse ja kergenduse seguks.

„*Bien!*“ ütles ta lõpuks. „See on selge. Mul oli idee — kuid ma eksisin. Ja ma eksisin täielikult. Siiski see on imelik. Kuid ei tee viga!“

Ja iseloomustava õlgadekehitudusega ta peletas endast, mis vaevas ta pead. Oleksin tahtnud talle jälle ütelda, et see tema kohvitasside uurimine viib lõpuks ummikusse, kuid ma valitsesin oma keelt. Kõige pealt, kuigi ta oli vana, Poirot on olnud omal ajal suur mees.

„Hommikueine on valmis,“ ütles John Cavendish, tulles hallist. „Teie einestate muidugi meiega, monsieur Poirot?"

Poirot nõustus. Vaatasin John'i. Ta oli juba saavutanud oma tasakaalu. Möödunud öö sündmuste ärevus oli teda esialgu endast välja viinud, aga tema ühtlane tasakaal vajus tagasi normaalsusse. Ta oli väga väikese kujutlusvõimega mees, terav kontrast oma vennale, kellel võib-olla oli seda liigagi palju.

Varahommikust peale oli John tugevasti töötanud, saates telegramme — milledest esimene läks Evelyn Howard'ile — kirjutades teateid ajalehtedele ja üldse tegeldes kurbade kohustustega, mida surm ette kirjutab.

„Kas tohin küsida, kuidas asjad arenevad?“ ütles ta. „Kas teie juurdluse seisukohalt mu ema suri loomulikku surma — või — või peame ette valmistuma kõige halvemaks?"

„Ma usun, mr. Cavendish,“ ütles kurvalt Poirot, „et teeksite hästi, kui teie ei hellitaks end mingisuguse valelootusega. Kas saaksite avaldada mulle teiste perekonnaliikmete seisukohti?“

„Mu vend Lawrence on veendunud, et meie teeme palju lärmi eimillegi pärast. Ta ütleb, et kõik asjaolud viitavad sellele, et see oli lihtne südamerabanduse juhtum.“

„On see nii, ütleb ta nii? See on väga huvitav — väga huvitav,“ mõmises tasa Poirot. „Ja mrs. Cavendish?“

Kerge vari libises üle John'i näo.

„Mul pole vähimatki aimu, missugused vaated on mu naisel selle asja kohta.“

Selle vastuse tagajärjel tekkis silmapilkne pinevus. John katkestas selle ebasobiva vaikuse, üteldes nõrga pingutusega.

„Kas ma ütlesin teile, et mr. Inglethorp on saabunud?“

Poirot noogutas pead.

„See on võimatu olukord meile kõigile. Loomulikult peame kohtlema teda nagu tavaliselt — kuid, ah, neetud on juba mõte istuda söögilauas ühes võimaliku mõrvariga!“

Poirot noogutas kaastundlikult.

„Ma mõistan täielikult. See on väga raske olukord teile, mr. Cavendish. Tahaksin teilt küsida midagi. Mr. Inglethorp'i möödunud ööl kodust puudumise põhjuseks oli, ma usun, et ta oli unustanud koja võtme. Oli see nii?“

„Jah.“

„Ma oletan, teie olete täiesti kindel, et võti oli unustatud?“

„Mul pole aimugi. Ma pole üldse sellele tulnud, et järele vaadata. Meie hoidsime seda ikka hallis sahtlis. Ma vaatan järele, kas see on nüüd seal.“

Poirot tõstis kerge naeratusena käe.

„Ei, ei mr. Cavendish. Nüüd on liiga hilja. Ma olen kindel, et teie leiате võtme. Kui mr. Inglethorp'il oli võti kaasas, oli tal küllalt aega seda nüüd jälle tagasi panna.“

„Kuid kas teie arvate —“

„Ma ei arva midagi. Kui mõni oleks vaadanud seda hommikul enne tema saabumist ja näinud seda seal, siis see oleks olnud üks tähtis punkt tema kasuks. See on kõik.“

John oli kohmetunud.

„Ärge muretsege,“ ütles Poirot meelitavalt. „Ma kinnitan teile, et teie ei tarvitse seepärast kurvastuda, ja kuna teie olete nii lahke, siis lähme ja einestame pisut.“

Kõik kogunesid söögituppa. Olukorra tõttu me loomulikult polnud lõbus seltskond. Reaktsioon pärast vapustust on ikka raske ja ma mõtlen, meie kõik kannatasime selle all. Kombed ja hea kasvatus loomulikult nõudsid, et meie endavalitsemine polnudki nii raske. Seal polnud nutust punaseid silmi ega salaja varjatud murejälgi. Leidsin endal õiguse olevat arvates, et Dorcas oli kõige enam liigutatud inimene selle tragöödia inimlikust küljest.

Jätan kõrvale Alfred Inglethorp'i, kes mängis sääraselt hüljatud leske, et mul sellest teesklusest hakkas süda pööritama. Arutlesin, kas ta teab, et meie kahtlustame teda. Kindlasti ei võinud ta selle fakti suhtes ettevalmistuseta olla, ükskõik, kuidas meie oleks seda varjanudki. Kas ta tundis mõnd salajast hirmuvärinat, või oli ta kindel, et ta kuritegu jääb karistamata? Kindlasti see atmosfääris hõljuv kahtlustus pidi teda hoiatama, et ta on juba äramärgitud mees.

Kuid kas igauks kahtlustas teda? Kuidas on mrs. Cavendish'iga. Ma jälginis teda, kui ta istus laua otsa, võluv, rahulik, salapärane. Pehmes hallis kleidis, valgete kätistega käerandme juures, mis langesid ta saledatele kätele, ta näis väga ilus. Ent kui ta tahtis,

võis ta nägu olla sfinksisarnane oma salapärasuses. Ta oli väga vaikne, vaevalt avades huuli, ent siiski kuidagi kaudselt tundsin, et meid kõiki valitses tema isiksuse suur jõud.

Ja väike Cynthia? Kas tema kahtlustas? Ta näis olevat väsinud ja haige. Ta rangus ja nõrkus olid silmanähtavad. Küsisin, kas ta tunneb end haigena, ja ta vastas otsekohele:

„Jah, mul on kõige metsikum peavalu.“

„Jootes ehk veel üks tass kohvi, mademoiselle?“ ütles Poirot hoolitsevalt. „See elustaks teid. See on võrdlematu *mâl-de-tête*'i jaoks.“ Ta kargas püsti ja võttis tema tassi. „Palun mitte suhkrut,“ ütles Cynthia, nähes teda võtvat suhkrutange.

„Mitte suhkrut? Te loobusite sellest sõjaajal, mis?“

„Ei, ma pole kohviga seda kunagi tarvitanud.“

„*Sacrè!*“ pomses Poirot endale, kui ta tõi tagasi täidetud tassi.

Vaid mina kuulsin teda ja vaadates imestunult väikesele mehele, nägin, et ta püüdis varjata ärritust ja ta silmad olid rohelised nagu kassil. Ta kuulis või nägi midagi, mis erutas teda tugevalt, kuid mis see oli? Ma ei ole tavaliselt pidanud end just rumalaks, kuid pidin tunnistama, et midagi erilist ei köitnud mu tähelepanu.

Järgmisel momendil avanes uks ja Dorcas ilmus.

„Mr. Wells soovib teiega rääkida,“ ütles ta John'ile.

Mulle meenus, et see oli advokaadi nimi, kellele Mrs. Inglethorp oli kirjutanud eelmisel ööl.

John tõusis otsekohe.

„Saatke ta minu kabinetti.“ Siis pöördus ta meie poole: „Mu ema advokaat,“ tähendas ta. Ja madaldades häält: „Ta on ka coroner — saate aru. Võib-olla tahate tulla minuga?“

Meie nõustusime ja järgnesime talle. John sammus ees ja ma kasutasin juhust, et Poirot'le sosistada:

„Kas siis tuleb ametlik juurdlus?“

Poirot noogutas hajameelselt. Ta näis olevat nii tugevasti mõtteisse vajunud, et mu imestus kasvas.

„Mida see tähendab? Teie ei pane üldse tähele, mida kõnelen.“

„Teil on õigus mu sõber. Ma olen suures kimbatuses.“

„Miks?“

„Sest et mademoiselle Cynthia ei tarvitanud suhkrut kohvi juurde.“

„Kuidas? Teie naljatate?“

„Aga sugugi mitte. Siin on midagi, millest ma ei saa aru. Mu instink ei peta mind.“

„Milline instinkt?“

„Instinkt, mis sundis mind juurdlema neid kohvitasse. *Chut!* Nüüd mitte enam!“

Me järgnesime John'ile ta kabinetti, kus ta sulges ukse meie järel.

Mr. Wells oli keskealine teraste silmadega ja tüüpilise advokaadi-suuga mõnus mees. Meid mõlemaid esitles John teatas ka meie juuresoleku põhjuse.

„Teie mõistate muidugi, Wells,“ lisas ta, „see kõik on täiesti eraasi. Meie loodame, et ei teki tarvidust mingisuguseks juurdluseks.“

„Täiesti õige, täiesti õige,“ ütles mr. Wells meelitavalt. „Ma soovin, et võiksime säästa teid murest ja avalikust juurdlusest, kuid loomulikult see on täiesti möödapääsematu arstitunnistuse puudumisel.“

„Jah, ma usun.“

„Tark mees see Bauerstein. Suur autoriteet vist toksikoloogias.“

„Igatahes,“ ütles John tehtud kangusega, siis lisas ta pisut viivitades:

„Kas peame esinema tunnistajatena — kõik meie, ma mõtlen?“

„Teie loomulikult — ja ah — e — mr. — e — Inglethorp.“ Järgnes väike paus, kuni advokaat jätkas mahedal toonil:

„Kõik teised tunnistused oleks esimeste kinnitused, küll ainult vormi pärast.“

„Saan aru.“

Üle John'i näo libises kergendustunne. See üllatas mind, kuna ma ei näinud selleks mingit põhjust.

„Kui teil midagi selle vastu pole,“ jätkas mr. Wells, „ma mõtlesin reedesele päevale. See annaks arstidele aega asja uurida. Laibalahkamine leiab aset täna õhtul, kui ma ei eksi?“

„Jah.“

„Tähendab — see korraldus sobib teile?“

„Suurepäraselt.“

„Ma ei tarvitse vist teile ütelda, mu armas Cavendish, kui masendatud ma olen selle traagilisima sündmuse pärast.“

„Kas teie ei saa aidata meid selle lahendamisel, monsieur?“ ütles Poirot vahele, rääkides esmakordselt tупpa tulekust saadik.

„Mina?“

„Jah, meie kuulsime, et mrs. Inglethorp kirjutas teile möödunud õhtul. Teie pidite selle kirja täna hommikul kätte saama.“

„Ma sain, kuid see ei sisalda informatsiooni. See on vaid soov, et helistaksin talle täna hommikul, kuna ta tahtis mult nõu küsida ühe väga tähtsa asja suhtes.“

„Kas ta ei andnud mõista, mis asi see võis olla?“

„Õnnetuseks ei.“

„Kui kahju,“ ütles John.

„Väga kahju,“ nõustus Poirot tõsiselt.

Tekkis vaikus. Poirot mõtiskles mõned minutid. Viimaks pöördus ta jälle advokaadi poole:

„Mr. Wells, on üks asjaolu, mida tahaksin teilt küsida — tähendab, kui see pole ametliku etiketi vastu. Kes pärib mrs. Inglethorp'i surma puhul tema varanduse?“

Advokaat kõhkles silmapilgu, siis vastas:

„See saladus on varsti niikuinii üldsuse oma, nii et kui mr. Cavendish'il pole midagi selle vastu —“

„Mitte midagi,“ ütles John vahele.

„Ma ei leia põhjust mitte vastata teie küsimusele. Mrs. Inglethorp'i viimase testamendi järgi, kuupäevastatud möödunud aasta augustis, välja arvatud mitmesugused tähtsusetud määramised teenijaile jne., ta määras kogu oma varanduse oma võõraspojale mr. John Cavendish'ile.“

„Kas see ei olnud mitte — palun vabandust, mr. Cavendish, küsimuse pärast — kaunis ebaõiglaselt määratud ta teise võõraspoja, mr. Lawrence Cavendish'i suhtes?“

„Ei, ma ei leia. Nende isa testamendi järgi pärib varanduse John, Lawrence saaks pärast võõrasema surma tähelepanuväärt summa raha. Mrs. Inglethorp jättis oma isikliku raha vanemale võõraspojale, teades, et ta peab hoidma korras Styles'i. See on, minu arvates, väga kena ja õigustatud jagamine.“

Poirot noogutas mõtlikult.

„Kuid kas mul pole õigus üteldes, et teie inglise seaduse järgi see testament kaotas automaatselt maksuvuse Mrs. Inglethorp'i taasabielludes.“

Mr. Wells jaatas.

„See dokument, monsieur Poirot, on nüüd maksvusetu.“

„Hein!“ ütles Poirot. Mõtles silmapilgu ning küsis jälle:

„Kas Mrs. Inglethorp oli teadlik selles faktis?“

„Ma ei tea, väga võimalik.“

„Ta oli,“ ütles ootamatult John. „Meie rääkisime alles üleeile abiellumise tõttu muutuva testamendi üle.“

„Ah! üks küsimus veel, mr. Wells. Teie ütlesite: „ta viimane testament“. Kas Mrs. Inglethorp tegi siis varemalt mitmeid testamente?“

„Keskmiselt ta tegi iga aasta vähemalt ühe testamendi,“ ütles mr. Wells heidutamatult. „Ta muutis oma

otsust testamendi seisukohalt kord ühele, kord teisele perekonnaliikmele head tehes.“

„Oletame,“ väitis Poirot, „et teile teadmata ta tegi testamendi ühe kasuks, kes kuidagi ei kuulu perekonda — ütleme miss Howard'ile näiteks, — kas oleksite üllatunud?“

„Mitte põrmugi.“

„Ah!“ Poirot näis olevat küsimusist tühjaks ammutunud.

Trügisin talle lähemale, kuna John rääkis advokaadiga Mrs. Inglethorp'i paberite läbivaatamise asjus.

„Kas on mõeldav, et Mrs. Inglethorp tegi testamendi, jättes kogu oma raha Miss Howard'ile?“ küsisin madala häälega ja teatud uudishimuga.

Poirot naeratas.

„Ei.“

„Siis miks teie küsisite?“

„Tasa!“

John Cavendish pöördus Poirot' poole.

„Kas tulete meiega, Monsieur Poirot? Me vaatame läbi mu ema paberid. Mr. Inglethorp on täiesti nõus seda jätma Mr. Wells'i ja minu hooleks.“

„Mis väga palju lihtsustab asja,“ pomises advokaat. „Tehniliselt, loomulikult, ta oli õigustatud —“ Ta ei lõpetanud lauset.

„Vaatame esiteks buduaari laua läbi,“ ütles John. „Ja siis läheme hiljem üles ta magamistuppa. Ta hoidis oma tähtsamaid pabereid punases kirjamapis, mille peame hoolikalt läbi vaatama.“

„Jah,“ ütles advokaat, „on täiesti võimalik, et leidub veel üks hilisem testament kui see, mis on minu valduses.“

„Hilisem testament on olemas.“ See oli Poirot, kes rääkis.

„Kuidas?“ John ja advokaat vaatasid talle ehmunult otsa.

„Või õigemini,“ jätkas mu sõber kohkumatult, „oli olemas.“

„Mida teie sellega mõtlete — oli olemas? Kus see nüüd on?“

„Põletatud.“

„Põletatud?“

„Jah, vaadake siia.“ Ta võttis välja põlenud tüki, mille leidsime mrs. Inglethorp'i toast kaminast, ja ulatas selle advokaadile lühikese seletusega, millal ja kus ta selle leidis.

„Kuid väga võimalik, et see on üks vana testament?“

„Mul on eriarvamine. Õieti olen täiesti veendunud, et see oli tehtud mitte varem kui eile õhtupoolikul.“

„Kuidas?“ „Võimatu!“ tungis hüüe korruga mõlema mehe suust.

Poirot pöördus John'i poole.

„Kui teie lubate mul saata teie aedniku järele, siis võin seda teile tõestada.“

„Oo, loomulikult — kuid ma ei saa aru —“

Poirot tõstis käe.

„Tehke nagu ma palusin teid. Hiljem võite küsida, nii palju kui soovite.“

„Väga hea.“ Ta helistas. Dorcas tuli otsekohe.

„Dorcas, palun ütelge Manning'ile, et ma soovin temaga kõnelda.“

„Jah, sir.“

Meie ootasime põnevas vaikuses. Vaid Poirot näis end hästi tundvat oma rahus, pühkides tolmu ununenud raamaturiiuli nurgalt.

Rautatud kandade krudin liival teatas Manning'i saabumisest. John vaatas küsivalt Poirot'le. Viimane noogutas.

„Tulge sisse, Manning,“ ütles John, „tahan teiega rääkida.“

Manning tuli aeglaselt ja kõheldes klaasukse kaudu sisse, jäädes seisma sellele nii lähedale kui vähegi või-

malik. Mütsi käes hoides keerutas ta seda kogu aeg ringi. Ta selg oli väga kühmus, kuigi ta arvatavasti polnud nii vana kui näis, ta silmad aga olid terased ja intelligentsed. Ta kõneles aeglaselt ja kaunis ettevaatlikult.

„Manning,“ ütles John, „see härra soovib teile esitada mõningaid küsimusi ja mina tahan, et te neile vastaksite.“

„Jah, sir,“ ühmas Manning.

Poirot astus elavalt ette. Manning'i silmad libisesid kerge põlgusega temast üle.

„Teie istutasite begooniapeenraid maja lõunapoolses osas eile õhtupoolikul, eks ju, Manning?“

„Jah, sir, mina ja Willem.“

„Ja Mrs. Inglethorp tuli aknale ja kutsus teid, kas pole nii?“

„Jah, sir, ta tegi seda.“

„Jutustage ise täpsalt, mis juhtus pärast seda.“

„Noh, sir, ei midagi erilist. Ta palus Willemit minna oma jalgrattaga külla ja tuua testamendiplanketti, või midagi säärast — ma ei tea täpsalt mida — ta kirjutas talle üles.“

„Tegi ta seda?“

„Tegi, sir.“

„Ja mis juhtus siis?“

„Meie jätkasime tööd, sir.“

„Kas Mrs. Inglethorp ei kutsunud teid uuesti?“

„Jah, sir, ta kutsus meid mõlemaid, mind ja Willem'it.“

„Ja siis?“

„Ta palus meid sisse tulla ja oma nimesid alla kirjutada ühe pika paberi lõppu, — kuhu ta ise oli alla kirjutanud.“

„Kas teie nägite, mis oli kirjutatud ülalpool allkirja?“ küsis Poirot järsult.

„Ei, sir, ülemise osa peal oli tükk kuivatuspaberit.“

„Ja teie kirjutasite alla, kuhu ta käskis?“

„Jah, sir, enne mina ja siis Willem.“

„Mida ta tegi sellega hiljem?“

„Ta pani selle ühte pikka ümbrikku ja selle omakorda punasesse mappi, mis seisis laual.“

„Palju kell võis olla, kui ta teid esmakordselt hüüdis?“

„Ütleksin umbes kella 4 paiku, sir.“

„Mitte varem? Kas see ei olnud umbes kella 2.30 paiku?“

„Ei, sir. See võis olla isegi pisut üle 4. — Kuid mitte enne seda.“

„Tänan teid, Manning, sellest aitab,“ ütles lahkest Poirot.

Aednik vaatas oma peremehe poole, kes noogutas talle selle peale. Manning puudutas siis sõrmega mütsinokka ja taganes pomisedes ettevaatlikult klaasuksest välja.

Vaatasime kõik üksteisele otsa.

„Püha taevas!“ hüüdis John. „Milline erakorraline kokkusattumus.“

„Kuidas — kokkusattumus.“

„Et mu ema tegi testamendi oma surmapäeval!“

Mr. Wells kõhatas oma kurgu puhtaks ja tähendas juurdlevalt:

„Kas olete nii kindel, et see oli kokkusattumus, Cavendish?“

„Mida teie siis mõtlete?“

„Teie emal oli, nagu ütlesite mulle, äge tüli — kellegagi eile õhtupoolikul —“

„Mis teie sellega ütelda tahate?“ hüüdis John uuesti. Ta hääli värises ja ta kahvatus.

„Selle tüli tagajärjel tegi teie ema väga ootamatult ja kiirelt uue testamendi. Selle testamendi sisu ei saa meie kunagi teada. Ta ei kõnelnud kellelegi oma tegevusist. Sel hommikul kahtlemata tahtis ta minuga läbi rääkida selle asja üle — kuid tal polnud võimalust. Testament kadus ja selle saladuse ta viib enesega hauda.“

Cavendish, ma väga kardan, et pole mingit kokkusattumust. Monsieur Poirot, olen kindel, teie nõustute minuga, et asjad on väga selged.“

„Selged või mitte,“ katkestas John, „meie oleme väga tänulikud monsieur Poirot’le selle asja selgitamise pärast. Temata poleks meie kunagi kuulnud sellest testamendist. Ma usun, ma ei tohi vist küsida, monsieur, mis esimesena juhtis teie tähelepanu sellele faktile?“

Poirot naeratas ja vastas:

„Kritseldus vanal kirjaümbrikul ja värskelt istutatud begooniapeenar.“

John, ma arvan, oleks jätkanud küsimusi, kuid sel silmapilgul tuli kuuldavale tugev mootoripõrin ja meie kõik pöördusime akna juurde, kui auto mööda sõitis.

„Evie!“ hõikas John. „Vabandage mind, Wells.“ Ta kiirustas halli.

Poirot vaatas mulle küsivalt otsa.

„Miss Howard,“ tähendasin.

„Aa, olen õnnelik, et ta tuli. See on naine peaga ja ka südamega, Hastings. Vaid ilu pole talle armas jumal andnud!“

Järgnesin John’ile halli, kus miss Howard püüdis end vabastada suurest loorihulgast, mis kattis ta pead. Kui ta silmad langesid mulle, läbis mind äkiline süütunne. See oli naine, kes oli mind nii tõsiselt hoiatanud ja kelle hoiatusile ma kahjuks ei pööranud tähelepanu! Kui kiirelt ja kui kõrgilt olin selle unustanud. Nüüd oli mul piinlik, kuna tal oli siiski õigus olnud. Tema tundis Alfred Inglethorp’i liiga hästi. Mõtlesin vaid, et kui ta oleks jäänud Styles’i, kas tragöödia oleks aset leidnud või oleks mees kartnud ta varitsevaid silmi?

Mind valdas kergendustunne, kui ta surus mu kätt oma hästituntud valusa pigistusega. Tema silmad, mis kohtusid minu omadega, olid kurvad, kuid mitte etteheitvad. Et ta oli kibedalt nutnud, seda reetsid ta puna-

sed silmalaud, sealjuures ta olemuses oli aga ikka veel endist jämedat teravust.

„Telegrammi saanud, asusin kohe teele. Tulin just öiselt ametikohuste täitmiselt. Tellisin sõiduki. Lühemat teed mööda siia.“

„Evie, kas olete midagi söönud täna hommikul?“ küsis John.

„Ei.“

„Ma ei teadnud. Lähme, hommikueine pole veel koristatud ja nad keedavad teile värsket teed.“ Ta pöördus minu poole. „Hoolitsege ta eest, Hastings. Wells ootab mind. Oo, siin on monsieur Poirot. Ta aitab meid, teate, Evie.“

Miss Howard teretas Poirot'd, piiludes kahtlustavalt üle õla John'i poole.

„Mida teie mõtlete sellega — ta aitab meid?“

„Aitab korraldada juurdlust.“

„Siin pole midagi juurelda. Kas nad vangistasid ta nüüd?“

„Keda nad vangistasid?“

„Keda? Loomulikult Alfred Inglethorp'i!“

„Mu armas Evie, olge ettevaatlik. Lawrence on arvamisel, et mu ema suri südamerabandusse.“

„Täitsa loll see Lawrence!“ vaidles miss Howard. „Loomulikult Alfred Inglethorp tappis vaese Emily — nagu olen alati ütelnud, et ta seda kord teeb.“

„Mu armas Evie, ärge karjuge nii. Ükskõik, mida meie ka mõtleme või keda kahtlustame, sellest on esialgu parem kõnelda nii vähe kui võimalik. Ametlik juurdlus ei leia aset enne kui reedel.“

„Või mitte enne!“ Miss Howard nohises võimsalt. „Teie olete kõik peata. See mees on selleks ajaks ammu siit läinud. Kui tal on vähegi mõistust, siis ei jää ta siia ometi ootama, kuni ta üles puuakse.“

John Cavendish vaatas talle abitult otsa.

„Ma tean, mida see tähendab,“ süüdistas ta John'i, „teie olete arste kuulanud. Ärge seda kunagi tehke.“

Mida nemad teavad? Lõpuks mitte midagi, või just nii palju, et teha endid kardetavaks. Ma pean teadma — mu oma isa oli arst. See väike Wilkins on suurim loll, keda ma kunagi olen kohanud. Südamerabandus! Milliseid asju ta räägib! Igaüks, kel vähegi mõistust, märkab otsekohe, et tema mees ta mürgistas. Ma olen ikka ütelnud, ta tapab tema voodis. Nüüd on ta seda teinud. Ja kõik, mis teie saate teha, on lobiseda lolle asju „südamerabandusest“ ja „ametlik juurdlus reedel“. Teie, John Cavendish, peaksite end häbenema.“

„Mida ma peaksin siis teie arvates tegema?“ küsis John, tahtmatult pisut naeratades. „Pagan võtaks, Evie, ma ei saa teda ometi tuttipidi kohalikku politseijaoskonda tassida.“

„Noh, teie peate midagi ette võtma. Avastage, kuidas ta tegi seda. Ta on kaval sell. Ma tohin vist küll väita, et ta leotas kärbsepabereid. Küsige keetjalt, kas ta leiab mõne puudu olevat.“

Sel silmapilgul mulle tundus väga tugevalt, et miss Howard'it ja Alfred Inglethorp'i ühe katuse alla elama panna ja nende vahel rahu alal hoida on nagu Herculese ülesanne ja ma ei kadestanud John'i. Nägin ta näoildest, et ta hindas täiel määral olukorra raskust. Sel minutil otsis ta väljapääsuvõimalusi ning lahkus kiirustades toast. Dorcas tõi teed. Tema lahkudes toast tuli Poirot akna juurest, kus ta oli seisnud, ja istus, silmitsedes miss Howard'it.

„Mademoiselle,“ ütles ta tõsiselt, „tahan teilt midagi küsida.“

„Palun küsige aga,“ ütles daam, vaadeldes teda teatava vastumeelsusega.

„Tahaksin loota teie abile.“

„Tahan meeeldi aidata teid Alfred'i üles puua,“ ütles ta mürgiselt. „Poomine on liiga hea talle. Peaks teda piinama ja neljaks raiuma, nagu vanasti headel aegadel.“

„Meie oleme siis ühel arvamisel,“ ütles Poirot, „vähe-
malt mina ka tahaksin üles puua seda kurjategijat.“

„Alfred Inglethorp'i?“

„Teda, või teist.“

„Ei mingisugust juttu teisest. Vaest Emily't poleks
kunagi tapetud, kuni ilmus t e m a. Ma ei taha ütelda, et
ta polnud ümbritsetud kaabakaist — ta oli. Kuid nad
olid tal vaid rahakoti pärast järel. Ta elu oli küllalt
kindel. Ent niipea, kui tuli Alfred Inglethorp — ja
kahe kuu kestel — sa taevas!“

„Uskuge mind, miss Howard,“ ütles Poirot väga
tõsiselt, „kui mr. Inglethorp on see mees, ta ei pääse
mu käest. Ausõna, ma riputan ta nii kõrgele kui Ha-
man'i!“

„See on juba parem,“ ütles miss Howard vaimus-
tatult.

„Nüüd ma palun teid mind aga usaldada. Teie abi
on mulle praegu väga suure tähtsusega. Ma ütlen teile
ka miks. Nimelt kogu selles leinamajas olete teie ainuke,
kellel on nutetud silmad.“

Miss Howard pilgutas silmi ja uus noot tekkis ta
hääle karedusse.

„Kui teie mõtlete, et ma teda armastasin — jah,
see oli nii. Teie teate, Emily oli isekas vana naine.
Ta oli küll väga helde, kuid sealjuures tahtis ikka vastu-
tasu. Ta ei lasknud kunagi inimesil unustada, mida ta
oli neile teinud — ja sel teel ei leidnud ta armastust.
Ärge mõtelge, et ta seda märkas või selle järele puu-
dust tundis. Ärge lootke mingil juhul. Mina olin eri-
lises olukorras. Panin end juba algul maksma. „Nii ja
nii palju naela olen ma sulle väärt. Hüva ja hästi.
Aga mitte ühtki penniraasukest kõrvalt — ega paari
kindaid, ega teatripiletit“. Ta ei mõistnud — oli mõni-
kord väga haavunud. Ütles ma olevat rumalalt uhke.
See polnud nii, kuid ma ei suutnud seda selgitada. Igal
juhul ma säilitasin oma autoriteedi. Ja nii, väljaspool
kogu seda jõuku, ma olin ainuke, kes võis endale lubada

teda hoida. Ma valvasin ta järele. Ma kaitsesin teda selle hulga eest. Ja siis tuli üks libeda keelega kelm ja puhh! kõik aastad täis hoolitsust on jooksnud karile.“

Poirot noogutas kaastundlikult:

„Ma mõistan, mademoiselle, ma mõistan teie tundeid. See on täiesti loomulik. Teie arvate, et meie oleme loiud, — et meil puudub tuli ja energia — ent uskuge mind, see pole nii.“

Sel silmapilgul pistis John pea ukse vahelt sisse, kutsudes meid Poirot'ga mrs. Inglethorp'i tuppa, kuna tema ja mr. Wells olid buduaaris lõpetanud kirjutuslaua läbivaatuse. Meie trepiastmeid mööda üles sammudes John vaatas tagasi söögitoa uksele, madaldades usaldavalt oma häält:

„Mis küll juhtub, kui need kaks kohtuvad?“

Raputasin abitult pead.

„Palusin Mary't neid võimalikult lahus hoida.“

„Kas ta on võimeline seda tegema?“

„Taevas seda teab. Võib aimata, et Inglethorp ise ei taha liiga äge olla teda kohates.“

„Teie käes on võtmed, Poirot, eks ole?“ küsisin lukustatud ukseni jõudes.

John, võttes Poirot' käest võtmed, keeras ukse lahti ja meie kõik astusime tuppa. Advokaat läks otse laua juurde, kuhu John talle järgnes.

„Ma usun, ema hoidis oma tähtsamad paberid selles mapis,“ ütles ta.

Poirot võttis välja väikese võtmekimbu.

„Lubage mind. Ma lukustasin selle täna hommikul ettevaatuse mõttes.“

„Kuid see pole nüüd lukustatud.“

„Võimatu!“

„Vaadake.“ Ja John tõstis kaane.

„*Milles tonnerres!*“ hüüdis Poirot nagu välgust rabadud. „Ja mina — mul on mõlemad võtmed taskus!“ Ta haaras mapi. Järsku ta kangestus. *En voilà une affaire!* Lukk on lahti murtud!“

„Mis?“

Poirot pani mapi jälle tagasi.

„Kuid kes murdis? Miks? Millal? Kuid üks oli lukustatud?“ Need hüüded tungisid läbisegi meie huulilt. Poirot vastas neile kategooriliselt — peagu mehhaaniliselt.

„Kes? See on küsimus. Miks? Ah, kui ma vaid teaksin. Millal? Tunni aja jooksul, mil lahkusime siit. Üks oli küll lukustatud, see oli aga tavaline lukk. Arvatavasti sobib ka mõni teine võti.“

Vaatasime tarretunult üksteisele otsa. Poirot oli läinud kamina juurde. Ta oli väliselt rahulik, kuid ma märkasin, et ta käed, mis harjumusest korraldasid mehhaaniliselt esemeid kaminasimsil, värisesid tugevasti.

„Vaadake, see oli nii,“ ütles ta lõpuks. „Selles mapis oli midagi — mingi tükk tõendusest, võib-olla iseenesest tühine, ent siiski küllalt üheks niidiks, et ühendada mõrtsukat mõrvaga. Talle oli oluline, et see oleks enne hävitatud, kui see leitakse ja hinnatakse selle tähtsust. Seepärast ta riskis, riskis suuresti, tulles siia. Leides laeka lukustatuna, ta oli sunnitud selle lõhkuma — asjaolu, mis pidi reetma ta olemasolu. Talle pidi midagi väga suure tähtsusega olema, et ette võtta säärast riski.“

„Kuid mis see oli?“

„Ah!“ karjus Poirot vihaselt. „Seda ma ei tea! Mingisugune dokument, kahtlemata, võimalik, et tükk paberit, mida Dorcas nägi mrs. Inglethorp'i käes eile õhtupoolikul. Ja mina —“ ta viha purskus vabalt esile — „vilets loom olen mina! Ma ei aimanud midagi! Käitusin kui nõdrameelne! Ma ei oleks tohtinud kunagi seda kirjamappi siia jätta. Oleksin pidanud ta enesega kaasa viima. Ma kolmekordne pörsas! Ja nüüd on see kadunud. See on hävitatud — kuid kas on hävitatud? Kas pole nüüd võimalust — meie ei pea jätma kivi kivile —“

Ta ruttas nagu hullumeelne toast. Järgnesin talle,

nii pea kui olin täielikult oma mõistuse tagasi saanud. Vaevalt olin jõudnud ülemise trepiastmeni, kui ta oli juba mu silmapiirilt kadunud.

Mary Cavendish seisis trepikäänakul, vahtides alla halli suunas, kuhu ta oli kadunud.

„Mis on juhtunud teie omapärase, väikese sõbraga, mr. Hastings? Ta tormas just minust mööda nagu hull sõnn.“

„Ta on endast väljas millegi pärast,“ tähendasin ettevaatlikult. Ma tõesti ei teadnud, kui palju Poirot lubaks mul avaldada. Nähes nõrka naeratust mrs. Cavendish'i väljendusrikkal suul, ma püüdsin kõneainet muuta, üteldes:

„Kas nad on nüüd üksteist kohanud või mitte?“

„Kes.“

„Mr. Inglethorp ja miss Howard.“

Ta vaatles mind umbusklikult.

„Kas teie arvate, et see oleks suur õnnetus, kui nad kohtuksid?“

„Kas teie ei arva?“ küsisin imestunult.

„Ei.“ Ta naeratas rahulikult. „Ma tahaksin näha head leegitsemist, see puhastaks õhku. Käesoleval ajal meie kõik mõtleme palju ja räägime vähe.“

„John arvab teisiti,“ tähendasin. „Ta püüab neid lahus hoida.“

„Oh, John!“

Midagi ta hääles sütitas mind ja ma pahvatasin:

„Vana John on kohutavalt hea inimene.“

Ta uuris mind imelikult paar minutit, üteldes siis mu üllatuseks:

„Teie olete ustav oma sõbrale. Teie meeldite mulle seepärast.“

„Kas teie pole samuti mu sõber?“

„Olen väga halb sõber.“

„Miks ütlete nii?“

„Seepärast, et see on õigus. Ühel päeval olen kena oma sõprade vastu, teisel aga unustan nad.“

Ma ei tea, mis mind kihutas, aga ma olin kui nõgese-põõsas, üteldes rumalalt ja maitsetult:

„Siiski näib, et olete muutmatult vaimustatud dr. Bauersteinist!“

Otsekohe kahetsesin omi sõnu. Ta nägu muutus kar-miks. Mul oli tunne nagu tuleks terasest kardin alla, kustutades tõelist naist. Sõnatult pöördus ta ümber ja ruttas trepist üles, kuna mina seisin nagu idiot, vahtides ärevuses talle järele.

Mind tõi endasse tagasi metsik lärm, mis kostis alt. Kuulsin Poirot'd karjuvat ja seletavat. Olin ärritatud mõteldes, et mu diplomaatia oli olnud asjatu. Väike mees näis võtvat kogu maja oma valdusse, teguviis, mille tarkuse juures ma kahtlesin. Jällegi pidin kahet-sema, et mu sõbral oli kalduvus pead kaotada, ärrituse-momentidel. Sammusin virgalt trepist alla. Mind nähes rahustus Poirot peagu ootamatult. Tirisin ta kõrvale.

„Mu armas poiss,“ ütlesin, „on see tark tegu? Kindlasti teie ei taha, et kogu maja teaks sellest sünd-musest? Teie mängite asja käest.“

„Teie mõtlete nii, Hastings?“

„Olen selles kindel.“

„Hüva, hüva, mu sõber, teie hakkate mind juhtima. Hea küll. Kuigi kahjuks nüüd on natuke liiga hilja.“

„Õigus.“

Ta näis nii julgusetu ja häbistatud, et mul hakkas päris kahju, kuigi ma vaikselt arvasin selle noomituse olevat õige ja targa.

„Hüva,“ ütles ta lõpuks, „läheme, *mon ami*.“

„Kas olete lõpetanud siin?“

„Sel silmapilgul küll. Kas tulete minuga kaasa tagasi külla?“

„Meeleldi.“

Ta võttis oma väikese mapi ja meie väljusime läbi salongi avatud klaasukse. Cynthia Murdock tuli para-jasti sisse ja Poirot astus teed andes kõrvale.

„Vabandage mind, mademoiselle, üks minut.“

„Jah?“ neiu pöördus uurivalt.

„Kas olete kunagi valmistanud mrs. Inglethorp'ile arstimeid?“

Kerge puna tõusis talle näkku, kui ta vastas sunnitult:

„Ei.“

„Ainult ta pulbreid?“

Punastus sügavnes Cynthia vastates:

„Ojaa, ma valmistasin talle kord mõned unepulbrid.“

„Need.“

Poirot tõi esile tühja karbi, mis oli sisaldanud pulbreid.

Ta noogutas.

„Kas võite mulle ütelda, mis need olid? *Sulphonal*? *Veronal*?“

„Ei, need olid broomipulbrid.“

„Ah! Tänan teid, mademoiselle; head päeva.“

Kiiresti majast lahkudes piilus ma teda enam endisest. Olin varem sageli märganud, et tema millestki häiritud olles ta silmad muutusid roheliseks nagu kassil. Praegu läikisid nad kui smaragdide.

„Mu sõber,“ ütles ta lõpuks, „mul on väike idee, üks väga imelik, ja võib-olla täiesti võimatu idee. Ja nüüd — ta sobib.“

Kehitasin õlgu. Isiklikult mõtlesin, et Poirot andus liiga sageli sääraseile fantastilistele ideedele. Sel juhul, loomulikult, tõde oli liiga lihtne ja arusaadav.

„See on siis selle karbi tühja sedeli lahendus,“ tähendasin. „Väga lihtne, nagu te ütlesite. Ma tõesti imestan, et ma ise ei tulnud sellele.“

Poirot ei näinud mind kuulvat.

„Nad on teinud veel ühe avastuse, *là-bas*,“ tähendas ta, näidates pöidlaga üle õla Styles'i sihis. „Mr. Wells ütles mulle, kui üles läksime.“

„Mis see oli?“

„Avanud kirjutuslaua buduaaris, nad leidsid mrs. Inglethorp'i testamendi kuupäevaga enne ta abiellumist,

mis määras kogu ta varanduse Alfred Inglethorp'ile. See võis tehtud olla ajal, mil nad kihlatud olid. See oli Wells'ile täielikuks üllatuseks — ja John Cavendish'ile samuti. See oli kirjutatud ühele neist trükitud testamendiplankettidest ja tunnistajaiks olid kaks teenijat — mitte Dorcas.“

„Kas mr. Inglethorp teab sellest?“

„Ta ütleb mitte teadvat.“

„Seda tuleb võtta umbusuga,“ ütlesin skeptiliselt. „Kõik need testamendid on väga segased. Ütelge mulle, kuidas need kritseldatud sõnad ümbrikul aitavad teil tõestada, et testament oli tehtud eile õhtupoolikul?“

Poirot naeratas.

„*Mon ami*, kas teid pole kunagi kirja kirjutades vallutanud tõsiolu, et teie ei tea, kuidas kirjutada teatud sõna?“

„Jah, sageli. Ma usun igapähega on seda juhtunud.“

„Täpsalt. Ja kas teie pole sel juhul katsunud seda sõna kirjutada kord või kaks kuivatuspaberi nurgale. Või väikesele paberitükile, et vaadata, kuidas see näib õigena? Seda tegi Mrs. Inglethorp'ki. Ta on kirjutanud kord nii, kord teisiti. Et teha kindlaks, kuidas on õigem, ta katsus seda lauses: „Kõik mis oman.“ Nüüd, mida võib sellest järeldada? Sellest võib järeldada, et Mrs. Inglethorp tarvitas lauset „kõik mis oman“ sel õhtupoolikul, ja leides paberitüki kaminas, minus tekkis mõte testamendi võimalusest — (dokument, mis peagu alati sisaldab selle sõna). See võimalus tugevnes hili-sema olukorraga. Üldises segaduses buduaar oli jäänud pühkimata sel hommikul ja laua ligiduses oli mitmeid liiva- ja mullajälgi. Ilm oli juba mõned päevad suurepärase olnud, mispärast ühedki tavalised saapad poleks jätnud nii tugevaid jälgi.

Jalutades aknani nägin otsekohe, et begooniapienrad olid hiljuti istutatud. Muld peenrais oli täpsalt sarnane sellega buduaari põrandal. Ja teilt ma kuulsin, et lilled istutati eile õhtupoolikul. Ma olin nüüd täiesti

kindel, et üks, võib-olla ka mõlemad aednikud — kuna peenral olid kahed jalajäljed — astusid buduaari, sest kui mrs. Inglethorp tahtis ainult rääkida nendega, oleks ta tõenäoliselt seisnud akna juures ja nad poleks üldse tuppä tulnud. Nüüd olin täiesti veendunud, et ta oli uue testamendi teinud ja kutsunud aednikud sisse tunnistama ta allkirja. Sündmused näitasid, et mu oletused olid õiged.“

„See oli väga teravmeelne,“ pidin kinnitama. „Pean ütleva, et minu järeldused, mida tegin nende vähete kritseldatud sõnade kohta, olid täiesti ekslikud.“

Ta naeratas.

„Teie annate liiga palju voli oma kujutlusvõimele. Kujutlusvõime on hea teener, aga halb peremees. Lihtsaim lahendus on ikka tõenäolisem.“

„Teine asjaolu — kuidas teie teadsite, et kirjamapi võti oli kadunud?“

„Ma ei teadnud seda. See oli vaid oletus, mis kujunes õigeks. Teie panite tähele, et selle käepideme küljes oli tükk keerutatud traati. See sisendas mulle otsekohe, et see oli arvatavasti võetud nõrga võtmehõõnaga küljest. Nüüd, kui see oleks olnud kaotatud ja leitud, oleks mrs. Inglethorp selle otsekohe tagasi paigutanud võtmekimpu. Kuid tema võtmekimbus leidsin ma arvatavasti koopia sest võtmest, väga uue ja läikiva, mis juhtis mu mõttele, et keegi teine oli asetanud originaalvõtme kirjamapi lukuauku.“

„Ja,“ ütlesin ma, „kahtlemata Alfred Inglethorp?“ Poirot vaatas mind imelikult.

„Kas olete päris kindel tema süüs?“

„Loomulikult. Iga värske juhus näib seda kinnitavat ikka selgemalt.“

„Just vastupidi,“ ütles rahulikult Poirot, „on mitmeid punkte tema kasuks.“

„Ma näen vaid üht.“

„Ja see oleks?“

„Et teda polnud möödunud ööl majas.“

„Halb lask! nagu ütlevad inglased. Teie valisite selle punkti, mis minu arvates räägib tema vastu.“

„Kuidas nii?“

„Sest kui mr. Inglethorp teadis, et ta naine mürgistatakse möödunud ööl, ta oleks kindlasti korraldanud äraolemise võimaluse. Ta vabandus oli nähtavalt otsitud. See jätab meile kaks võimalust: ta kas teadis, mis oli sündimas, või olid tal omad põhjused puudumiseks.“

„Ja see põhjus?“ küsisin skeptiliselt.

Poirot kehtitas õlgu.

„Kuidas võin mina teada? Autu kahtlemata. See mr. Inglethorp, ütleksin ma, on midagi lurjuse taolist — kuid see ei tarvitse teha teda veel mõrtsukaks.“

Raputasin uskumatult pead.

„Meie pole ühel arvamisel, mis?“ ütles Poirot. „Hüva, jätame selle. Küll aeg näitab, kellel meist on õigus. Pöördume nüüd selle juhtumi teiste külgede juurde. Mida järeldate sellest, et kõik magamistoa ukсед olid suletud seestpoolt?“

„Noh —“ vastasin. „Seda tuleb vaadelda loogiliselt.“

„Õige.“

„Ma seletaksin seda nii. Ukсед olid riivistatud — meie oma silmad tõendasid seda — kuid küünlarasvapekk põrandal ja testamendi hävitamine näitavad, et öö kestel on keegi toas viibinud. Nõustute siiani?“

„Täielikult. Väljendatud vaimustava selgusega. Jät-kake.“

„Hüva,“ ütlesin julgustatult, „kui inimene, kes sisse astus, ei teinud seda mitte akna ega nõiduse kaudu, siis järeldub sellest, et uks pidi avatama seestpoolt mrs. Inglethorp'i enda poolt. See kõvendab veendumust, et küsitav inimene oli ta mees. Ta loomulikult oleks avanud ukse oma mehele.“

Poirot raputas pead.

„Miks? Ta riivistas tema tupp viiva ukse — ebatavalisim tegu tema poolt — tal oli olnud äge tüli mehega sel õhtupoolikul. Ei, mees oli üks viimaseist, keda ta oleks sisse lasknud.“

„Kuid teie nõustute, et ukse pidi avama Mrs. Inglethorp ise?“

„Selleks on teine võimalus. Ta võis unustada koridori viiva ukse riivistamata magama heites ja tõusis hiljem vastu hommikut ning riivistas selle siis.“

„Poirot, kas see on tõesti teie arvamine?“

„Ei, ma ei ütle, et see nii on, kuid see võib olla. Nüüd, pöördudes teise asjaolu juurde, mida teie arvate Mrs. Cavendish'i ja tema ämma vahelise vestluse katkest, mida kuulsite?“

„Olin selle unustanud,“ ütlesin mõtiskelles. „See on salapärane. Näib uskumatuna, et naine, nagu Mr. Cavendish, viimse võimaluseni uhke ja vaikiv, võis laskuda nii ägedasse vaidlusse asjade pärast, mis kindlasti temasse ei puutunud.“

„Kindlasti. See oli tõesti üllatav tegu säärase kasvatusena naiselt.“

„See on tõesti imelik,“ nõustusin. „Kuid see on tähtsusetu ega tule arvesse.“

Poirot purskas hüüde:

„Mida olen teile alati ütelnud? Kõigega peab arvestama. Kui fakt ei sobi teooriaga — las' teooria minna.“

„Hüva, küllap näeme,“ ütlesin ägedalt.

„Jah, küllap näeme.“

Meie jõudsime Leastways Cottage'ini ja Poirot viis mind üles oma tupp. Ta pakkus mulle peene vene sigareti, mida ta ise tavaliselt suitsetas. Mind lõbus-tas tähelepanu, et ta pani tarvitatud tikud väga hoolikalt ühte väikesse hiina vaasi. Minu silmapilkne pahameel haihtus.

Poirot oli asetanud meie toolid lahtise akna alla, kust avanes vaade külatänavale. Värske õhk hoovas soojalt ja mõnusalt sisse. Oli algamas palav päev.

Korrage köitis mu tähelepanu kidura välimusega noor mees, kes ruttas suurte sammudega mööda tänavat. Ta näoilme oli eriline — mingi segu hirmust ja ärevusest.

„Vaadake, Poirot!“ ütlesin.

Ta nõjatus ettepoole.

„*Tiens!*“ ütles ta. „See on mr. Mace, apteegist. Ta tuleb siia.“

Noormees peatus Leastways Cottage'i ees ja silmapilkse kõhklemise järele koputas ägedalt uksele.

„Üks silmapilk,“ hõikas Poirot aknast. „Ma tulen.“ Viibates mulle, et ma järgneksin talle, jooksis ta kiiresti trepist alla ja avas ukse. Mr. Mace algas otsekohe.

„Oh, mr. Poirot, mul on kahju tülitamise pärast, kuid kuulsin, et teie just praegu tulite Hall'ist?“

„Jah, tulime.“

Noormees niisutas oma kuivi huuli. Ta nägu liikus imelikult.

„Kogu külas kõneldakse mrs. Inglethorp'i äkilisest surmast. Nad ütlevad —“ ta langetas hääle ettevaatlikult — „et see on mürgistus?“

Poirot' nägu jäi täiesti osavõtmatuks.

„Ainult arstid võivad meile seda ütelda, mr. Mace.“

„Jah, kindlasti — loomulikult —“ Noormees kõhkles ja siis — erutus oli liiga tugev tema jaoks — ta haaras Poirot' käe ning sosistas: „Ütelge mulle seda, mr. Poirot, see ei ole ju — see ei ole ju strühniin, või on?“

Ma vaevalt kuulsin, mida Poirot vastas. Vist midagi ebamäärast. Noormees lahkus, ja kui ta ukse sulges, kohtasid Poirot' silmad minu omi.

„Jah,“ ütles ta tõsiselt pead vangutades. „Tal tuleb anda seletust juurdlusel.“

Meie läksime aeglaselt jälle üles. Tahtsin just suud avada, kui Poirot peatas mu ainsa käeliigutusega.

„Mitte nüüd, mitte nüüd, *mon ami*. Mul on vaja järele mõelda. Mu meeled on segi — ja see pole hea.“

Umbes 10 minutit istus ta surmavaikus, täiesti rahulikult, välja arvatud mõned väljendusrikkad liigu-

tused kulmudega, ja ta silmad muutusid järjest rohelisemaks. Lõpuks ohkas ta sügavasti.

„Kõik on korras. Halb moment on möödas. Nüüd on kõik korraldatud ja klassifitseeritud. Ei tohi kunagi lubada segadust. Juhtum pole selge veel — ei. Sest see on väga komplitseeritud! See paneb mind täbarasse seisukorda. Mind, Hercule Poirot'd! On olemas kaks mainimisväärtet fakti.“

„Ja missugused need on?“

„Esimene on eilse ilma olukord. See on väga tähtis.“

„Kuid ilm oli ju suurepärane!“ katkestasin. „Poirot, teie pilkate mind!“

„Mitte põrmugi. Termomeeter registreeris 28⁰ varjus. Ärge unustage seda, mu sõber. See on võti kogu saladusele.“

„Ja teine punkt?“ küsisin.

„On see tähtis fakt, et monsieur Inglethorp kannab väga silmatorkavaid rõivaid, evib musta habet ja kannab prille.“

„Poirot, kas pean teid tõsiselt võtma?“

„Ma räägin ju täiesti tõsiselt, mu sõber.“

„Kuid see on lapsik!“

„Ei, see on väga tähtis.“

„Ja oletades, et lahkamise andmed tõestavad Alfred Inglethorp'i süüd ettekavatsetud tapmises? Mis saab siis teie teooriaist?“

„Need ei kõigu ometi seepärast, et 12 lolli meest on teinud vea! Kuid sel pole tähtsust. Esiteks maa kohus ei taha vastutust endale võtta ja mr. Inglethorp on tegelikult kohapealse mõisaomaniku seisukohal. Samuti,“ lisas ta rahulikult, „mina ei lubaks seda!“

„Teie ei lubaks seda?“

„Ei.“

Vaatasin kummalist väikest meest segatud viha ja lõbususe tundega. Ta oli nii kohutavalt kindel endale ja et ta luges mu mõtteid, ta noogutas lahkelt.

„Ojaa, *mon ami*, ma teen, mida ütlen.“ Ta tuli mu juurde ja pani käe õlale. Ta nägu muutus täielikult. Pisarad tekkisid silmi. „Kõige selle juures, teate, mõtlen vaesele surnud mrs. Inglethorp'ile. Ta polnud just eriti armastatud — ei. Kuid ta oli väga hea meie, belglaste, vastu — ma võlgnen talle tasu.“

Ma püüdsin katkestada, kuid Poirot nuttis edasi.

„Tahan teile seda ütelda, Hastings. Ta ei andestaks mulle kunagi, kui laseksin Alfred Inglethorp'i, tema mehe, nüüd areteerida — kuna üks sõna minult võiks teda päästa!“

VI peatükk.

AMETLIK JUURDLUS.

Vahepeal, enne ametlikku juurdlust, Poirot oli väsimatu oma aktiivsuses. Kaks korda oli ta lukustatud mr. Wells'iga kabinetti. Ka tegi ta pikki jalutuskäike külla. Olin haavunud, et ta ei pühendanud mind oma ettevõttesse, seda enam, et ma ei võinud aimata, mida ta kavatses.

Mulle tundus, et ta tegi juurdlusi Raikes'i farmis. Kolmapäeva õhtul teda mitte kodus leides, ma jalutasin üle põldude sinna, lootes teda kohata. Ent ma ei leidnud jälgegi temast ja köhklesin, kas minna ise farmi. Nii edasi jalutades ma kohtasin üht vana talunikku, kes kõõritas mind kavalalt.

„Teie olete Hall'ist, kas pole nii?“ küsis ta.

„Jah, otsin üht sõpra, keda arvasin jalutavat seda teed.“

„Väikest meest? Kes vehib rääkides kätega? Ühte belglasist külast?“

„Jah,“ ütlesin ägedalt. „Kas ta oli siis siin?“

„Oh, küllap ta on olnud siin, küllalt sageli. Enam kui kord. Teie sõber, kas on või? Ah, teie härrad

Hall'ist — teie olete kena seltskond!“ Ja ta kõõritas mind lustakalt.

„Miks, kas need härrad Hall'ist käivad sageli siin?“ küsisin nii hooletult kui suutsin.

Ta noogutas mulle teadlikult.

„Üks küll, härra. Ja väga lahke on ta ka! Oo, tänan teid, sir!“

Jalutasin kiirelt edasi. Evelyn Howard'il oli siis õigus, ja ma tundsin teravat vastumeelsuse torget, kui mõtlesin Alfred Inglethorp'i lahkusest naise rahadega. Kas see pikantne mustlasnägu oli kuriteo põhjuseks, või oli selle alatuse peapõhjuseks raha? Arvatavasti paras segu mõlemist.

Ühest küljest Poirot'l näis olevat imelik arvamine. Paar korda tähendas ta mulle, et arvab Dorcas'e eksinud olevat tülitsemise aja määramises. Ta usutles korduvalt, kas see oli kell 4.30 ja mitte kell 4, kui ta kuulis häält.

Kuid Dorcas oli kõikumatu. Terve tund või isegi enam olevat möödunud ajast, mil ta oli kuulnud häält, ja kell 5 oli ta viinud oma perenaisele teed.

Juurdlus toimetati reedel Styles'i võimude poolt külas. Poirot ja mina istusime koos, ilma et meilt oleks nõutud tunnistusi.

Sissejuhatus oli läbi. Võimud toimetasid laiba ülevaatus ja John Cavendish tõendas laiba isikut.

Hiljem küsiteldud, ta kirjeldas oma ärkamist varasel hommiktunnil ja ema surma. Järgnevalt leidis aset arsti tunnistus. Tekkis hääletu kahin ja kõikide silmad jälgisid Londoni kuulsaimat eriteadlast, kes oli tuntud kui suurim selle aja autoriteet toksikoloogias.

Ta võttis lühidalt kokku laiba lahangu tagajärjed. Tema meditsiinilise tunnistuse kokkuvõtte suundus faktille, et mrs. Inglethorp suri strühniinimürgistuse tagajärjel. Arvestades laibast leitud strühniiniannuse suurusga, pidi ta olema võtnud kaunis suure hulga.

„Kas on võimalik, et ta võttis mürki juhuslikult?“ küsis juurdluse toimetaja — coroner.

„Ma ei pea seda võimalikuks. Strühniini ei kasutata majapidamises, nagu mõningaid teisi mürke, ja selle ostuks on olemas kitsendus.“

„Kas järelevaatus laseb kuidagi järeldada, kuidas mürk on sisse võetud?“

„Ei.“

„Ma usun, teie saabusite enne dr. Wilkins'it?“

„Jah, see on nii. Kohtasin sõidukit just elamu värvate juures ja ruttasin sinna nii kiiresti kui suutsin.“

„Kas teie ei kordaks täpsalt, mis juhtus siis?“

„Astusin mrs. Inglethorp'i tuppa. Tal oli sel silmapilgul tüüpiline tetaaniline kramp. Ta pöördus minu poole kähistades: „Alfred — Alfred —“ “

„Kas strühniin võis olla pandud mrs. Inglethorp'i peale-lõuna kohvisse, mida viis talle ta abikaasa?“

„Väga võimalik, kuid strühniini mõju on väga kiire. Tundemärgid avalduvad tund või kaks pärast sissevõtmist. See mõju hilineb teatud tingimusil, millistest ükski ei tule arvesse praegusel juhtumil. Ma oletan, et mrs. Inglethorp jõi kohvi pärast lõunat kella 8 paiku, kuna aga tundemärgid ei avaldunud enne varast hommikutundi, mis silmanähtavalt tõendab, et mürk oli sisse võetud õhtul hulga hiljem.“

„Mrs. Inglethorp'il oli harjumuseks juua tass kakaod keskööl. Kas strühniin võis sellesse poetatud olla?“

„Ei, ma võtsin proovi järelejäänud kakaost alustassil ja analüüsisin seda. Seal polnud strühniini.“

Kuulsin Poirot'd enda kõrval tasa kihistavat.

„Kust teie teadsite?“ sosistasin.

„Kuulake.“

„Pean ütlema“ — jätkas arst — „oleksin olnud väga üllatunud mõne teise tagajärje puhul.“

„Miks?“

„Lihtsalt seepärast, et strühniinil on ebatavaliselt mõru maitse. Seda võib avastada isegi siis, kui lahus

on vaid 1:70000, ja varjata võib seda vaid mõne tugevalt maitseva ainega. Kakao on täiesti jõuetu selle maskeerimiseks.“

Üks vandekohtunikest tahtis teada, kas sama väide on maksev ka kohvi suhtes.

„Ei. Kohvil endal on mõru maitse, mis võib arvatavasti varjata strühniini maitset.“

„Siis teie peate rohkem võimalikuks, et mürk oli poetatud kohvisse, kusjuures ta mõju mõne teadmata põhjuse pärast viibis.“

„Jah, kuid tassi sisu pole võimalik analüüsida, kuna see on täiesti purustatud.“

Sellega lõppes dr. Bauersteini tunnistus. Dr. Wilkins kinnitas seda kõikides punktides. Enesetapmise võimalust ei tunnistanud ta üldse. Kadunu, ütles ta, kannatas nõrga südame all, kuid teisest küljest tundis rõõmu heast tervisest ja oli lõbusa ning hästi tasakaaluka meelelaadiga inimene. Ta olnuks üks viimaseist, kes endalt elu võtab. Siis kutsuti Lawrence Cavendish. Ta tunnistus oli täiesti tähtsusetu, olles lihtsalt venna tunnistuse kordamine. Kui ta oli just lõpetamas, ta peatus ning ütles siis viivitades:

„Ma avaldaksin meeleldi veel üht arvamist, kui tohin?“ ja heitis küsiva pilgu coroner'ile, kes vastas.

„Kindlasti, mr. Cavendish, meie oleme siin, et jõuda tõe jälile, ja iga asi, mis juhib meid edaspidisele selgusele, on teretulnud.“

„See on minu isiklik arvamine,“ ütles Lawrence. „Loomulikult võib see täiesti vale olla, kuid siiski näib mulle, et mu ema surm võis olla tingitud loomulikest põhjustest.“

„Millest teie seda järeldate, mr. Cavendish?“

„Mu ema tarvitas sel ajal ja mõni aeg enne seda arstimit, mis sisaldas strühniini.“

„Ah!“ ütles coroner.

Komisjoni liikmed vaatasid huvitunult üles.

„Ma usun,“ jätkas Lawrence, „et on olnud juhuseid,

kus kestva arstimi tarvitamise järele viimase kumulatiivne mõju on põhjustanud surma. Samuti, kas pole võimalik, et ta võttis juhuslikult arstimit liiga suure annuse?“

„Seda meie kuuleme esmakordselt, et kadunu tarvitas strühniini ajal, mil ta suri. Meie oleme teile väga tänulikud, mr. Cavendish.“

Dr. Wilkins kutsuti uuesti ette ja ta naeruvääristas selle idee.

„Mis mr. Cavendish väidab, on täiesti võimatu. Iga arst ütleks teile sama. Strühniin on, sõna teatud mõttes, kumulatiivne mürk, kuid on täiesti võimatu sellest järeldada äkilist surma sel teel. Siis oleks aset leidnud pikk periood kroonilisi tundemärke, mis oleksid otsekohe köitnud mu tähelepanu. Kogu lugu on absurdne.“

„Ja teine väide? Et mrs. Inglethorp kogemata võis võtta üleliigse annuse?“

„Kolm või isegi neli annust poleks põhjustanud surma. Mrs. Inglethorp laskis alati suure hulga seda arstimit valmistada, kuna ta oli Tadminsteri apteekri Coots'i kaubatarvitaja. Ta oleks pidanud peagu terve pudelitäie sisse võtma arvestades strühniini hulgaga, mis leiti pärast lahkamist.“

„Tähendab, teie kinnitate, et peame tähelepanuta jätma selle arstimi, kui igal juhul surma mitte põhjustava asjaolu?“

„Kindlasti. See väide on naeruväärne.“

Sama vandekohtunik, kes varemgi küsimusi esitas, avaldas arvamist, et apteeker, kes arstimit valmistas, võis eksida.

„See, loomulikult, on ikka võimalik,“ vastas arst.

Kuid Dorcas järgmise tunnistajana hävitas kohe selle võimaluse. Arstim polnud hiljuti valmistatud. Just vastupidi, mrs. Inglethorp oli viimase annuse võtnud päeval, mil ta suri.

Nii siis arstimi küsimus oli lõplikult välja langenu ja coroner jätkas oma ülesannet. Kuuldes Dorcas'elt,

kuidas ta ärkas perenaise ägeda helistamise peale ja siis kohe majaanikud üles ajas, siirdus ta eelmise päeva õhtupoolse tüli juurde.

Dorcas'e seletus sellelt seisukohalt oli oluliselt sama, mida Poirot ja mina kuulsime, nii et ma seda siinkohal ei korda.

Järgmine tunnistaja oli Mary Cavendish. Ta seisis sirgelt ja rääkis madala, selge ja täiesti rahuliku häälega. Vastuseks coroneri küsimusele ta seletas, kuidas ärataja kell teda äratas kell 4.30 nagu tavaliselt, kuidas ta rõivastus ning ehmus kukkuvat laua kolinast.

„See oli arvatavasti voodi juures olev laud?“ lisas coroner.

„Ma avasin oma ukse,“ jätkas Mary, „ja kuulatasin. Mõne minuti jooksul helises tugevasti kell. Dorcas tuli joostes alla ja äratas minu mehe, ja meie kõik ruttasime minu ämma tuppa, kuid see oli lukustatud —“

Coroner katkestas teda.

„Ma usun, meie ei tarvitse teid pikemalt enam tülitada selles küsimuses. Meie teame kõik, mis on võimalik teada järgnevaist sündmusist. Kuid oleksin teile tänulik, kui teataksite kõik, mida kuulsite tülist päev enne seda.“

„Mina?“

Ta hääles on pisut häbematus. Ta tõstis käe ning korraldas pitsist rüüži kaela ümber, sealjuures oma pead pisut pöörates. Ja täiesti spontaanselt läbis üks mõte mu aju: „Ta võidab aega!“

„Jah. Nagu kuulsin,“ jätkas coroner mõtlikult, „teie istusite lugedes väljas pingil just buduaari lahtise akna all. Oli see nii?“

See oli mulle uudiseks, ja piiludes Poirot' poole ma kujutlesin, et see oli samuti uudiseks ka temale.

Vaikus. Ta kõhkles vaid silmapilgu, enne kui vastas:

„Jah, see oli nii.“

„Ja buduaari aken oli avatud, kas mitte?“

Ta nagu kahvatus pisut, kui ta vastas:

„Jah.“

„Siis teile ei võinud tähelepanuta jääda seestpoolt kostvad hääled, eriti kui nad ägestusid vihas. Faktiliselt pidid nad rohkem kuuldavad olema sinna, kus teie olite, kui halli.“

„Võimalik.“

„Kas teie ei tahaks korrata, mida kuulsite tülist?“

„Ma tõesti ei mäleta, et oleksin kuulnud midagi.“

„Kas tahate sellega ütelda, et teie ei kuulnud hääli?“

„Ojaa, ma kuulsin hääli, kuid ma ei kuulnud, mida nad ütlesid.“ Nõrk puna tõusis talle näkku. „Mul pole harjumuseks kuulata erajutuajamisi.“

Coroner pinnis edasi:

„Ja teie ei mäleta midagi sellest? Mitte midagi, mrs. Cavendish? Mitte ainustki sõna ega lauset, millest teie oleks võinud järeldada, et see oli erajutuajamine?“

Mary vaikis ning näis väliselt täiesti rahulikuna nagu ennegi.

„Jah, mulle meenub, mrs. Inglethorp ütles midagi — ma ei mäleta täpsalt mida — skandaali põhjustamisest mehe ja naise vahel.“

„Aa!“ Coroner nõjatus rahuldatult tahapoole. „See vastab sellele, mida Dorcas kuulis. Kuid, vabandage mind, mrs. Cavendish, kuigi teie saite aru, et see oli erajutuajamine, ei läinud teie mitte ära? Teie jäite sinna, kus olite?“

Ma tabasin silmapilkse välgatuse ta punakas-pruunes silmis, kui ta nad tõstis. Tundsin kindlalt, et sel silmapilgul oleks ta meeleldi rebinud selle väikese õigus-teadlase kõigi tema märkustega tükkideks, ent ta vastas küllalt rahulikult:

„Ei. Mul oli väga mugav seal, kus olin. Ma pöörasin raamatule oma tähelepanu.“

„Ja see on kõik, mida teie meile võite ütelda?“

„See on kõik.“

Ülekuulamine oli läbi, kuigi ma kahtlesin, kas coroner oli täiesti rahuldatud selle tulemustega. Mulle tun-

dus, nagu oleks ta arvanud, et Mary Cavendish oleks võinud ütelda rohkem, kui ta ütles.

Järgnevalt kutsuti müüja Amy Hill ja ta tunnistas, et oli müünud testamendi planketi 17. õhtupoolikul Styles'i aednikule William Earl'ile.

William Earl ja Manning tõendasid, et nad dokumendi koostamisel on olnud tunnistajaiks. Manning määras aja umbes 4.30, William arvas, et see oli pigemini varem.

Siis ilmus Cynthia Murdock. Tal oli kahjuks vähe ütelda. Ta ei teadnud midagi tragöödiast, kuna teda äratas mrs. Cavendish.

„Kas teie ei kuulnud laua kukkumist?“

„Ei, ma magasin raskelt.“

Coroner naeratas.

„Hea südametunnistus tagab sügava une,“ tähendas ta. „Tänan teid, miss Murdock, see on kõik.“

„Miss Howard.“

Miss Howard näitas kirja, mille kirjutanud talle mrs. Inglethorp 17. õhtul. Poirot ja mina, loomulikult, olime seda juba näinud. See ei lisandanud midagi meie tragöödia juurdlusele. Selle tekst oli järgnev:

Juuli 17. VII.

*Styles Court
Essex.*

Mu armas Evelyn. Kas meie ei saaks unustada tülid. Mul on väga raske andestada seda, mis Sa ütlesid mu armsa mehe kohta, kuid ma olen vana inimene ja sallin Sind väga.

Sind armastav

Emily Inglethorp.

Kiri ulatati vandekohtunikele, kes uurisid seda tähelepanelikult.

„Ma kardan, see ei aita meid palju,“ ütles coroner ohkega. „Seal pole ühtki vihjet selle õhtupooliku sündmusile.“

„Minule väga arusaadav,“ ütles lühidalt miss Howard. „On küllalt selge, et mu vaene sõber leidis enese narriks tehtud olevat.“

„Kirja sisu ei lase midagi niisugust oletada,“ tähendas coroner.

„Ei, sest Emily kunagi ei tunnistanud end süüdi. Kuid mina tundsin teda. Ta tahtis mind tagasi. Ent ta ei tunnistanud, et mul oli õigus. Ta läks üle sellest, nagu enamik inimesi teeb, kuid mina seda ei poolda.“

Mr. Wells naeratas pisut ja seda, nagu ma märkasin, tegid nii mõnedki komisjoni liikmed. Miss Howard oli silmanähtavalt täiesti tuntud isik.

„Igal juhul, kogu see narritemp on suur ajaraiskamine,“ jätkas see daam, vaadates aegajalt põlastavalt vandekohtunikele. „Rääkida — rääkida — rääkida —! Kui kogu aeg teame väga hästi —“

Coroner katkestas teda kannatamatult:

„Täna teid, miss Howard, see on kõik.“

Ma märkasin, ta ohkas kergendusega, kui miss Howard järele andis.

Siis tuli selle päeva sensatsioon. Coroner kutsus müüja Albert Mace'i.

See oli meie kahvatunud näoga, ärritatud noormees.

Vastuseks coroner'i küsimusile ta teatas, et ta on kvalifitseeritud farmatseut, alles hiljuti siirdunud ärrimüüjana, kuna ta eelkäija oli kutsutud sõjaväeteenistusse.

Nende sissejuhatuste lõppedes jätkas coroner juurdlust.

„Mr. Mace, kas teie müüsite hiljuti mõnele selleks mitte õigustatud inimesele strühniini?“

„Jah, sir.“

„Millal see oli?“

„Möödunud esmaspäeva õhtul.“

„Esmaspäeval? Mitte teisipäeval?“

„Ei, sir, esmaspäeval, 16.-l.“

„Kas teie ei ütleks meile, kellele teie seda müüsite?“
Oleks võinud kuulda nõöpnõela kukkumist.

„Jah, sir, see oli mr. Inglethorp.“

Kõikide silmad pöördusid korraga sinna, kus mr. Inglethorp istus osavõtmatult ja puiselt. Ta võpatas kergelt, kui need süüdistavad sõnad langesid noormehe huulilt. Ma peagu mõtlesin, et ta tõuseb toolilt, kuid ta jäi istuma, kuigi ta näkku tekkis tähelepanuväärt hästi mängitud imestus.

„Kas olete kindel selles, mida teie ütlesite?“ küsis coroner tõsiselt.

„Täiesti kindel, sir.“

„Kas teil on kombeks müüa strühniini valimatult igale ostjale?“

Õnnetu noormees kohmetus ilmselt coroner'i sünge pilgu all.

„Oh ei, sir — loomulikult mitte. Kuid nähes, et see on mr. Inglethorp Hall'ist, mõtlesin, et selles pole midagi halba. Ta ütles, et tahab üht koera mürgistada.“

Seesmiselt tundsin talle kaasa. See oli täiesti inimlik, et ta tahtis vastu tulla Hall'i inimesile. Sellest võis ka oleda Coots'i hülgamine nende poolt ja ostude ülekandmine kohalikku apteeki.

„Kas pole mitte kombeks, et igaüks peab kviteerima allkirjaga mürgi ostu?“

„Jah, sir, mr. Inglethorp tegi seda.“

„Kas teil on raamat kaasas?“

„Jah, sir.“

Ta näitas seda ja paari noomiva sõnaga vabastas coroner õnnetu mr. Mace'i.

Siis, keset hauavaikust, kutsuti välja Alfred Inglethorp. Olin huvitatud, kas ta sai aru, kui tihedalt oli silmus tõmbunud ta kaela ümber.

Coroner siirdus otsekohe asja juurde.

„Kas teie ostsite esmaspäeva õhtul strühniini koera mürgistamise otstarbel?“

Inglethorp vastas suurepärase rahuga:

„Ei, ma pole seda teinud. Styles'is pole koeri, väljaarvatud üks lambakoer, kes on täie tervise juures.“

„Teie eitate siis täiesti, et ostsite esmaspäeval Albert Mace'ilt strühniini.“

„Jah, ma eitan seda.“

„Kas teie ka seda eitate.“

Coroner ulatas talle arveraamatu, kus nähtus tema allkiri.

„Kindlasti. See käekiri on minu omast täiesti erinev. Ma näitan teile.“

Ta võttis taskust vana ümbriku ja kirjutas oma nime sellele, ulatades ümbriku komisjonile. See oli tõesti täiesti erinev.

„Milline on siis teie vastus mr. Mace'i väitele?“

Alfred Inglethorp vastas kõikumatult:

„Mr. Mace on eksinud.“

Coroner kõhkles veidi ja küsis siis:

„Mr. Inglethorp, kas teie ei ütleks meile, vaid vormi pärast, kus teie olite esmaspäeva õhtul, 16. juulil?“

„Tõesti — ma ei mäleta.“

„See on absurdne, mr. Inglethorp,“ ütles coroner teravalt. „Mõtlege järele.“

Inglethorp raputas pead.

„Ma ei tea. Mul on säärane kujutlus, et jalutasin.“

„Millises suunas?“

„Ma tõesti ei mäleta.“

Coroner'i nägu muutus tusesemaks.

„Oli teil keegi kaaslasena?“

„Ei.“

„Kas teie kohtasite kedagi oma jalutuskäigul?“

„Ei.“

„Väga kahju,“ ütles coroner kuivalt. „Ma pean siis oletama, et teie keeldute ütlema, kus olite ajal, mil mr. Mace kindlasti mäletab teid apteeki astunud olevat strühniini ostmiseks?“

„Kui soovite seda nii võtta, siis palun.“

„Olge ettevaatlik, mr. Inglethorp.“

Poirot närvitses.

„*Sacré!*“ ühmas ta. „Kas siis see juhm mees tahab tõesti lasta end areteerida?“

Inglethorp jättis tööpoolest halva mulje. Ta vilets vale poleks suutnud veenda isegi last.

Coroner siiski siirdus järgmise punkti juurde ja Poirot hingas kergendatult.

„Teil oli oma naisega sõnavahetus teisipäeva pärastlõunal?“

„Vabandage mind,“ katkestas Alfred Inglethorp, „teil on vale informatsioon. Mul pole olnud tüli oma armsa naisega. Kogu see lugu on täiesti vale. Mind polnud kodus kogu see õhtupoolik.“

„Kas teil on kedagi, kes võiks seda tunnistada?“

„Teil on minu sõna,“ ütles Inglethorp uhkelt.

Coroner ei võtnud vaevaks vastata.

„On olemas kaks tunnistajat, kes võivad vandega töötada, et nad on kuulnud teie tüli mrs. Inglethorp'iga.“

„Need tunnistajad on eksinud.“

Olin hämmastunud. See mees rääkis säärase veendumusega, et olin kahevahel. Vaatasin Poirot'le otsa. Selle näos peegeldus juubeldus, mida ma ei suutnud mõista. Kas ta viimaks ometi oli veendunud Alfred Inglethorp'i süüis.

„Mr. Inglethorp,“ ütles coroner, „teie kuulsite oma naise surisõnu siin korratult. Kas teie suudate neid kuidagi seletada?“

„Kindlasti suudan.“

„Suudate?“

„See näib mulle väga lihtsana. Tuba oli nõrgalt valgustatud. Dr. Bauerstein on peagu minu pikkune ja minu kujuga ja kannab, nagu mina, habet. Tumeda valguse juures ja haige nagu ta oli, mu vaene naine pidas teda minuks.“

„Ah!“ pomises Poirot enesele. „On see vast idee!“

„Kas arvate, et see on õigus?“ sosistasin mina.

„Ma pole seda ütelnud. Kuid see on tõesti vaimukas mõte.“

„Teie võtate mu naise viimseid sõnu süüdistusena,“ jätkas Inglethorp, „kuid vastupidi, nad olid appihüüd.“

Coroner mõtles silmapilgu, siis ütles:

„Ma usun, mr. Inglethorp, et teie ise valasite kohvi ja viisite oma naisele sel õhtul?“

„Jah, ma valasin. Ent ma ei viinud seda talle. Mõtlesin nii teha, kui mulle üteldi, et üks sõber ootab mind uksele, ja ma panin kohvi halli lauale. Kui tulin mõne minuti pärast halli tagasi, oli see ära viidud.“

See asjaolu, ükskõik kas ta oli õige või mitte, ei parandanud minu arvates kuigi palju Inglethorp'i olukorda. Igal juhul, tal oli küllalt aega, et korda saata roima.

Sel silmapilgul müksas Poirot mind õrnalt, näidates kaht meest, kes istusid üksteise kõrval ukse ligidal. Üks neist oli väikese, terase, tõmmu näoga mees, teine oli pikk ja blond.

Küsitlesin tummalt Poirot'd. Ta pani oma huuled mu kõrva juurde.

„Kas teate, kes see väike mees on?“

Raputasin pead.

„See on detektiiv — inspektor James Japp Scotland Yard'ist — Jimmy Japp. Teine mees on kah Scotland Yard'ist. Asjad arenevad kiirelt, mu sõber.“

Jälgisin huviga neid kahte meest. Nendes polnud tõesti midagi politseilikku. Ma poleks kunagi pidanud neid ametlikeks isikuks.

Jätkasin ikka veel vaatlemist, kui äkki ehmusin, kuuldes vannutatud meeste otsust:

„Ettekavatsetud tapmine tundmatu isiku või isikute poolt.“

VII peatükk.

POIROT TASUB OMA VÕLGU.

Väljudes istungiruumist tõmbas Poirot mind tasa kõrvale. Ma mõistsin ta teguviisi. Ta ootas Scotland Yard'i mehi.

Mõne minuti pärast ilmusid nad ja Poirot astus kohe ettepoole, kõnetades lühemat neist.

„Ma kardan, teie ei mäleta mind enam, inspektor Japp.“

„Oo, kas te pole mitte mr. Poirot!“ hõikas inspektor.

Ta pöördus teise mehe poole. „Kas olete kuulnud mind rääkivat mr. Poirot'st. See oli 1904. a., kui tema ja mina töötasime koos — Abercrombie võltsimise asjas. Ah, need olid suured päevad, musjöö. Siis, kas teie mäletate „parun“ Altara't. See oli alles kena sell! Ta libises poole Euroopa politsei haaranguist. Kuid meie naelutasime ta Antwerpenis — tänu mr. Poirot'le siin.“

Kui need sõbralikud mälestused olid meenutatud, trügisin ligemale ja sain esiteldud detektiiv-inspektor Japp'ile, kes omakord meid mõlemaid tutvustas oma kaaslasele, ülemkomissar Summerhaye'le.

„Tahaksin meeleldi teada, mida teie siin teete, mu härrad,“ tähendas Poirot.

Japp pigistas tähendusrikkalt ühe silma kinni.

„Ei, tõepoolest. Kena selge asjake, pean ütlema.“

Ent Poirot vastas tõsiselt.

„Siin ma ei nõustu teiega.“

„Oh, kuulge nüüd!“ ütles Summerhaye, avades esmakordselt oma suu. „Kindlasti kogu see lugu on päevselge. Mees on püütud teo pealt. Mind häirib, kuidas ta võis nii rumal olla!“ Kuid Japp vaatas tähelepanelikult Poirot'le.

„Pidage ikka, Summerhaye,“ tähendas ta lõbusalt. „Mina ja musjöö, meie oleme kohtunud varemalt — ja

ei leidu meest, kelle arvamisega ma ennem nõustuksin kui tema omaga. Kui ma mitte väga ei eksi, siis leidub tal midagi käises varuks. Kas pole nii, musjöö?”

Poirot naeratas.

„Jah, ma olen teinud mõningaid järeldusi.“

Summerhaye näis ikka veel pisut kahtlev, kuid Japp jätkas oma täpsat järelepärimist Poirot'lt.

„Nii siis,“ ütles ta, „senini oleme seda asja näinud vaid väljastpoolt. See on Yard'i peamine nõrkus, et nad säärastel juhtudel tutvuvad asjaga lähemalt alles juurd-lusel. Palju oleneb sellest, et olla kohe alguses kohal ja sellelt seisukohalt on Poirot meist ees. Meie poleks nii kiiresti siin olnud kui praegu, kui poleks asja eesotsas olnud osavat arsti, kes andis meile coroner'i kaudu näpu-näiteid. Kuid teie olite esimesena kohal ja olete arvata-vasti välja korjanud mõned väikesed näpunäited. Juurd-luse tunnistuse järele mr. Inglethorp tappis oma naise nii tõesti kui mina siin seisan ja kui keegi, välja arvatud teie, väidaks vastupidist, naeraksin talle näkku. Pean ütlema, olin üllatatud, et vandekohus ei tunnistanud teda otsekohe mõrvariks. Ma usun, nad oleksid teinud seda, kui poleks olnud coroner'i — kes seda asja viivitas.“

„Võib-olla on teil käsk tema areteerimiseks nüüd taskus,“ väitis Poirot.

Japp'i mõnus nägu muutus väga ametlikuks.

„Võib-olla on ja võib-olla ei ole,“ ütles ta kuivalt. Poirot vaatas teda mõtlikult.

„Ma väga sooviksin, *messieurs*, et teda ei areteerita.“

„Seda ma usun,“ tähendas Summerhaye sarkastiliselt. Japp vaatas Poirot'le koomilise nõutusega.

„Kas teie ei võiks pisut jätkata, mr. Poirot? Väike märguanne ainult. Teie olite kogu aeg kohal — ja, teie mõistate, Yard ei tahaks ühtki viga teha.“

Poirot noogutas tõsiselt.

„Seda ma just mõtlesingi. Hüva, ma ütlen teile nii-palju. Kasutage oma võimu: areteerige mr. Inglethorp.“

Kuid see ei too teile kuulsust — süüdistus tema vastu langeb otsekohe kokku.“

Japp'i nägu muutus tõsiseks, kuna Summerhaye häälitse uskumatult.

Mis minusse puutub, siis ma olin sõna tõsises mõttes keeletu üllatusest. Võisin vaid kinnitada, et Poirot oli hull. Japp oli taskuräti välja võtnud ja kuivatas kergelt laupa.

„Ma ei julge seda teha, mr. Poirot. Mina ju usaldaksin teid, aga mul on ülemusi, kes küsivad, mida kurat ma sellega mõtlen. Kas teie ei saaks anda pisut enam näpunäiteid jätkamiseks?“

Poirot mõtles silmapilgu.

„Seda võib teha,“ ütles ta viimaks. „Ma tunnistan, ma ei tahaks seda. See takistab mu tööd. Ma oleks eelistanud töötada katte all nagu siiani, kuid teil on päris õigus üteldes — Belgia politseiniku sõna, kelle päevad on möödas, ei rahulda. Ja Alfred Inglethorp'i ei tohi areteerida. Seda olen ma töötanud, nagu mu sõber Hastings teab. Noh, sõber Japp, kas lähete kohe Styles'i?“

„Umbes poole tunni pärast. Meie kohtume enne veel coroneri ja arstiga.“

„Hästi. Helistage möödudes mulle — viimane maja külas. Tulen teiega ühes. Styles'is mr. Inglethorp annab teile, või kui ta keeldub — mis on võimalik — annan mina teile sääraseid tõendusid, mis peaksid rahuldama teid, et see süüdistus tema vastu ei võiks enam püsida. Tehtud?“

„Tehtud,“ ütles Japp südamlikult. „Ja Yard'i nimel olen teile väga tänulik, kuigi ma pean tunnistama, et praegusel minutil ma ei näe vähematki võimalikku väljapääsu sellest süüdistusest, kuid teie olete alati olnud ime! Seniks siis nägemiseni, musjöö.“

Mõlemad detektiivid sammusid edasi, Summerhaye kohutavalt vingus näoga.

„Noh, mu sõber,“ hüüdis Poirot, enne kui sain sõna suhu, „mida teie arvate?“ *Mon Dieu!* Mul oli mõnimgaid sooje silmapilke sellel seaduslikul juurdlusel. Ma ei kujutelnud, et see mees on nii kangekaelne ja loobub üldse midagi ütlemast. Tõepoolest, see oli rumal temast.“

„Hm! On ka veel teisigi seletusi kui rumalus,“ tähendasin, „sest kui süüdistus tema vastu on õige, kuidas võib ta end kaitsta, välja arvatud vaikimisega?“

„Aga on ju tuhandeid kavalaid teid,“ hõikas Poirot. „Vaadake, ütleme et mina saatsin korda mõrva. Ma võin välja mõtelda seitse kõige tõenäosemat lugu! Palju veenvamaid kui mr. Inglethorp'i kangekaelne põiklemine!“

Ma ei suutnud naeru hoida.

„Mu armas Poirot, olen kindel, et olete võimeline välja mõtlema seitsekümmend. Kuid tõsiselt võttes, ega teie saa ju ometi tõesti uskuda, et on võimalik Alfred Inglethorp'i süütus?“

„Miks nüüd mitte samapalju kui varemalt? Midagi pole ju muutunud?“

„Kuid tunnistus on nii veenev.“

„Jah, liiga veenev.“

Meie pöördusime *Leastways Cottage*'i väravast sisse ja sammusime üles mööda nüüd juba koduseid astmeid.

„Jajah, liiga veenev,“ jätkas Poirot peamiselt enesele. „Tõeline tunnistus on tavaliselt ebamäärane ja ebarahuldav. Seda tuleb juurelda — sõeluda. Kuid siin on kogu lugu selgem kui selge. Ei, mu sõber, see tunnistus oli väga targalt sepitsetud — nii targalt, et ta ise enda tühistas.“

„Millest teie seda järeldate?“

„Sellest, et nii kaua kui tunnistus tema vastu oli ebamäärane ja tunnetamatu, oli seda väga raske ümber lükata. Kuid kurjategija on omas hoolsuses tõmmanud võrgu nii kokku, et üksainus lõik vabastab Inglethorp'i.“

Tekkis vaikus ja paari minuti pärast jätkas Poirot:

„Vaatame asjale järgmiselt. Siin on mees, ütlemē, kes kavatseb oma naist mürgistada. Ta on mõistlik inimene, nagu üteldakse, ja sugugi mitte rumal. Hüva, kuidas korraldab ta asja? Ta läheb julgelt külla apteekri juurde ja ostab strühniini enda nimel, luuletades loo koerast, mis tundub absurdsena. Ta ei tarvita seda sel ööl. Ei, ta ootab, kuni tal on olnud äge tüli naisega, millest kogu maja on teadlik ja mis loomulikult suunab nende kahtlustused temale. Ta ei valmista vabandusi ega ühtki alibit, kuigi ta teab, et müüja toob paratamatult selle fakti esile. Puhh! Ärge sundige mind uskuma, et mõni mees võiks niisugune idioot olla!“

„Kuid — ma ei saa aru —“ algasin.

„Kas mina ei saa aru. Ma ütlen teile, *mon ami*, see viib mind segadusse. Mind — Hercule Poirot'd!“

„Aga kui teie usute tema süütust, kuidas seletate tema strühniini ostmist?“

„Väga lihtsalt. Ta ei ostnud seda.“

„Kuid Mace tundis ta ära!“

„Ma palun vabandust, ta nägi meest musta habemega nagu mr. Inglethorp'ilgi, prillidega nagu mr. Inglethorp'il ja riietatud mr. Inglethorp'i tähelepanuäratavasse rõivaisse. Ta ei võinud ära tunda meest, keda ta arvatavasti on näinud vaid kaugelt, kuna ta ise, nagu teie mäletate, on külas olnud ainult 14 päeva.“

„Tähendab, teie arvate —“

„*Mon ami*, kas teie mäletate kaht punkti, milliseile pöörasin tähelepanu. Jätke esimene silmapilguks kõrvale, mis oli teine?“

„Tähtis fakt, et Alfred Inglethorp kannab erilisi rõivaid, evib musta habet ja tarvitab prille,“ lugesin ma üles.

„Täpsalt. Nüüd kujutelge, et mõni tahaks esineda John või Lawrence Cavendish'ina. Kas see oleks kerge?“

„Ei,“ ütlesin mõtiskelles, „loomulikult näitleja —“ Poirot katkestas mind südametult.

„Jah, miks see poleks kerge? Ma ütlen teile, mu sõber: sest need mõlemad on habemeta mehed. Edukalt grimeerida üheks neist suurel päevavalgel, selleks on vaja näitlejat-geeniust ja algusest peale teatavat välist sarnasust. Kuid Alfred Inglethorp'i juhul — kõik on teisiti. Ta rõivastus, habe, prillid, mis varjavad silmi — need on ta välimuse esilekerkivamad punktid. Nüüd, milline on roimari esimene instinktiivne püüe? Kõrvaldada kahtlustus endalt, kas pole nii? Ja kuidas ta saab seda kõige paremini teha? Veeretades selle mõnele teisele. Käesoleval juhul üks mees on selleks nagu loodud. Igaüks on ette valmistatud uskuma mr. Inglethorp'i süüd. Oli ette teada, et teda kahtlustatakse. Kuid et seda asja kindlaks teha, selleks on vajalik kõikumatu tõendus — nagu see mürgi ostmine — ja seda, mr. Inglethorp'i erilise välimuse juures, pole raske lavastada. Tuletage meelde, see noormees Mace pole kunagi tegelikult rääkinud mr. Inglethorp'iga. Kuidas võis ta kahelda, et mees tema rõivais, tema habeme ja prillidega, polnud Alfred Inglethorp?“

„See võib nii olla,“ ütlesin, võlutud Poirot' kõneosavusest. „Aga kui see nii oli, miks ei ütelnud ta siis, kus ta oli esmaspäev kella 6 ajal?“

„Ah, tõepoolest miks?“ ütles Poirot laskudes vaikusse. „Kui teda areteeritakse, ta arvatavasti räägiks, kuid ma ei taha, et asi selleni läheks. Pean talle selgeks tegema ta olukorra raskuse. Ta vaikimise taga on muidugi midagi häbistavat. Kui ta ei mürgistanudki oma naist, siis on ta siiski kindlasti kaabakas, ja tal on miski isiklik, mõrvast täiesti eemalseisev asi varjata.“

„Mis see võiks olla?“ mõtlesin, sekundiks võidetud Poirot' mõtteist, kuigi püsima jäi nõrk arvamine, et mu esimene arvamus oli õigem.

„Mis, te ei oska aimata?“ küsis Poirot naeratades.

„Ei, aga teie?“

„Ojaa, mul oli üks väike idee mõni päev tagasi — ja selgus, et see oli õige.“

„Teie pole mulle sellest midagi rääkinud,“ ütlesin etteheitvalt. Poirot sirutas käed kaitsvalt välja.

„Vabandage mind, *mon ami*, teie polnud just *sympathique*.“ Ta pöördus tõsiselt minu poole. „Ütelge mulle — kas teie nüüd saate aru, et teda ei või areteerida?“

„Võib-olla,“ ütlesin kahtlevalt, kuna olin täiesti ükskõikne Alfred Inglethorp'i saatuse vastu ja arvasin, et üks nahatäis hirmu kuluks talle ära.

Poirot, kes jälgis mind põnevusega, ohkas.

„Noh, mu sõber,“ ütles ta, vahetades kõneainet, „välja arvatud mr. Inglethorp, kuidas mõjusid teile tunnistused juurdlusel?“

„Oo, enam-vähem nagu ootasin.“

„Kas teile ei tundunud sealjuures midagi erilist?“

Mu mõtted siirdusid Mary Cavendish'i juurde ja ma teesklesin:

„Mis suhtes?“

„Noh, näiteks mr. Lawrence Cavendish'i seletus?“
Tundsin kergendust.

„Oh, Lawrence! Ei, ma ei mõtle nii. Ta on üldse niisugune närviline tüüp.“

„Ta väide, et tema ema võis juhuslikult mürgistuda sissevõetud arstimi annuse läbi, kas see ei tundunud teile imelikuna — *hein*?“

„Ei, ma ei või ütelda, et oleks tundunud. Arstid küll mõnitasid seda. Kuid see oli täiesti loomulik väide ühelt vähikult.“

„Kuid monsieur Lawrence pole vähik. Teie ise seletasite ju mulle, et ta on õppinud arstiteadust ja saanud oma diplomi.“

„Jah, see on täiesti õige. Ma pole sellele siiani mõtelnud.“ Olin ehmunud. „See on tõesti imelik.“

Poirot noogutas.

„Esiteks, ta käitumine oli imelik. Kogu majas oli tema üksi võimeline ära tundma strühniinimürgistuse tunnuseid ja siiski leiame teda ainukese perekonna-

liikmena, kes püüdis ägedalt püstitada teooriat loomulikust surmast. Kui see oleks olnud monsieur John, oleksin sellest aru saanud. Tal pole tehnilist haridust ja ta on loomult fantaasiata. Ent monsieur Lawrence — ei! Ja nüüd, täna ta tuli esile väitega, mis pidi talle endale tunduma naeruväärsena. Siin on ainet mõtteile, *mon ami!*“

„See on väga segane,“ nõustusin.

„Siis mrs. Cavendish,“ jätkas Poirot. „See on teine, kes ei ütelnud kõike, mida teadis! Mida teie arvate tema käitumisest?“

„Ma tõesti ei tea, mida arvata. Näib võimatuna, et ta võiks kaitsta Alfred Inglethorp'i. Ent siiski näib see nii olevat.“

Poirot noogutas järelemõttlikult.

„Ja see on kummaline. On kindel, et ta kuulis kindlasti rohkem sellest „erajutuajamisest“ kui suvatses edasi anda.“

„Ja ometi on tema üks viimaseist, keda võiks süüdistada luuramises!“

„Just nii. Üks asjaolu tema tunnistuses näitas mulle, et olin teinud ühe vea. Dorcasel oli täiesti õigus. Tüli tekkis tõepoolest nii umbes kella 4 paiku, nagu ta ütles.“

Vaatasin talle imestunult otsa. Ma polnud kunagi aru saanud ta püsivusest selle punkti juures.

„Jah, suurem osa, mis oli imelik, selgus täna,“ jätkas Poirot. „Dr. Bauerstein näiteks, mida tegi tema maanteel säärasel hommikutunnil? Mind üllatab see, et keegi ei pööranud tähelepanu sellele faktile.“

„Ma usun, ta kannatab unepuuduse all,“ ütlesin kahtlevalt.

„Mis on kas väga hea või väga halb seletus,“ tähendas Poirot. „See katab kõik ja ei ütle midagi. Ma pean meie tarka dr. Bauersteini silmas pidama.“

„Kas on veel vigu leida tunnistuses?“ küsisin satüüriliselt.

„*Mon ami*,“ vastas Poirot tõsiselt, „kui teie leiате, et inimesed ei räägi teile tõtt — vaadake ümber! Kui ma väga ei eksi, tänasel juurdlusel vaid üks — äärmisel juhul kaks inimest rääkisid õigust kõrvale põiklemata ja midagi varjamata.“

„Nonoh, Poirot! Ma ei tahtnud sugugi esile tuua Lawrence'it ega mrs. Cavendish'i. Aga John — ja miss Howard rääkisid kindlasti tõtt?“

„Mõlemad, mu sõber? Üks, seda küll, kuid mõlemad —!“

Tema sõnad valmistasid mulle pahameelt. Miss Howard'i tunnistus, tähtsusetu nagu ta oli, oli antud nii otsekoheselt jutukal viisil, et mul kunagi ei tulnud mõttessegi kahelda selle tõelikkuses. Kuid mul oli suur respekt Poirot' teravmeelsuse ees — välja arvatud juhtudel, kui ta oli, nagu ma seda nimetasin „lollilt kangekaelne“.

„Kas teie tõesti arvate nii?“ küsisin. „Miss Howard on tundunud mulle alati väga ausana — peagu eha-meeldivalt ausana.“

Poirot saatis mulle imeliku pilgu, millist ma ei suutnud mõista. Ta näis rääkida tahtvat, kuid siiski peatus.

„Miss Murdock ka,“ jätkasin, „temas pole midagi kõverat.“

„Ei. Kuid on imelik, et ta ei kuulnud ühtegi häält, magades kõrvaltoas, kuna mrs. Cavendish, ehituse teisel tiival, kuulis selgesti laua kukkumist.“

„Ta on noor, ja magab raskelt.“

„Ahjaa, tõepoolest! Ta peab olema suurepärase unega!“

Mulle ei meeldinud säärane toon temas, kuid sel silmapilgul kostis meie kõrvu äge koputus ja aknast välja vaadates nägime kaht detektiivi meid all ootavat.

Poirot haaras kübara, ajas vurrud ägedalt kikki ja, pühkides hoolsasti käiselt ettekujutatava tolmu kübeme, viipas mind tema eel trepist alla minema. Siis, koos detektiividega seadsime sammud Styles'i poole.

Arvan, et nende kahe Scotland Yard'i mehe ilmumine oli võrdlemisi üllatav — eriti John'ile, kuigi loomulikult, pärast otsuse langetamist, ta mõistis, et see oli vaid aja küsimus. Ent detektiivide kohalviibimine tegi talle kogu tragöödia tõelisemaks kui ükski teine asi oleks suutnud seda teha.

Poirot oli kogu tee tasa vestelnud Japp'iga ja kohale saabudes viimane nõudis, et kõik majaelanikud, välja arvatud teenijaskond, pidid kogunema vastuvõtutuppa. Taipasin selle seiga tähendust. Poirot pidi heaks tegema oma kelkimise.

Mina isiklikult polnud optimistlik. Poirot'l võis olla hulk suurepäraseid põhjuseid oma usuks Inglethorp'i süütusse, kuid mees nagu Summerhaye nõuab kindlaid tõendusid, ja ma kahtlesin, kas Poirot suudab neid muretseda.

Mõne aja pärast meie kogunesime vastuvõtutuppa, mille ukse sulges Japp. Poirot oli viisakalt kõigile toolid asetanud. Scotland Yard'i mehed olid kõikide silmade märklauaks. Ma mõtlen, meie taipasime esmakordselt, et olukord polnud halb uni, vaid käega katsutav tõelisuus. Olime lugenud sääraseist asjust — nüüd olime ise draama tegelased. Homme kogu Inglismaa ajalehed pasundavad välja selle teate kirevate pealkirjadega:

„Saladuslik tragöödia Essex'is.“

„Rikas daam mürgistatud.“

Seal ilmuksid pildid Styles'ist, momentülesvõtted „Perekond lahkub juurdluselt“ — külafotograaf pole laisk olnud! Kõik asjaolud, mida on loetud sajad korrad — asjaolud, mis on juhtunud teiste inimestega, mitte endaga. Ja nüüd, selles majas on mõrv sündinud. Meie ees seisid „roima selgitajad detektiivid“. Hästi tuntud sorav väljendusviis libises kiiresti läbi mu ajude enne kui Poirot avas istungi.

Ma mõtlen, et vist igaüks oli pisut üllatunud, et see oli tema ja mitte üks neist ametlikest detektiivest, kes võttis algatuse endale.

„*Mesdames et messieurs*,“ ütles Poirot kummardudes, nagu oleks ta kuulsus, kes hakkab loengut pidama, „palusin teid kõiki siia tulla tähtsa asja pärast. See asi puutub Alfred Inglethorp'i.“

Inglethorp istus pisut omaette — alateadlikult oli igaüks vist tõmmanud oma tooli temast pisut eemale — ja ta võpatus kergelt, kui Poirot mainis ta nime.

„Mr. Inglethorp,“ ütles Poirot, pöördudes otse tema poole, „väga tume vari on laskunud selle maja peale — mõrva vari.“

Inglethorp noogutas kurvalt pead.

„Mu vaene naine,“ sosistas ta. „Vaene Emily! See on kohutav.“

„Ma ei usu, monsieur,“ ütles Poirot teravalt, „et teil oleks täiesti selge, kui kohutav see võib olla — teile.“

Ja kui Inglethorp ei näinud aru saavat, ta lisas:

„Mr. Inglethorp, teie seisate väga tõsisel hädas.“

Mõlemad detektiivid närvisesid. Nägin ametlikku hoiatust „kõik, mida ütlete, kasutatakse tunnistuseks teie enese vastu“ juba hõljuvat Summerhaye' huulil. Poirot jätkas.

„Kas mõistate nüüd, monsieur?“

„Ei. Mida teie mõtlete?“

„Ma mõtlen,“ ütles Poirot aeglaselt, „et teid kahtlustatakse oma naise mürgistamises.“

Kahin läbis seltskonna.

„Püha taevas!“ hüüdis Inglethorp üles hüpates. „Mil-line inetu idee! M i n a — mürgistasin oma kalli Emily!“

„Ma ei usu“ — Poirot jälgis muuseas teda — „et teie täiesti mõistate oma ebasoodsat esinemist ametlikul juurdlusel. Mr. Inglethorp, teades nüüd, mida olen teile ütelnud, kas teie ikka keeldute ütlema, kus teie olite kell 6 esmaspäeva õhtupoolikul?“

Alfred Inglethorp langes oiates toolile ja kattis näo kätega. Poirot ligines, ta ette seisma jäädes.

„Rääkige!“ hüüdis ta ähvardavalt.

Inglethorp tõstis pingutusega näo kätelt. Raputas siis aeglaselt ja mõtlikult pead.

„Teie ei taha ütelda?“

„Ei. Ma ei usu, et keegi võiks nii häbematu olla ja süüdistada mind selles, mida teie räägite.“

Poirot noogutas mõtlikult nagu inimene, kes on jõudnud otsusele.

„Soit,“ ütles ta. „Siis pean mina teie eest rääkima.“

Alfred Inglethorp kargas jälle püsti.

„Teie? Kuidas võite teie rääkida? Teie ei tea —“ ta katkestas järsult.

Poirot pöördus meie poole. „*Mesdames et messieurs!* Ma räägin! Kuulake! Mina, Hercule Poirot, kinnitan, et see isik, kes astus apteeki ja ostis strühniini möödunud esmaspäeval kella 6 ajal, polnud mr. Inglethorp, sest kella 6 ajal, sel päeval, mr. Inglethorp saatis mrs. Raikes'i kõrvalt talust koju tagasi. Ma võin esitada mitte vähem kui viis tunnistajat, kes võivad vandega tõendada, et nad on neid koos näinud, kas kell 6 või just peale seda, ja nagu teie teate, asub Abboy talu, mrs. Raikes'i kodu, vähemalt kahe ja poole miili kaugusel külast. Ei saa absoluutselt mingit kahtlust olla alibi suhtes!“

VIII peatükk.

UUED KAHTLUSTUSED.

Silmapilguks tekkis jahmunud vaikus. Japp, kes oli meist kõige vähem üllatunud, hakkas esimesena rääkima. „Tõepoolest,“ hüüdis ta, „küll olete tubli! Ja ma loodan, et nende teie tunnistajatega on kõik korras?“

„*Voilà!* Ma valmistasin nimistu neist — nimed ja aadressid. Peate nad loomulikult üle kuulama. Kuid teie leiate kõik korras olevat.“

„Olen selles kindel.“ Japp madaldas oma hääle. „Olen teile väga tänulik. Teda areteerida oleks kena nali olnud.“ Ta pöördus Inglethorp'i poole. „Aga kui teie vabandate mind, sir, miks ei võinud teie seda kõike ütelda ametlikul juurdlusel?“

„Mina ütlen teile, miks,“ katkestas Poirot. „Oli olemas teatav kuuldus —“

„Pahatahtlikem ja äärmiselt ebaõige,“ lisas Alfred Inglethorp ärritatud häälel.

„Ja mr. Inglethorp tahtis vältida skandaali just nüüd. Kas pole õigus?“

„Täiesti õigus.“ Inglethorp noogutas. „Peaks arusaadav olema, et ma ei tahtnud tekitada kuulujutte nüüd, kus mu vaene Emily on veel matmata.“

„Mina teie asemel, sir,“ tähendas Japp, „oleksin valinud meelsamini ükskõik millise arvu kuuldusi, kui areteerimise mõrva pärast. Ja ma julgen mõtelda, teie vaene proua oleks leidnud sedasama. Ja kui mr. Poirot'd poleks olnud siin, teid oleks areteeritud nii kindlasti kui munad on munad!“

„Ma olin rumal, pole kahtlust,“ pomises Inglethorp. „Kuid teie ei tea, inspektor, kuidas mind jälitati ja laimati.“ Ta saatis hävitava pilgu Evelyn Howard'ile.

„Nüüd, sir,“ ütles Japp, pöördudes elavalt John'i poole, „ma sooviksin näha proua magamistuba ja pärast seda tahaksin teenijatega pisut lobiseda. Ärge tülitage end millegi pärast. Mr. Poirot näitab mulle teed.“

Kui nad kõik lahkusid toast, pöördus Poirot, andes mulle märku järgneda talle üles. Seal tõrjus ta mu kõrvale.

„Kiiresti, minge teisele tiivale. Seiske seal — just ukse kõrval. Ärge liikuge, kuni tulen.“ Siis, pöördudes kiiresti, ta ühines jälle kahe detektiiviga.

Järgnesin ta näpunäitele, võttes positsiooni ukse kõrval ja mõteldes, mis pagana asi küll peitub selle taga. Miks pidin seisma just sellel vahipostil? Vaatasin mõtlikult koridorile minu ees. Üks mõte tuli mulle pähe. Välja arvatud Cynthia Murdock, asusid kõikide toad sellel vasakul tiival. Kas oli see kuidagi ühenduses minu ülesandega? Kas pidin teadustama, kes tuli või läks? Seisin truult oma postil. Möödusid minutid. Keegi ei tulnud. Midagi ei juhtunud. Umbes 20 minuti pärast tuli Poirot.

„Ega teie ei liikunud?“

„Ei, olin naelutatud nagu kalju. Midagi ei juhtunud.“

„Ah!“ Ta oli kas meelitatud või pettunud. „Teie ei näinud tõesti midagi?“

„Ei.“

„Kuid arvatavasti kuulsite midagi? Tugevat mürtsu — eh, *mon ami*?“

„Ei.“

„Ons see võimalik? Ah, kuid ma olen pahane enesele! Ma pole tavaliselt saamatu. Tegin vaid kerge liigutuse“ — ma tean juba Poirot' liigutusi — „vasema käega, ja ümber oligi voodi juures seisev laud!“

Ta näis nii lapsikult pahane ja löödud olevat, et ruttasin teda lohutama.

„Ükspuha, vanapoiss. Mis sellest? Teie triumf alumisel korral ärritas teid. Võin teile ütelda, see oli üllatuseks meile kõigile. Seal peab enam olema, kui meie arvasime, selles mr. Inglethorp'i ja mrs. Raikes'i afääris, et ta hoidis nii hoolsalt oma keelt. Mida teie nüüd kavatsete teha? Kus on Scotland Yard'i poisid?“

„Läksid alla teenijaid intervjueerima. Näitasin neile kõiki meie leide. Olen pettunud Japp'is. Tal pole meetodit!“

„Hallo!“ ütlesin ma, vaadates aknast välja. „Dr. Bauerstein on siin. Usun, teil on õigus selle mehe suhtes, Poirot. Mulle ta ei meeldi!“

„Ta on kaval,“ tähendas Poirot järelemõtlikult.

„Oo, kaval kui kurat! Pean ütlema, olin vaimustatud teda nähes säärases seisukorras teisipäeval. Teie pole kunagi näinud niisugust pilti!“... Ja ma kirjeldasin doktori seiklust. „Ta oli päris korralik hernehirmutis! Plaasterdatud pealaest jalatallani poriga.“

„Teie nägite teda siis?“

„Jah. Loomulikult ta ei tahtnud sisse tulla — see oli just pärast lõunasööki — kuid mr. Inglethorp käis peale.“

„Kuidas?“ Poirot haaras mind tugevasti õlgadest. „Dr. Bauerstein oli teisipäeva õhtul siin? Siin? Ja teie ei rääkinud mulle üldse sellest? Miks teie ei rääkinud? Miks? Miks?“

Ta oli täiesti metsikus meeleolus.

„Mu armas Poirot,“ väitsin mina, „ma ei mõtelnud, et see võiks teid huvitada. Ma ei teadnud, et sel on mingi tähtsus.“

„See on esmajärgulise tähtsusega! Nii siis dr. Bauerstein oli siin teisipäeva õhtul — mõrva õhtul. Hastings, kas teie ei saa aru? See muudab kõik — kõik!“

Järsku näis ta tulevat mingile otsusele.

„Allons!“ ütles ta. „Meie peame otsekohe tegutsema. Kus on mr. Cavendish?“

John oli suitsetamistoas. Poirot läks otse tema juurde.

„Mr. Cavendish, mul on mõningad tähtsad tehingud Tadminster'is. Üks uus niit. Kas ma võin võtta teie auto?“

„Aga muidugi. Kas otsekohe?“

„Kui teie lubate.“

John helistas ja tegi korralduse auto suhtes. Kümne minuti pärast meie kihutasime pargist alla mööda suurt teed Tadminster'isse.

„Nüüd, Poirot,“ tähendasin alandlikult, „võib-olla ütlete mulle, mida see kõik tähendab?“

„Hüva, *mon ami*, kuid suurema osa võite juba ise

arvata. Loomulikult, teie saate aru, et mr. Inglethorp on väljas sellest. Kogu olukord on väga muutunud. Meie oleme silm silma vastu täiesti uue probleemiga. Meie teame, et on olemas inimene, kes ei ostnud mürki. Olen otsusele jõudnud, et igaüks perekonnast, välja arvatud mrs. Cavendish, kes mängis teiega tennist, võis esineda mr. Inglethorp'ina esmaspäeva õhtul. Samuti on meil tunnistus, et ta pani kohvi hallis lauale. Keegi ei pannud sellele kuigi suurt rõhku ametlikul juurdlusel — kuid nüüd on sellel väga erinev tähendus. Meie peame leidma, kes viis siis tegelikult kohvi mrs. Inglethorp'ile või kes läbis halli, kui kohv seisis seal. Teie seisukohalt olid seal vaid kaks inimest, kellest meie võime kindlasti ütelda, et nad ei läinud kohvi lähedale — mrs. Cavendish ja mademoiselle Cynthia.“

„Jah, nii see on.“ Tundsin väljendamatut kergendust südames. Mary Cavendish ei võinud tõesti sattuda kahtluse alla.

„Selgitades Alfred Inglethorp'i olukorda,“ jätkas Poirot, „olin sunnitud näitama oma teadmisi varem kui kavatsesin. Nii kaua, kui oleks võidud pidada mind tema jälgijaks, oleks kurjategija olnud valveta. Nüüd on ta kahekordselt ettevaatlik. Jah! — kahekordselt ettevaatlik.“ Ta pöördus järsult minu poole. „Ütelge mulle, Hastings, teie isiklikult — kas teie ei kahtlusta kedagi?“

Ma kõhklesin. Tõtt ütelda, üks mõte, metsik ja ekstravagantne iseenesest, oli paar korda sel hommikul välgatanud läbi mu aju. Olin selle küll kõrvale jätnud kui absurdse, ent siiski ta ei haihtunud.

„Seda ei või nimetada kahtlustuseks,“ pomisesin. „See on võimatult rumal.“

„Välja sellega,“ pinnis Poirot julgustavalt. „Ärge kartke, ütelge julgelt oma arvamist. Teie peate alati tähelepanu pöörama oma instinktidele.“

„Hüva siis,“ paiskasin välja, „see on absurdne — kuid ma kahtlustan miss Howard'it, et ta ei ütelnud kõike, mida teadis!“

„Miss Howard?“

„Jah — teie naerate nüüd mu üle —“

„Mitte sugugi. Miks peaksin seda tegema?“

„Ma ei saa selle tunde vastu,“ jätkasin kogeldes, „et jätsime ta välja võimalikust kahtlustusest lihtsalt see-pärast, et ta oli ära sellelt kohalt. Ent kõige pealt, ta oli vaid 15 miili eemal. Autoga võib seda teed sõita poole tunniga. Kas meie võime tagajärjekalt ütelda, et ta oli eemal Styles'ist mörva ööl?“

„Jah, mu sõber,“ ütles Poirot ootamatult, „meie võime. Üks minu esimesist sammest oli helistada haig-
lasse, kus ta töötab.“

„Tõesti?“

„Tõesti; sain teada, et miss Howard oli teisipäeva õhtupoolikul ametis ja kuna ootamatult saabus saadeti haavatuid, ta lubas lahkelt jääda ööks ametisse, milline pakkumine tänuga aktsepteeriti. See lahendab selle.“

„Oh!“ ütlesin kitsikuses. „Tegelikult,“ jätkasin, „tema erakorraline ägedus mr. Inglethorp'i vastu pani mind teda kahtlustama. Ma ei saa lahti tundest, et ta kavatses midagi tema vastu. Ma isegi mõtlesin, et ta võis midagi teada testamendi hävitamisest. Ta võis põletada uue, eksikombel vahetades selle varemaga, mis oli tehtud Inglethorp'i kasuks. Ta on nii kohutavalt tige viimase vastu.“

„Teie peate ta ägedust ebaloomulikuks?“

„Jah. Ta on nii äge. Ma mõtlen sageli, kas ta on täiesti normaalne sellelt seisukohalt.“

Poirot raputas energiliselt pead.

„Ei, ei, siin teie olete valel teel. Miss Howard'is pole midagi nõrgamõistuslikku ega degenereerunut. Ta on suurepärase muster hästi tasakaalustatud inglise lihast ja musklijõust. Ta on tervis ise.“

„Kuid ta Inglethorp'i vihkamine näib peagu maania. Minu mõte oli — väga naeruväärne kahtle-mata — et ta kavatses t e d a mürgitada ja et mingil viisil sai see mürk mrs. Inglethorp'ile osaks. Ent ma ei tea,

kuidas see võis tehtud olla. Kogu lugu on absurdne ja viimse võimaluseni naeruväärne!“

„Kuid ühest küljest on teil õigus. See on tark tegu kahtlustada igaüht, kuni võid loogiliselt ja oma rahulduseks veenduda, et nad on süütud. Nüüd, mis kõneleb selle vastu, et miss Howard ettekavatsetult mürgistas mrs. Inglethorp'i?“

„Kuidas, ta oli ju nii andunud talle!“ hüüdsin ma.

„Tša! tša!“ hüüdis Poirot erutatult. „Teie argumenteerite nagu laps. Kui miss Howard oleks võimeline olnud mürgistama vana daami, ta oleks tõesti võrdselt võimeline olnud simuleerima andumust. Ei, meie peame vaatama mujale. Teie oletus, et ta ägedus Alfred Inglethorp'i vastu on liiga tugev selleks, et olla loomulik, on täiesti õige; kuid järelalus, mis teie sellest teete, on täiesti vale. Ma olen teinud omad järelalused, millised, ma usun, on õiged, kuid ei taha neist praegu kõnelda.“

Ta peatas silmapilgu ning jätkas siis: „Nüüd, minu loogika järele, on olemas üks möödapääsematu ettekääne selle vastu, et miss Howard on mõrvar.“

„Ja see on?“

„Ei ole võimalik, et mrs. Inglethorp'i surm oleks kasu toonud miss Howard'ile. Pole olemas mõrvarit motiivita.“

Ma mõtlesin.

„Kas mrs. Inglethorp ei võinud teha testamenti tema kasuks?“

Poirot raputas pead.

„Kuid teie esitasite ju ise sama küsimuse mr. Wells'ile?“

Poirot naeratas.

„See sündis teataval põhjusel. Ma ei tahtnud mainida inimese nime, kes tegelikult oli mu peas. Miss Howard oli umbes samas olukorras, nii ma kasutasin teise asemel tema nime.“

„Kuid kas mrs. Inglethorp võis teha seda? See testament ta surmapäeva õhtupoolikul võis —“

Poirot' peaaraputus oli nii energiline, et ma peatusin.

„Ei, mu sõber. Mul on oma kindel mõte selle testamendi kohta. Kuid ma võin teile nii palju ütelda — see polnud miss Howard'i kasuks.“

Ma aktsepteerisin ta kinnituse, kuigi ma ei mõistnud, kuidas ta võis nii kindel olla ses suhtes.

„Hüva,“ ütlesin ohkega, „meie vabastame siis miss Howard'i. See on osalt teie süü, et üldse hakkasin teda kahtlustama. Sellepärast, mis teie ütlesite ta kohta ametlikul juurdlusel. See kihutas mu üles.“

Poirot oli üllatunud.

„Mida ma ütlesin ta tunnistuse kohta juurdlusel?“

„Kas teie ei mäleta? Kui ma esitasin teda ja John Cavendish'i kui igast kahtlusest vabu?“

„Oh — ahjaa.“ Tal näis pisut piinlik olevat, kuid ta kogus end.

„Muuseas, Hastings, ma tahaksin, et teie teeksite midagi minu heaks.“

„Kindlasti. Mis see on?“

„Järgmine kord, kui juhtute mr. Lawrence Cavendish'iga üksi olema, ütelge talle järgmist. „Mul on teile teade Poirot'lt. Ta ütleb: „Leidke kadunud kohvitass ja teie võite rahu puhata!“ Ei midagi rohkem ega vähem.“

„Leidke kadunud kohvitass ja teie võite rahu puhata! On see õigus?“ küsisin väga üllatunult.

„Täpsalt.“

„Mida see tähendab?“

„Selle jätan ma teie leiutada. Teil on juurdepääs faktille. Ütelge seda talle ja vaadake, mis ta kostab.“

„Väga hea — kuid see kõik on väga saladuslik.“

Nüüd sõitsime Tadminsterisse sisse ja Poirot juhtis auto otse apteegi ette. Ta astus lõbusalt sõidukist välja ja läks sisse. Mõne minuti pärast tuli ta jälle tagasi.

„Nii,“ ütles ta. „See on korraldatud.“

„Mida teie tegite siin?“ küsisin elava imestusega.

„Jätsin siia midagi analüüsimiseks.“

„Jah, kuid mis see oli?“

„Kakao ülejääk, mille võtsin alustassilt magamistoas.“

„Kuid see oli juba läbi vaadatud!“ hüüdsin segaduses.

„Dr. Bauerstein vaatas selle läbi ja teie ise naersite selle võimaluse üle, et seal võis strühniini sees olla.“

„Ma tean, et dr. Bauerstein vaatas selle läbi,“ ütles Poirot rahulikult. „Ja siis tekkis mul idee seda uuesti analüüsida lasta — see on kõik.“

Mitte ühte sõna enam ei suutnud ma talt välja pinnida selle asja kohta.

See Poirot' tegutsemine kakao suhtes üllatas mind ülimal määral. Ma ei leidnud selleks põhjust ega mõtet. Kuid mu usaldus ta vastu, mis vahepeal oli kadunud, oli täielikult jalule seatud ajast, mil ta usk Alfred Inglethorp'i süütusse sai nii edukalt tõestatud.

Mrs. Inglethorpi matused leidsid aset järgmisel päeval, ja esmaspäeval, kui tulin alla hiliseks hommikueineks, kutsus John mu kõrvale ja teatas, et mr. Inglethorp lahkus sel hommikul ja asub esialgu Stylites Arms'i vöörastemaija.

„Ja tõesti see teadmine, et ta läheb, Hastings, on suureks kergenduseks,“ jätkas mu otsekohene sõber. „Oli küll halb, kui arvasime, et tema seda tegi, kuid olgu ma neetud, kui ei ole nüüd veel halvem, kus meie kõik tunneme end süüdlasena tema ees. Fakt on see, et meie kohtlesime teda väga halvasti. Loomulikult, asjad näisid mustad tema vastu. Ma ei saa aru, kuidas võib laita meid, et asusime noid järeldusi tegema. Kuid selles seisab asi, et meie eksisime ja nüüd on vastik tunne, nagu peaksime vabandama, mis on väga raske, kui inimene sulle ei meeldi põrmugi rohkem kui varemalt. Kogu lugu on neetult rumal! Ja ma olen tänulik, et tal oli

taktitunnet eemalduda. On tore, et Styles polnud ema oma talle jätmiseks. Ma ei kannata seda mõtet välja, et poiss oleks mänginud härrat siin. Raha võtku ta taeva nimel.“

„Kas sa oled võimeline mõisa korras hoidma,“ küsisin.

„Ojaa. Muidugi tuleb tasuda pärandusmaksud. Kuid pool minu isa rahast läheb ühes mõisaga ja Lawrence jääb esialgu meie juurde, nii on siis ka tema osa meil käsutada. Esialgu on meil muidugi kitsas, sest nagu ma kord sulle ütlesin, ma ise olin rahalises kitsikuses. Kuid kreditorid ju ootavad nüüd.“

Üldises kergenduses Inglethorp'i ligineva lahkumise pärast meie veetsime lõbusaima hommikueine, mida oleme ülle elanud tragöödiast saadik. Cynthia, kelle noor vaim oli loomulikult lõbus, näis jälle kenadus ise olevat, ja meie kõik, välja arvatud Lawrence, kes näis muutumatult raskemeelsena ja närvilisena, olime vaikselt rõõmsad uue ja lootusrikka tuleviku algul.

Ajalehed olid loomulikult tragöödiat täis. Kõlavad pealkirjad, segased elulookirjeldused igast perekonnaliikmest, peened vihjed, tavaline tuttav lause, et politseil olevat andmeid. Midagi polnud meile säästetud. Oli hapukurgi aeg. Sõda oli parajasti loid ja ajalehed haarasid januselt kinni sellest kuriteost kõrgemas seltskonnas. „Salapärane juhtum Styles'is“ oli silmapilgu teemaks.

Arusaadavalt oli see väga pahandav Cavendish'idele. Maja oli alatiselt piiratud reportereist, kelledele oli kindlalt ära keelatud sissepääs, kuid kes jätkasid hulkumist külas ja pargis, kuhu nad asusid kaamerateaga ootama mõne perekonnaliikme tulekut. Scotland Yard'i mehed tulid ja läksid, juurdlesid, küsitlesid teravate silmade ja ettevaatliku keelega. Millise sihi poole nad rühkisid, meie ei teadnud. Kas oli neil mingi lahendus või pidi kogu lugu jääma lahendamatute kuritegude kategooriasse?

Pärast hommikueinet tuli Dorcas üles minu juurde peagu salapäraselt ja küsis, kas ta võib minuga paar sõna rääkida.

„Kindlasti. Mis on Dorcas?“

„Asi on nii, sir. Kas teie näete täna võib-olla seda belgia härrat?“ Noogutasin. „Noh, sir, teie teate, kuidas ta küsitles mind nii eriliselt, kas kadunud proual või mõnel teisel on rohelist rõivast?“

„Jajah. Kas leidsite mõne?“ Mu huvi tõusis.

„Ei, mitte seda, sir. Kuid nüüd mulle meenus, mida noored härrad — John ja Lawrence olid Dorcas'ele ikka „noored härrad“ — nimetavad „vanakolu kastiks“. See on ülal pööninguesisel, sir. Suur kast täis vanu rõivaid, maskikostüüme ja mida veel kõik. Ja äkki tuli mulle mõte, et nende hulgas võib-olla on ka midagi rohelist. Nii, kui teie siis ütleks seda belgia härrale —“

„Küllap ma ütlen talle, Dorcas,“ lubasin.

„Täna teid väga, sir. Ta on väga kena härra, sir, ja täiesti erinev klass nendest kahest Londoni detektiivist, kes luuravad ringi ja küsimusi esitavad. Ma ei hooli tavaliselt välismaalastest, kuid ajalehe sõnumeist ma järeldan, et belglased pole harilikud välismaalased ja tema on tõesti väga viisakas härra.“

Armas, vana Dorcas! Kui ta nii seal seisis, oma minu poole pöördud ausa näoga, mõtlesin, milline tore muster ta oli vanamoelisest teenijast, mis on nii kindlalt välja suremas.

Arvasin, et võiksin samahästi otsekohe minna alla külla Poirot'd otsima, ent ma kohtasin teda juba pooltel teel ja andsin talle otsekohe edasi Dorcas'e teate.

„Ah, tubli Dorcas! Vaatame läbi selle kasti, kuigi — kuid siiski, pole viga — meie uurime järele ta sisu.“

Siirdusime majja klaasukse kaudu. Hallis polnud kedagi ja me läksime otse üles pööningule. Täiesti õige, seal seisis kast, tore vana ese, üleni vasknaeltega kaetud ja täis kuhjatud igasugu ettekujutatavat tüüpi rõivaid.

Poirot puistas kõik vähese tseremooniaga pörandale. Seal oli üks või kaks erinevat värvi rohelist rõivast, kuid Poirot raputas selle kõige üle pead. Ta oli pisut

apaatne sorimise juures, nagu poleks ta suuri tagajärgi lootnud. Korruga ta hüüatas.

„Mis on?“

„Vaadake!“

Kast oli peagu tühi ja seal, üsna paremal põhjas, oli üks suur must habe.

„Ohoo!“ ütles Poirot. „Ohoo!“ Ta võttis selle kätte ja uuris põhjalikult. „Uus,“ tähendas ta. „Jah, täiesti uus.“ Silmapilkse kõhklemise järele asetas ta selle kasti, kuhjas teised asjad otsa, nagu ennemgi oli, ja läks energiliselt trepist alla. Ta siirdus otse puhvetituppa, kust leidis Dorcas'e tegevuses hõbeda puhastamisega. Poirot soovis talle head hommikut prantslase viisakusega ja jätkas siis:

„Meie vaatasime kasti läbi, Dorcas. Olen teile väga tänulik, et mainisite seda. Seal on tõepoolest tore kolleksioon. Tohin ma küsida, kas neid sageli kasutatakse?“

„Palun, sir, tänapäev mitte väga sageli, kuigi meil aeg-ajalt leiab aset, mida noored härrad nimetavad „kostümeeritud õhtuks“. Ja mõnikord on väga lõbus, sir. Mr. Lawrence, ta on suurepärane. Kõige naljakam. Ma ei unusta kunagi õhtut, kui ta tuli alla Pärsia šahhina, ma usun, ta nimetas seda nii — see oli midagi idamaa kuninga taolist. Tal oli suur paberinuga käes ja „Pange tähele, Dorcas,“ ütles ta, „teie peate olema väga aupaklik. See on minu eriti hästi teritatud mõök ja teil läheb halvasti, kui ma pole teiega rahul!“ Miss Cynthia, tema oli, mida nad nimetavad apašiks, või mingisugune teine niisugune nimi — prantsuslik kõriloikaja, ütleksin mina. Ta välimus oli pilt omaette. Teie poleks kunagi uskunud, et selline ilus noor preili võiks end niisuguseks pätiks muuta. Keegi poleks teda ära tundnud.“

„Need õhtud pidid väga lõbusad olema,“ ütles Poirot elavalt. „Ma oletan, mr. Lawrence kandis seda toredat musta habet sealt ülalt kastist, kui ta oli Pärsia šahh?“

„Tal oli habe, sir,“ ütles naeratades Dorcas. „Ja ma tean seda selgesti, kuna ta laenas minult selleks kaks käharat salka mu mustast villast, tõesti see näis eemalt suurepäraselt loomulikuna. Ma ei tea, et ülal oleks habet olnud. See on muretsetud vist väga hiljuti, ma mõtlen. Seal oli küll punane parukas, kuid midagi muud säärast juustetaolist. Enamasti tarvitasid nad põletatud korki — kuigi see on tülikas pärast ära pesta. Miss Cynthia oli neeger ja eh, millist vaeva ta nägi!“

„Dorcas ei tea midagi sellest mustast habemest,“ ütles Poirot mõtlikult, kui meie tulime jälle halli.

„Kas teie arvate, et see oli seesama?“ sosistasin uudishimulikult.

Poirot noogutas.

„Ma arvan. Kas panite tähele, see oli lõigatud?“

„Ei.“

„Jah. See oli lõigatud täpsalt mr. Inglethorp'i habeme järgi. Ja ma leidsin paar lõigatud karva. Hastings, see juhtum on väga keerukas.“

„Ei tea, kes selle sinna kasti pani?“

„Keegi, kellel on palju mõistust,“ tähendas Poirot kuivalt. „Saate aru, ta valis selle peitmiseks ainsa koha majas, kus selle olemasolu ei ärata tähelepanu? Jah, ta on tark, kuid meie peame olema targemad. Peame olema nii targad, et ta ei kahtlusta meid üldse tarkuses.“

Ma nõustusin.

„Selle juures, *mon ami*, teist saab mulle palju abi.“

Olin meelitatud komplimendist. Oli aegu, kus ma vaevalt uskusin, et Poirot hindab mind mu õige väärtuse järgi.

„Jah,“ jätkas ta, silmitsedes mind mõtlikult, „teie olete määratu tähtis.“

See oli loomulikult rõõmustav, kuid Poirot järgnevad sõnad polnud just teretulnud.

„Ma vajan siin majas üht vandeseltslast,“ tähendas ta järelemõtlikult.

„Mina olen teil,“ protesteerisin.

„Õigus, kuid teie pole selleks kõlblik.“

Olin haavunud ega varjanudki seda. Poirot ruttas selgitama.

„Teie ei saanud minust aru. Teid teatakse minuga koos töötavat. Tahan kedagi, kes poleks mingil viisil meiega ühenduses.“

„Oo, ma mõistan. Kuidas oleks John'iga?“

„Ei, ma ei usu.“

„See armas poiss pole tõesti võib-olla küllalt sobiv,“ ütlesin järele mõteldes.

„Kõne alla tuleb miss Howard,“ ütles äkki Poirot. „Tema on see õige inimene. Kuid ma olen ta mustas nimekirjas, sest ajast peale, mil selgitasin mr. Inglethorp'i asja. Siiski, meie võime ju katsetada.“

Noogutusega, mis oli hädavaevu viisakas, nõustus miss Howard Poirot' palvega mõneminutiliseks vestluseks.

Meie läksime väikesesse tuppa ja Poirot sulges ukse.

„Noh, monsieur Poirot,“ ütles miss Howard kannatamatult, „mis on? Välja sellega. Mul on kiire.“

„Kas teie mäletate, mademoiselle, et ma kord palusin teid mind aidata?“

„Jah, mäletan.“ Daam noogutas. „Ja ma vastasin teile, et aitan rõõmuga — üles puua Alfred Inglethorp'i.“

„Ah!“ Poirot uuris teda tõsiselt. „Miss Howard, tahan teilt midagi küsida. Palun teid sellele õiglaselt vastata.“

„Ei valeta kunagi,“ vastas miss Howard.

„See on nimelt jägrmine: kas teie ikka veel usute, et mrs. Inglethorp mürgistati oma mehe poolt?“

„Mis te õige mõtlete?“ küsis ta teravalt. „Teie ei tarvitse arvata, et teie kena selgitus mõjustas mind vähemalgi määral. Ma ei taha sellele vastu vaielda, et see polnud tema, kes ostis strühniini apteegist. Ent mis sellest? Vististi ta leotas kärbspaberit, nagu teile algul ütlesin.“

„See oleks arseenik — mitte strühniin,“ ütles Poirot pehmelt.

„Mis siis sellest? Arseenik oleks kõrvaldanud vaese Emily teelt niisama hästi kui strühniin. Kui ma olen veendunud, et ta tegi seda, siis ei tähenda mulle kõige vähematki, kuidas ta seda tegi.“

„Täpsalt. Kui teie olete veendunud, et tema tegi seda,“ ütles rahulikult Poirot. „Ma esitan oma küsimuse teisel viisil. Kas teie olete kunagi oma sügavas südames uskunud, et mrs. Inglethorp'i mürgitas tema mees?“

„Püha taevast!“ hüüdis miss Howard. „Kas ma pole teile alati ütelnud, et see mees on kaabakas? Kas ma pole teile alati ütelnud, et ta tapab tema ta voodis? Kas ma pole teda alati vihanud kui mürki?“

„Just nii,“ ütles Poirot. „See toob mu väikese idee täielikult esile.“

„Millise väikese idee?“

„Miss Howard, kas teie mäletate vestlust, mis leidis aset päeval, mil mu sõber saabus siia? Ta kordas seda mulle ja selles on üks teie lause, mis mulle väga palju mõju avaldas. Kas teile meenub kinnitus, et kui mõrv on sündinud ja keegi, keda teie olete armastanud, on tapetud, et siis teie kindlasti tunneksite vaistlikult, kes oli kurjategija, isegi kui teie oleksite võimetu seda tõestama?“

„Jah, ma mäletan, et ütleksin nii. Ma usun seda ka. Ma oletan, teie peate seda lolluseks?“

„Mitte sugugi.“

„Ja nüüd teie ei taha tähelepanu pöörata mu vaistudele Alfred Inglethorp'i vastu?“

„Ei,“ ütles Poirot lühidalt. „Sellepärast, et teie vaist ei ole mr. Inglethorp'i vastu.“

„Mis?“

„Ei. Teie soovite uskuda, et tema saatis korda kuriteo. Teie usute teda võimelise olevat seda korda saatma. Kuid teie vaist ütleb teile, et ta ei saanud

seda korda. See ütleb teile enam — kas pean jätkama?“

Miss Howard vahtis talle võlutult otsa ja tegi nõrga jaatava liigutuse käega.

„Kas pean ütlema teile, miks olite nii äge mr. Inglethorp'i vastu? See oli seepärast, et püüdsite uskuda, mida teie tahtsite uskuda. See on seepärast, et püüate maha suruda ning surmata oma vaistu, mis mainib teile teise nime —“

„Ei, ei, ei!“ hüüdis miss Howard metsikult, ringutades käsi. „Ärge ütelge seda! See pole õigus. See ei või õigus olla! Ma ei tea, mis pani mulle säärase metsiku — säärase kohutava — mõtte pähe!“

„Mul on õigus, kas pole nii?“ küsis Poirot.

„Jaa, jaa. Teie olete võlur, et ära arvasite. Kuid see ei või nii olla — see on liiga kohutav, liiga võimatu. See peab olema Alfred Inglethorp.“

Poirot raputas tõsiselt pead.

„Ärge küsige minult seda,“ jätkas miss Howard, „sest ma ei ütle seda teile. Ma ei tahtnud seda tunnistada, isegi endale mitte. Olen hull vist, et mõtlen sääraseid asju.“

Poirot noogutas, nagu oleks ta rahuldatud.

„Ma ei küsi teilt midagi. Mulle jätkub sellest, et see nii on, nagu mõtlesin. Ja mina — ka mul on oma vaist. Meie töötame koos ühise eesmärgi poole.“

„Ärge paluge, et aitaksin teid, sest ma ei taha. Ma ei tõsta sõrmegi selle — selle —“ Ta kogeles.

„Teie aitate mind vastu enese tahtmist. Ma ei küsi teilt midagi — kuid teie hakkate mu vandeseltslaseks. Teie ei saa sinna midagi parata. Teie teete vaid seda, mida mina teilt soovin.“

„Ja see on?“

„Teie valvate!“

Evelyn Howard nõustus.

„Jah, ma võin aidata seda teha. Ma olen alati valvel — alati lootuses, et mul pole õigus.“

„Kui meie eksime, hüva,“ ütles Poirot. „Keegi pole siis õnnelikum kui mina. Ent kui meil on õigus? Kui meil on õigus, miss Howard, kelle poole teie siis hoiate?“

„Ma ei tea, ma ei tea —“

„Tulge nüüd.“

„Seda võib summutada.“

„Seda ei tarvitse teha.“

„Kuid Emily ise —“ ta katkestas.

„Miss Howard,“ ütles Poirot tõsiselt, „see pole teie vääriiline.“

Korraga võttis ta näo kätelt.

„Jah,“ ütles ta, „see polnud Evelyn Howard, kes rääkis!“

Ta viskas oma pea uhkelt püsti. „See on Evelyn Howard! Ja ta on õigluse poolt! Olgu hind milline tahes.“ Nende sõnadega läks ta kindlalt toast.

„Seal,“ ütles Poirot talle järele vaadates, „läheb üks väga väärtuslik kaaslane. Sel naisel, Hastings, tal on sama hea pea kui südagi.“

Ma ei vastanud.

„Vaist on suurepärane asi,“ mõtiskles Poirot. „Seda ei saa seletada ega ignoreerida.“

„Teie ja miss Howard näisite teadvat, millest teie rääkisite,“ tähendasin külmalt. „Võib-olla pole teil aimugi, et olen ikka veel pimeduses.“

„Tõesti? On see nii, *mon ami*?“

„Jah. Valgustage mind, kas tahate seda?“

Poirot uuris mind mõne silmapilgu ja siis, mu suurimaks üllatuseks, raputas otsustavalt pead.

„Ei, mu sõber.“

„Oh, miks mitte?“

„Kahte on küllalt saladuse jaoks.“

„Ma usun, see on autu teguviis varjata minu eest fakte.“

„Ma ei varja fakte. Iga fakt, mida tean on teie valduses. Teie võite teha oma järeldusi. Käesoleval puhul on see ideede küsimus.“

„Ent oleks huvitav teada saada.“

Poirot vaatles mind väga tõsiselt ning jällegi raputas pead.

„Saate aru,“ ütles ta õnnetult, „teil pole vaiste.“

„Äsja alles nõudsite ju arukust,“ väitsin mina.

„Need kaks käivad sageli käsikäes,“ ütles Poirot salapäraselt. See märkus näis nii tühisena, et ma ei võtnud vaevaks isegi vastata sellele. Ent ma otsustasin, et kui teen mõne huvitava ja tähtsa avastuse — mida ma kahtlemata teen — siis hoian selle endale ja üllatan Poirot'd lõpliku tagajärjega.

Leidub aegu, mil inimese kohuseks on end maksma panna.

IX peatükk.

DR. BAUERSTEIN.

Mul polnud siiani võimalik Lawrence'ile Poirot' teadet üle anda. Ent nüüd, kui lonkisin välja murule, ikka veel kandes viha sõbra üleoleku pärast, nägin Lawrence'it kroketiväljakul mõttetult toksimas kahte väga vana palli ühe veel vanema vasaraga.

Mõtlesin, et nüüd on saabunud hea võimalus teate edasiandmiseks. Muidu, Poirot ise võib mind vabastada sellest. Oli õige, et ma ei suutnud täiesti aru saada sellest mõttest, kuid mind meelitas, et Lawrence'i vastusest ja võib-olla mõne osava risküsimusega omalt poolt, saan varsti teada selle tähendust. Lähenesin talle otsustavalt.

„Ma otsisin teid,“ tähendasin ebaõigelt.

„Tõesti?“

„Jah. Tõde on see, et mul on üks teade teile — Poirot'lt.“

„Ja nimelt?“

„Ta käskis mul oodata, kuni olen teiega üksi,“ ütlesin, madaldades tähendusrikkalt oma häält ja jälgides teda pidevalt oma silmanurkadest. Olen ikka olnud hea atmosfääri looja, nagu seda nimetatakse.

„Ja siis?“

Ta tõmmus melanhoolses näos polnud mingit ilme muutust. Kas ta aimas, mida tahtsin ütelda?

„Teade on järgmine,“ langetasin hääle veel madalamaks. „Leidke üksik kohvitass ja teie võite rahu puhata.“

„Mida, pagana päralt, ta mõtleb?“ Lawrence vaatas täiesti ehtsa üllatusega mulle otsa.

„Kas teie ei tea?“

„Mitte kõige vähematki. Aga teie?“

Olin sunnitud pead raputama.

„Missugune üksik kohvitass?“

„Ma ei tea.“

„Ta võiks parem küsida Dorcas’elt, või mõnelt tüdrukuist, kui ta tahab teateid kohvitasside kohta. See on nende eriala, mitte minu. Mina ei tea midagi kohvitassidest, vaid seda, et meil on mõned, mida pole üldse kasutatud, mis on tõeline unistus! Vana Worcester. Teie pole vist asjatundja, või olete, Hastings?“

Raputasin pead.

„Sellega kaotate palju. Ühte tõesti head portselani on selge rөөm käsitada, kas või vaadelda.“

„Noh, mida pean Poirot’le ütlema?“

„Ütelge talle, ma ei saa aru, millest ta räägib. See on hiina aabits minu jaoks.“

„Hea küll.“

Liikusin edasi jälle maja suunas, kui ta äkki mind tagasi kutsus.

„Ütelge, milline oli teate lõpp? Korrake mulle seda.“

„Leidke üksik kohvitass ja teie võite rahu puhata. Kas olete kindel, et teie ei tea, mida see tähendab?“ küsisin talt tõsiselt.

Ta raputas pead.

„Ei,“ ütles ta kõhklevalt. „Ma ei tea. Ma — ma soovin, et teaksin.“

Gong kõlas majast ja meie läksime koos sisse. Poirot oli John'i poolt palutud *lunch*'ile ja me istusime lauda. Nagu vaikiva kokkuleppe järele hoiduti üldse rääkimast tragöödiast. Meie vestlesime sõjast ja teisist eemal-seisvaist teemadest. Kuid pärast juustu ja biskviite, mida ümber pakuti, ja Dorcas'e toast lahkumist, pöördus Poirot ootamatult mrs. Cavendish'i poole:

„Vabandage mind, madame, ebameeldivate mälestuste meenutamise pärast, ent mul on üks väike idee ja ma tahaksin esitada mõningaid küsimusi.“

„Mulle? Palun.“

„Teie olete liiga lahke, madame. Mida ma teilt küsida tahtsin, oli nimelt see: uks, mis viib mrs. Inglethorp'i tuppa mademoiselle Cynthia toast, oli riivistatud, ütlesite teie?“

„Kindlasti oli see riivistatud,“ vastas Mary Cavendish üllatunult. „Ma ütlesin nii ametlikul juurdlusel.“

„Riivistatud?“

„Jah.“ Ta näis segaduses olevat.

„Ma mõtlen,“ tähendas Poirot, „kas olete kindel, et see oli riivistatud ja mitte lukus?“

„Oo, ma mõistan, mida teie arvate. Ei, ma ei tea. Ütlesin riivistatud, arvates seega, et see oli kinni ja ma ei saanud seda avada, kuid ma usun, kõik ukсед leiti seestpoolt riivistatud olevat.“

„Tähendab, nii palju kui teie teate, uks võis sama hästi lukustatud olla?“

„Ojaa.“

„Kas teie ise juhuslikult ei märganud, madame, kui teie astusite mrs. Inglethorp'i tuppa, kas uks oli riivis või mitte?“

„Ma — ma usun, et oli.“

„Kuid teie ei näinud seda?“

„Ei. Ma — ei vaadanud.“

„Kuid mina vaatasin,“ katkestas äkki Lawrence.
„Ma juhuslikult märkasin, et see oli riivis.“

„Aa, see lahendab küsimuse.“ Ja Poirot näis väga lööduna.

Ma ei saanud hoiduda rõõmust, et viimaks ometi üks ta „väikesist ideist“ läks tühja.

Pärast *lunch*'i Poirot palus mind teda koju saata. Ma nõustusin kaunis jahedalt.

„Teie olete pahane, kas pole nii?“ küsis ta huvitunult, kui meie jalutasime läbi pargi.

„Mitte sugugi,“ ütlesin külmalt.

„See on hea! See võtab suure koorma mu südamelt.“

See polnud just too, mida olin kavatsenud. Lootsin, et ta märkab mu käitumise ametlikkust. Siiski ta sõnade südamlikkus pehmendas mu pahameele. Ma sulasin.

„Ma andsin Lawrence'le edasi teie teate,“ ütlesin.

„Ja mis ta ütles? Oli ta väga üllatunud?“

„Jah. Olen täiesti kindel, et tal polnud aimugi, mida mõtlesite sellega.“

Lootsin, et Poirot pettub, kuid mu üllatuseks ta vastas, et see oli nii, nagu ta oli arvanud, ja et ta on väga rõõmus. Mu uhkus keelas mind edasi pärimast.

Poirot valis teise kõneaine.

„Mademoiselle Cynthia't polnud täna *lunch*'il? Mida see tähendas?“

„Ta on jälle haiglas. Ta algas täna jälle tööd.“

„Ah, ta on töökas väike demoiselle. Ja kena ka. Ta sarnaneb piltidega, mida nägin Itaalias. Ma meeldi vaataksin ta apteeki. Kas arvate, et ta näitab seda mulle?“

„Olen kindel, et ta rõõmustub. See on huvitav kohake.“

„Kas ta käib seal iga päev?“

„Tal on kõik kolmapäevad vabad ja laupäeviti tuleb ta *lunch*'ile. Need on ta ainukesed vabad ajad.“

„Pean meeles. Naised meie päevil teevad suurt tööd ja mademoiselle Cynthia on tark — oo, ja tal on mõistust, sel väikesel.“

„Jah. Ma usun ta sooritas väga ränga eksami.“

„Kahtlemata. Kõige pealt, see on väga vastutusrikas töö. Ma arvan, neil on väga kangeid mürke seal?“

„Jah, ta näitas neid meile. Neid hoitakse ühes väikeses kapis lukustatult. Nad võtavad alati võtme eest toast lahkudes.“

„Igatahes. Kas see on akna ligidal, see kapp?“

„Ei, just toa teisel küljel. Miks nii?“

Poirot kehtas õlgu.

„Ma niisama mõtlesin. See on kõik. Kas tulete sisse?“

Olime jõudnud majani.

„Ei. Ma usun, pean minema tagasi. Teen ringi läbi metsade.“

Metsad Styles'i ümbruses olid väga ilusad. Pärast jalutuskäiku läbi avara pargi oli mõnus lonkida laisalt piki jahedat sihti. Seal oli vaevalt tuuleõhku. Linnud siristasid mahedalt. Ma lonkisin pisut maad ja lõpuks heitsin maha ühe suure, vana pöögi alla. Mu mõtted inimkonnast olid sõbralikud ja headsoovlikud. Ma andes-tasin isegi Poirot'le ta salapärasuse. Tõepoolest, olin rahul maailmaga. Siis ma haigutasin.

Mõtlesin kuriteost ja see puudutas mind nagu väga ebatõeline ja kauge asi.

Haigutasin jälle.

Võib-olla, mõtlesin, see pole tegelikult sündinudki. Loomulikult, see oli halb unenägu. Õigupoolest oli nii, et Lawrence oli tapnud Alfred Inglethorp'i kroketi vasa-raga. Ent oli absurdne John'i poolt teha säärast lärmi selle pärast ja pahvatada: „Ütlesin sulle, ma ei lepi sellega!“

Ärkasin võpatudes.

Taipasin otsekohe, et olin väga piinlikus olukorras. Umbes 12 jalga minust eemal seisis John ja Mary Cavendish, silmitsedes üksteist ja nähtavasti tülitsedes.

Ja täiesti ilmselt nad ei aimanud mu lähedalolekut, sest enne kui sain end liigutada või rääkima hakata, kor- das John sõnu, mis mind äratasid.

„Ma ütlen sulle, Mary, ma ei lepi sellega.“

Mary hääl kõlas külmalt ja selgelt:

„Kas sinul on mingisugust õigust arvustada mu tegevust?“

„See oleks kõneaineks külale! Mu ema maeti alles laupäeval ja sa juba jooksed ringi selle mehega.“

„Ah,“ ta kehtas õlgu, „kui sa hoolid vaid küla juttudest.“

„Mitte sugugi. Mul on villand sellest inimesest. Ta on lihtsalt poola juut.“

„Tilk juudi verd pole halb asi. See pehmendab“ — ta vaatas John'ile otsa — „tavalise inglase tuima rumaluse.“

Tuli oli ta silmis, jää hääles. Ma ei imesta, et veri tõusis karminpunase joana John'i näkku.

„Mary!“

„Mis?“ Ta hääl ei muutunud.

Süüdistav toon suri John'i hääles.

„Kas pean aru saama, et kavatsed minu kindla soovi vastu jätkata kohtumisi dr. Bauersteiniga?“

„Kui see mulle meeldib.“

„Sa trotsid?“

„Ei, kuid ma eitan su õigust arvustada mu tegevusi. Kas sinul pole sõpru, kes mulle on vastuvõtmatud?“

John taganes sammu. Värv kadus aeglaselt ta näost.

„Mis sa tahad sellega ütelda?“ küsis ta kindlusetul häälel.

„Saad aru!“ ütles Mary rahulikult. „Saad sa aru või ei saa, et sul pole mingisugust õigust mulle ettekirju- tusi teha mu sõprade valiku kohta?“

John vaatas talle etteheitvalt otsa.

„Pole õigust? Kas mul pole õigust, Mary?“ ütles ta kindlusetult. Ta sirutas käed välja. „Mary —“

Silmapilguks, mõtlesin, kõikus naine. Pehme neev ilme libises üle ta näo, siis äkki pöördus ta peagu ägedalt ära.

„Ei mingit!“

Ta oli minemas, kui John ruttas talle järele ja haaras teda käsivarrest.

„Mary“ — ta hääli oli nüüd täiesti rahulik — „armastad sa seda Bauerstein'i?“

Mary kõhkles ja äkki libises üle ta näo imelik ilme, vana nagu maailm, kuid siiski kuidagi igavesti nooruslik. Nii võis naeratada Egiptuse sfinks.

Ta vabastas end rahulikult mehe kätest ja ütles üle õla:

„Võib-olla.“ Ütles ja ruttas minema sihilt, jättes John'i kivistunudult seisma.

Astusin metsast välja, sõtkudes jalgadega kuivanud oksid, nagu poleks ma nende jutuajamist kuulnud. John pöördus. Õnneks ta arvas, et kerkisin alles praegu esiplaanile.

„Hallo, Hastings. Kas viisid väikese mehe hoolikalt koju tagasi. Haruldane väike mees! Ons ta ka tõeliselt hea detektiiv?“

„Teda peeti omal ajal üheks parimaks.“

„Oo, hästi, ma arvan selles peab siiski midagi olema. Kui halb on siiski maailm!“

„Kas leiad seda?“ küsisin.

„Armas jumal, jah! On kohutav seda kaasa teha. Scotland Yard'i mehed piiravad maja ja kunagi sa ei tea, kust nad järgmine kord välja kargavad. Karjuvad pealkirjad ajalehtedes — neetud olgu kõik ajakirjanikud! Kas teate, terve jõuk vahtis sel hommikul värava taga, nagu madame Tussaud' hirmu ja õuduse kambris. Väga ebameeldiv, eks ole?“

„Pea püsti, John,“ ütlesin lohutavalt. „See ei või kesta igavesti.“

„Kas ei või, mis? See võib küllalt kaua kesta meie jaoks, nii et me võimelised pole kunagi enam pead jälle püsti hoidma.“

„Ei, ei, sa muutud haiglaseks.“

„Piisab sellest, et teha inimest haiglaseks, kui teda piiravad vastikud ajakirjanikud ja vahivad irvitavad, lollakad idioodid, ükskõik kuhu ta ka lähekski! Kuid on halvemat kui see.“

„Mis?“

John langetas hääle.

„Kas oled kunagi mõtelnud, Hastings — see on mulle painajaks — kes tegi seda? Ma ei saa parata, et mul on mõnikord tunne, see pidi olema õnnetus. Sest — sest — kes võis seda teha. Nüüd, mil Inglethorp on teelt ära, pole kedagi teist, ma mõtlen, kedagi, välja arvatud — üks meist.“

Jah, tõepoolest, see oli küllalt painajalik! Üks meist? Jah, kindlasti pidi see nii olema, kui mitte —

Üks uus mõte pugus mu aju. Mõtlesin kiiresti selle üle järele. Valgus koitis. Poirot' müstiline tegevus, tema viiped — need kõik sobisid. Rumal, et ma varem ei mõtelnud sellele võimalusele, ja milline kergendus see oli meile kõigile.

„Ei, John,“ ütlesin, „see pole üks meie hulgast.“

„Kes võis see olla?“

„Kas sa ei aima?“

„Ei.“

Ma vaatasin ettevaatlikult ringi ja langetasin hääle.

„Dr. Bauerstein!“ sosistasin.

„Võimatu!“

„Mitte täiesti.“

„Kuid millist huvi võis talle pakkuda mu ema surm?“

„Seda ma ei tea,“ kinnitasin, „kuid ma ütlen sulle seda: Poirot arvab nii.“

„Poirot? Kas arvab? Kuidas sa tead?“

Ma rääkisin talle Poirot' ägedast ärritusest, kui ta kuulis, et dr. Bauerstein oli Styles'is saatuslikul ööl, ja lisasin:

„Ta ütles kaks korda: „See muudab kõik.“ Ja ma olen järele mõtelnud. Mäletad, Inglethorp ütles, et ta pani kohvi lauale hallis? Noh, see oli just siis, kui Bauerstein tuli. Kas pole võimalik, et kui Inglethorp viis ta läbi saali, arst raputas möödudes midagi kohvisse?“

„Hm,“ ütles John. „See oleks olnud väga hädaohtlik.“

„Jah, kuid see oli võimalik.“

„Ja siis, kuidas ta võis teada, et see oli mu ema kohv? Ei, vanapoiss, ma ei usu, et see nii on.“

Kuid mulle meenus midagi muud.

„Sul on täiesti õigus. See polnud nii. Kuula.“ Ja siis rääkisin talle kakao proovist, mida Poirot oli viinud analüüsimiseks.

John katkestas.

„Aga, Bauerstein oli seda juba analüüsinud?“

„Jajah, selles asi seisabki. Ma ei saanud sellest varem aru kui nüüd. Mõistad? Bauerstein analüüsis seda — selles seisabki asi! Kui Bauerstein oli mõrvar, siis polnud talle midagi lihtsamat, kui muretseda pisut harilikku kakaod omale prooviks ja saata seda analüüsimiseks. Ja loomulikult nad ei leidnud strühniini! Keegi ei näeks uneski dr. Bauerstein'i kahtlustamist ega mõtleks kakao vahetamise võimalusele — välja arvatud Poirot,“ lisasin hilise tunnustusega.

„Jah, aga kuidas on selle kibeda maitsega, mida kakao ei võivat varjata?“

„Meil on vaid tema sõna selleks. On olemas teisi võimalusi. Ta on teatavasti üks maailma suurimaid toksikolooge —“

„Üks maailma suurimaid, mis? Korda!“

„Tema teab mürkidest enam kui ükski teine,“ vastasin. „Minu arvamine on selline, et ta leidis võib-olla

võimaluse teha strühniini maitsetuks. Või ei olnud see üldse strühniin, vaid mõni tundmatu droog, millest keegi pole kunagi kuulnud ja mis avaldas samu tunnuseid.“

„Hm, jaa, see võib ju olla,“ ütles John. „Ent kuidas võis see kakaosse sattuda? See ei olnud ju alumisel korral?“

„Ei olnud küll,“ nõustusin tahtmatult.

Ja siis äkki üks kohutav võimalus kerkis mulle mõtteisse. Ma lootsin ja palusin, et see ka John'ile pähe ei tuleks. Piilusin teda kõrvalt. Ta kortsutas segaduses laupa ja ma hingasin kergendatult, sest see kohutav mõte, mis sähvatas mu ajju, oli järgmine: dr. Bauerstein'il võis olla abiline.

Ent kindlasti ei võinud see nii olla. Kindlasti ei võinud nii ilus naine kui Mary Cavendish olla mõrvar. Siiski ilusaid naisi on tuntud kui mürgistajaid.

Ja äkki meenus mulle esimene vestlus teelauas mu saabumispäeval ja tuluke Mary silmis, kui ta ütles, et mürk on naise relv. Kui erutatud ta oli sel saatuslikul teispäeva õhtul. Kas mrs. Inglethorp oli avastanud midagi tema ja Bauersteini vahel ja ähvardas ütelda tema mehele? Kas pidi mrs. Inglethorp'i tapmine sündima selle vahekorra varjamiseks?

Järgnevalt meenus mulle see salapärane jutuajamine Poirot' ja Evelyn Howard'i vahel. Kas nad mõtlesid seda? Kas oli see too kohutav võimalus, mida Evelyn püüdis mitte uskuda?

Jah, kõik see klappis.

Pole ime, et miss Howard tegi ettepaneku „seda summutada“. Nüüd mõistsin tema lõpetamatut lauset: „Emily ise —“ Ja südamesopis nõustusin temaga. Kas mrs. Inglethorp poleks eelistanud lahkuda, ilma et ta eest kätte makstaks, kui et säärane kohutav häbi oleks langenud Cavendish'ide nimele.

„On olemas teine asjaolu,“ ütles John äkki, ja ta kõne ootamatus pani mu süüdlaselt jahmatama. „Midagi,

mis paneb mind kahtlema, kas see võiks õige olla, mida ütlesid?“

„Mis see on?“ küsisin, olles tänulik, et ta möödus asjaolust, kuidas mürk võis sattuda kakaosse.

„See fakt, et dr. Bauerstein nõudis laiba lahangut. Tal polnud vajadust selleks. Väike Wilkins oleks olnud täiesti rahuldatud, lastes seda minna südamerabanduse nime all.“

„Jah,“ ütlesin kahtlevalt. „Aga meie ei tea. Võib-olla pidas ta seda lõpuks kindlamaks. Mõni ehk oleks hiljem rääkinud sellest. Siis — politsei oleks korraldanud väljakaevamise. Kogu lugu oleks ilmsiks tulnud ja ta oleks olnud rumalas seisukorras, sest keegi poleks uskunud, et tema kuulsusega mees võis eksida, nimetades seda südamerabanduseks.“

„Jah, see on võimalik,“ nõustus John. „Siiski,“ lisas ta, „oleksin õnnelik, kui teaksin, mis võis olla tema motiiviks.“

Ma värisesin.

„Vaata,“ ütlesin. „Mu arvamine võib ju täiesti ekslik olla. Ja, pea meeles, see kõik jääb meie vahele.“

„Oo, loomulikult — see on ütlematagi nii.“

Meie jalutasime vesteldes ja lõpuks jõudsimme läbi väikese värava aeda. Hääled kostsid väga ligidalt, sest teelaud oli kaetud mooruspuu alla, nagu see oli olnud mu saabumispäeval.

Cynthia oli haiglast saabunud ja ma asetasin oma tooli tema kõrvale, rääkides Poirot' soovist apteeki külastada.

„Loomulikult! Mulle meeldib, et ta tahab seda näha. Ta tulgu parem tee ajaks sinna ühel päeval. Ma pean temaga selle üle kokku leppima. Ta on niisugune väike, armas mees. Kuid ta on naljakas. Ühel päeval käskis ta mul nõela välja võtta kaelasidemest ja siis jälle tagasi panna, see olevat viltu olnud.“

Ma naersin.

„See on tal nagu mingisugune maania.“

„Jah, eks ole?“

Meie vaikisime mõne silmapilgu ja siis, piiludes Mary Cavendish'i suunas ja häält langetades, Cynthia ütles:

„Mr. Hastings.“

„Jah?“

„Pärast teed tahaksin teiega kõnelda!“

Ta pilk Mary'le pani mind mõtlema. Ma kujutlesin, et nende kahe vahel valitses väga vähe sümpaatiat. Esmakordselt mõtlesin ma tüdruku tulevikule. Mrs. Inglethorp polnud mingisugust korraldust teinud tema suhtes, ent ma arvasin, et John ja Mary saavad arvata-vasti nõudma, et ta jääks nende juurde elama — igal juhul kuni sõja lõpuni. John'ile, ma tean, meeldis ta väga ja tal oleks kahju teda minna lasta.

John, kes oli majja läinud, ilmus uuesti. Ta heasüdamlik nägu oli ebatavaliselt kipras ja pahane.

„Neetud detektiivid! Ma ei saa aru, mida nad tahavad! Nad on olnud igas toas — pöörates asju pahupidi. See on tõesti võimatu! Ma usun, nad kasutasid meie kõikide väljasolekut. Ma pean tõsiselt kõnelema selle Japp'iga, kui näen teda järgmine kord.“

„Igavesed urgitsejad,“ häälitsetes miss Howard.

Lawrence arvas, et nad peavad näitama, nagu teeksid nad midagi.

Mary Cavendish ei ütelnud midagi.

Pärast teejoomist palusin ma Cynthiat jalutama ja meie lonkisime metsade sihis edasi.

„Noh?“ küsisin, nii pea kui olime kaitstud jälgivaist silmist leherikka linikuga.

Ohkega laskus Cynthia maha ja viskas oma mütsi peast. Päikesepaiste, tungides läbi okste, muutis ta kastanpruunid juuksed sätendavaks kullaks.

„Mr. Hastings — teie olete ikka nii hea olnud ja teie teate nii palju.“

Tundsin sel silmapilgul, et Cynthia oli tõesti väga võluv tüdruk! Palju võluvam kui Mary, kes kunagi ei ütelnud säärast laadi asju.

„Ja siis?“ küsisin heatahtlikult, kuna ta kõhkles.

„Tahaksin teilt nõu küsida. Mida pean tegema?“

„Tegema?“

„Jah. Teate tädi Emily ütles mulle alati, et minu eest peaks hoolitsetama. Ma usun, ta unustas või ei mõtelnud, et peab surema — igal juhul minu eest pole hoolitsetud! Ja ma ei tea, mida teha. Kas arvate, et pean siit otsekohe ära minema?“

„Heldeke, ei! Nad ei taha teist lahkuda, ma olen kindel selles.“

Cynthia kõhkles silmapilgu, kitkudes oma saleda käega rohtu. Siis ütles ta: „Mrs. Cavendish tahab. Ta vihkab mind.“

„Vihkab teid?“ hüüdsin imestunult.

Cynthia noogutas.

„Jah. Ma ei tea miks, kuid ta ei salli mind; ja tema ka ei salli.“

„Nüüd teie eksite, ma tean,“ ütlesin soojalt. „Vastupidi, John'ile teie meeldite väga.“

„Oh, jaa — John. Ma mõtlesin Lawrence'it. Loomulikult mitte, et ma hooliksin, kas Lawrence mind vihkab või ei. Kuid see on hirmus, kui keegi ei armasta sind, kas pole nii?“

„Kuid nad armastavad, Cynthia, kallid,“ ütlesin tõsiselt. „Ma olen kindel, et teie eksite. Vaadake, John — ja miss Howard —“

Cynthia noogutas kaunis kurvalt. „Jah, John sallib mind, ma arvan, ja loomulikult Evie kõige oma mõrudusega ei teeks kärbselegi halba. Kuid Lawrence kunagi ei räägi minuga, välja arvatud kui seda just tarvis on. Mary suudab vaevalt viisakas olla mu vastu. Ta tahab, et Evie jääks, on palunud teda, kuid mind ta ei taha ja — ja — ma ei tea, mida teha.“ Äkki puhkes vaene laps nutma. Ma ei tea, mis mind vallutas. Ta

ilu võib-olla, kui ta istus seal, päikesevalguse helkides ta juustel; võib-olla kergendustunne, kohates kedagi, kes kindlasti ei võinud olla ühenduses tragöödiaga; võib-olla avameelne kaastunne ta nooruse ja üksinduse pärast. Igal juhul ma nõjatusin ettepoole ja, võttes ta väikese käe, ütlesin:

„Abielluge minuga, Cynthia.“

Teadmatult olin sattunud eriti heale vahendile ta pisarate vastu. Ta istus silmapilkselt sirgelt ja ütles kaunis järsult:

„Ärge olge rumal!“

Olin pisut haavunud.

„Ma pole rumal. Ma palun teid mulle seda au teha — saada mu naiseks.“

Mu suureks üllatuseks Cynthia purskas naerma ja nimetas mind „naljakaks armsaks“.

„See on teist tõesti väga armas,“ ütles ta, „kuid teie teate ju ise, et teie ei taha minuga abielluda.“

„Jah, ma tahan. Mul on —“

„See ei tähenda midagi, mis teil on. Teie tõeliselt ei taha — ja mina ka ei taha.“

„Hea küll, see loomulikult muudab asja,“ ütlesin kangelt. „Kuid ma ei leia selle juures midagi naeruväärset. Pole midagi naljakat selles ettepanekus.“

„Ei, tõepoolest,“ ütles Cynthia. „Järgmine kord mõni võib-olla aktsepteerib teid. Head aega, teie lõbustasite mind v ä g a.“

Ja lõplikult taltsutamata rõõmupurskega kadus ta puude vahele.

Mõteldes sellele kõnelusele tundus see mulle väga mitterahuldavana.

Järsku tekkis mulle mõte, minna külasse Bauersteini otsima. Keegi pidi ometi seda meest silmas pidama. Samal ajal oleks olnud targaks teoks kõrvaldada igasugu kahtlustused, mida ta võtaks enese kahtlustusena. Ma mäletan, kuidas Poirot oli arvestanud minu diplomaa-tiaga. Sellele vastavalt läksin väikese maja juurde sil-

diga „Toad“ aknal, kus teadsin teda elavat, ja koputasin uksele.

Üks vana naine avas ukse.

„Tere õhtust,“ ütlesin lõbusalt. „Kas dr. Bauerstein on kodus?“

Ta jõllitas mind.

„Kas teie pole kuulnud?“

„Mida kuulnud?“

„Tema üle.“

„Mida tema üle?“

„Ta on viidud.“

„Viidud? Surnult?“

„Ei, viidud mundrimeeste poolt.“

„Politsei poolt!“ hingeldasin. „Kas teie tahate ütelda, et nad areteerisid ta?“

„Jah, just seda, ja —“

Ma ei kuulanud enam, vaid ruttasin külla Poirot'd otsima.

X p e a t ü k k.

ARETEERIMINE.

Minu suurimaks pahameeleks Poirot'd polnud kodus ja vana belglane, kes mulle ukse avas, ütles arvavat, et ta on Londoni sõitnud.

Ma olin keeletu. Mida pagan pidi ta seal Londonis tegema. Kas oli ta äkki ümber mõtelnud, või oli tal see otsus juba valmis, kui ta lahkus minust?

Ma pöördusin tagasi Styles'i teatud pahameelega. Poirot'ta olin kindlusetu, kuidas tegutseda. Kas ta aimas ette seda areteerimist? Kui ei, mis väga võimalik, mis oli siis selle põhjuseks? Ei suutnud lahendada neid küsimusi. Kuid mida pidin vahepeal tegema? Pidin ma avalikult teatama Styles'is sellest areteerimisest või mitte?

Kuigi ma seda endale ei tunnistanud, mind piinas mõte Mary Cavendish'ist. Kas see poleks olnud talle kohutavaks šokiks? Silmapilguks heitsin kõrvale kõik kahtlustused tema kohta. Ta ei võinud segatud olla sellesse asjasse — sest muidu oleksin pidanud kuulma midagi sellest.

Loomulikult polnud võimalust varjata täielikult tema eest dr. Bauerstein'i areteerimist. Homme hommikul teatatakse sellest igas ajalehes. Siiski ma kokkusin selle väljapaiskamise mõttest. Kui vaid Poirot oleks olnud kättesaadav, oleksin küsinud talt nõu. Mis sundis teda Londoni siirduma säärasel äraseletamata viisil?

Minu ärrituseks minu arvamine tema teravmeelsuse kohta oli määratult tõusnud.

Ma poleks undki näinud doktori kahtlustamisest, kui Poirot poleks seda mulle sisendanud. Jah, kindlasti, väike mees oli tark.

Mõningate kaalutluste järele otsustasin John'i võtta oma usaldusaluseks ja tema hooleks jätta selle asjaolu paljastamise või varjamise, nii kuidas tema selle leidis sobiva olevat.

Ta vilistas üllatunult, kui tegin talle teatavaks need uudised.

„Suur jumal! Sul oli siis ikkagi õigus. Ma ei suutnud seda kohe uskuda.“

„Ei, see on üllatav seni, kuni harjud selle mõttega ja näed, kuidas kõik sobib. Nüüd, mida peame tegema? Loomulikult homme teatakse sellest üldiselt.“

John mõtles.

„Pole viga,“ ütles ta viimaks, „meie ei ütle praegu midagi. Selleks pole vajadust. Nagu sa ütlesid, saab see küllalt vara teatavaks.“

Kuid minu suureks üllatuseks, kui ma järgmisel varahommikul ülalt alla tõttasin ja õhinaga ajalehed avasin, ma ei leidnud seal ainustki sõna areteerimisest! Oli vaid paljas keerutamine Styles'i mürgistusloo ümber, ei midagi

muud. See oli kaunis selgitamatu, kuid ma oletasin, et sel või mõnel muul põhjusel Japp tahtis seda ajalehtedest välja jätta. See tegi mulle pisut muret, sest see eeldas edaspidiseid areteerimise võimalusi.

Pärast hommikueinet otsustasin minna külla vaatama, kas Poirot on nüüd tagasi tulnud. Ent enne kui suutsin oma otsust teostama hakata, ilmus aknaruudu taha hästituntud nägu ja hästituntud hääl ütles:

„*Bon jour, mon ami!*“

„Poirot,“ hõikasin kergendatult ja, haarates teda mõlemast käest, ma tirisin ta tuppa. „Ma pole kunagi nii õnnelik olnud kedagi nähes. Kuulake, ma pole midagi kellelegi ütelnud peale John'i. Tegin ma õieti?“

„Mu sõber,“ vastas Poirot, „ma ei tea, millest te räägite.“

„Dr. Bauerstein'i areteerimisest loomulikult,“ vastasin kannatamatult.

„Dr. Bauerstein on siis areteeritud?“

„Kas teie ei teadnud seda?“

„Üldse mitte.“ Kuid vaikides silmapilgu, ta lisas: „Siiski see ei üllata mind. Kõige pealt, meie oleme vaid nelja miili kaugusel rannast.“

„Rannast?“ küsisin segaduses. „Mis see tähendab?“ Poirot kehitas õlgu.

„Kindlasti, see on selge!“

„Mitte mulle. Pole kahtlust, et olen väga rumal, kuid ma ei saa aru, mis ühist on ranna kaugusel mrs. Inglethorp'i tapmisega?“

„Mitte midagi, loomulikult,“ vastas Poirot naerata-des. „Kuid meie räägime ju dr. Bauerstein'i areteerimisest.“

„Noh, ta on areteeritud mrs. Inglethorp'i tapmise pärast —“

„Mis,“ hüüdis Poirot nähtavalt elava üllatusega. „Dr. Bauerstein areteeritud mrs. Inglethorp'i tapmise pärast?“

„Jaa.“

„Võimatu! See oleks liiga hea nali! Kes teile ütles seda, mu sõber?“

„Keegi õieti ei ütelnud,“ kinnitasin. „Kuid ta on areteeritud.“

„Ojaa, väga tõenäoline, kuid salaluure pärast, *mon ami*.“

„Salaluure?“ hingeldasin.

„Täpsalt.“

„Mitte Mrs. Inglethorp'i tapmise pärast?“

„Ei, kui mitte meie sõber Japp pole oma aru kaotanud,“ vastas Poirot rahulikult.

„Kuid — kuid ma arvasin, et teie mõtlete ka nii?“

Poirot viskas mulle pilgu, mis avaldas imestavat kaastunnet ja selle idee kogu absurdsust.

„Kas teie tahate ütelda,“ küsisin aeglaselt, harjuda püüdes selle mõttega, „et dr. Bauerstein on salakuulaja?“

Poirot noogutas.

„Kas teie pole kunagi tulnud sellele mõttele?“

„Ei, üldse mitte.“

„Kas see ei tundnud teile võõrastavana, et kuulus Londoni arst võiks sääraselt matta end väikesesse külla ja ööd otsa jalutada täielikult rõivastatuna?“

„Ei,“ kinnitasin, „ma pole kunagi mõtelnud säärasele asjaolule.“

„Ta on, loomulikult, sünnilt sakslane,“ ütles Poirot mõtlikult, kuid ta on praktiseerinud nii kaua siin maal, et igaüks peab teda inglaseks. Ta asub siin juba 15 aastat. Väga tark mees — juut loomulikult. Ta on isegi patrioot. Mõtelge, millega ta riskib. Ma isiklikult imetlen seda meest.“

Kuid ma ei suutnud sellele vaadata Poirot' filosoofilisest seisukorrast.

„Ja see on siis see mees, kellega Mrs. Cavendish käis jalutamas kõikjal külas?“ hüüdsin erutuses.

„Jah. Ma võin kujutella, et Mrs. Cavendish oli talle väga kasulik,“ tähendas Poirot. „Nii kaua, kui tüh-

jad jutud tegelesid nende kahe nimega koos, iga teine arsti tegu möödus tähelepanematult.“

„Siis teie arvate, et ta tõesti kunagi ei hoolinud mrs. Cavendish'ist?“ küsisin innukalt — peagu liiga innukalt võib-olla selles olukorras.

„Seda, loomulikult, ma ei tea ütelda, kuid — kas pean teile oma isikliku arvamise avaldama, Hastings?“

„Jah.“

„Asi on nii, et mrs. Cavendish ei hooli ega ole kunagi hoolinud kõige vähematki dr. Bauerstein'ist!“

„Kas teie tõesti seda arvate?“ Ma ei suutnud varjata oma rõõmu.

„Ma olen täiesti kindel selles ja ma tahan ütelda miks.“

„Noh!“

„Sest ta hoolib kellestki teisest, *mon ami*.“

„Oo!“ Mida ta sellega mõtles? Nagu enese kiuste läbis mind mõnus soojus. Ma pole edev mees, mis nais-tesse puutub, kuid mulle meenusid kindlad tõendused, mida võtsin liiga kergelt, ent mis näisid tähenda-
vat — — —

Mu mõnusad mõtted katkestusid miss Howardi ootamatu sissetulekuga. Ta piilus hoolikalt ringi ning veendumusele jõudes, et toas pole kedagi peale meie, tõi kiiresti esile ühe tüki pakkimispaaberit. Ta ulatas selle Poirot'le ja pomises saladuslikult:

„Rõivakapi peal.“ Siis lahkus ta kiirustades toast.

Poirot avas innuga poogna ja hüüatas rahuldalt. Ta asetas selle lauale.

„Tulge siia, Hastings. Nüüd ütelge mulle, mis initials on — kas *J.* või *L.* See on keskmises suuruses paaberipoogen, tolmuine, nagu oleks see lamanud mõnda aega. Paaberil olev etikett paelus eriti Poirot' tähelepanu. Ülal asetseb trükitult Messrs. Parkson'i, hästi tuntud kostüümirätsepa, tempel, ja see oli adresseeritud: „— (vaidlusalune initials) *Cavendish, Esq., Styles Court, Styles St. Mary, Essex.*“

„See võib olla *T*, võib-olla ka *L*,“ ütlesin, uurides seda asja mõne minuti. „See pole kindlasti *J*.“

„Hästi,“ vastas Poirot, rullides paberi kokku. „Ka mina arvan sedasama. See on kindlasti *L*!“

„Kust see on pärit?“ küsisin uudishimulikult. „On see tähtis?“

„Nii umbes. See kinnitab mu oletusi. Oletades selle olemasolu, ma saatsin miss Howard'i seda otsima ja nagu nüüd näete, on tal edu olnud.“

„Mis ta tahtis ütelda sõnadega „rõivakapi peal“?“

„Seda,“ vastas Poirot vastutulelikult, „et ta leidis selle rõivakapi pealt.“

„Imelik koht pakkimispaberi jaoks,“ ütlesin.

„Mitte sugugi. Kapipealne on suurepärane koht pakkimispaberi ja pappkarpide jaoks. Olen ise neid seal hoidnud. Ilusti korraldatult ei haava see silma.“

„Poirot,“ küsisin tõsiselt, „kas olete juba otsusele jõudnud mõrva suhtes?“

„Jah — see tähendab, ma usun teadvat, kuidas see korda saadeti.“

„Ah!“

„Õnnetuseks mu oletuste taga pole tõendust, kui mitte —“ Ootamatu energiaga haaras ta mul käest ja keerutas mind mööda halli, hõigates ärevuses prantsuse keeles:

„Mademoiselle Dorcas, mademoiselle Dorcas, *un moment, s'il vous plait!*“

Dorcas, täiesti ehmunud sellest lärmist, tuli rüütes puhvetitoast.

„Mu armas Dorcas, mul on üks idee — üks väike idee — kui see osutub õigeks, milline vägev võimalus siis! Ütelge mulle, esmaspäeval, mitte teisipäeval, Dorcas, vaid esmaspäeval, päev enne tragöödiat, kas juhtus midagi mrs. Inglethorpi kellaga?“

Dorcas oli väga üllatunud.

„Jah, sir, nüüd, kus teie seda mainisite, meenub mulle, et juhtus küll, kuigi ma ei tea, kust teie seda

kuulsite. Hiir või midagi säärast näris arvatavasti traadi läbi. Teisipäeva hommikul käis üks mees seda parandamas.“

Poirot läks vaimustusest ebamäärase hüüatusega tagasi väikesesse tuppa.

„Teate, ei peaks otsima väliseid tõendusi. Kuid liha on nõder, sest on lohutav leida, et oled õigeil jälil. Ah, mu sõber, olen nagu värskendatud hiiglane. Ma jooksen! Ma hüppan!“

Ja tõepoolest, ta jooksis ja hüppas, tantsides metsikult mööda muru avatud klaasukse ees.

„Mida teeb teie tähelepanuväärt väike sõber?“ küsis hääl mu selja taga ja ma pöördusin, leides Mary Cavendish'i enda kõrval. Ta naeratas ja mina naeratasin. „Mida see kõik tähendab?“

„Tõesti ma ei tea ütelda. Ta esitas Dorcas'ele mõningaid küsimusi kella kohta ja oli nii vaimustatud ta vastuseist, et hüppab nüüd ringi, nagu näete!“

Mary naeris.

„Kui naljakas! Ta väljub väravast. Kas ta tuleb täna veel tagasi?“

„Ma ei tea. Ma olen loobunud mõistatamast, mida ta edaspidi kavatseb.“

„On ta täiesti hull?“

„Ma tõesti ei tea. Mõnikord leian ta puruhullu olevat, ja siis, kui ta on kõige hullem, ma äkki leian, et ta hulluses on meetod.“

„Mõistan.“

Naerule vaatamata oli Mary mõtlik sel hommikul. Ta näis tõsine, koguni kurb olevat.

Mulle tundus, et nüüd on hea võimalus puudutada Cynthia küsimust. Ma mõtlesin, et algasin taktiliselt, kuid ma ei jõudnud kuigi kaugele, kui ta katkestas mind autoriteetselt.

„Teie olete suurepärane advokaat, ma ei kahtle selles, mr. Hastings, kuid praegusel juhul teie raiskate

asjatult oma talenti. Cynthia väldib üldse minuga kokku-
puutumist.“

Hakkasin pisut kogeleva, et ma lootsin, et ta ei
mõtelnud — Ent järjekordselt peatas ta mind ja ta
sõnad olid nii ootamatud, et tõrjusid nii Cynthia kui
tema mured mul täielikult peast välja.

„Mr. Hastings,“ ütles ta, „kas arvate, et mina ja
mu mees oleme õnnelikud?“

Olin kaunis kohmetunud ja pomisesin midagi selle
kohta, et see pole olnud minu asi mõelda sääraseist
asjust.

„Hea küll,“ ütles ta rahulikult. „Ükskõik, kas see
on teie asi või mitte, tahan teile ütelda, et meie pole
õnnelikud.“

Ma ei ütelnud midagi, sest nägin, et ta polnud
lõpetanud. Ta hakkas taas edasi-tagasi kõndima, pea
pisut kummargil, ja ta sale, painduv kuju hõljus kõndi-
misel suursuguselt. Ta peatus korraga ja vaatas
mulle otsa.

„Kas teie teate midagi minust?“ küsis ta. „Kust
ma tuln, kes ma olin enne John'iga abiellumist? Hüva,
ma ütlen teile. Ma teen teist pihtiisa. Teie olete hea,
ma arvan — jah, ma olen kindel, et olete hea.“

Kuidagi ma polnud nii rõõmus, nagu oleksin või-
nud olla. Mulle meenus, et Cynthia oli alanud oma
usaldamist väga sarnaselt. Peale selle, pihtiisa oleks
pidanud vanem olema, see polnud osa noore mehe jaoks.

„Mu isa oli inglane,“ ütles mrs. Cavendish, „ema
aga venelane.“

„Oh,“ ütlesin, „nüüd ma mõistan —“

„Mõistate mida?“

„Mingisugust võõrapärasust — midagi erilist — mis
alaliselt hõljus teie ümber.“

„Mu ema oli väga ilus, ma arvan. Ma ei tea küll,
sest ma pole teda kunagi näinud. Ta suri, kui olin
alles väike laps. Ma usun, mingi tragöödia oli ühendu-

ses ta surmaga — ta võttis kogemata üleliigse annuse mingisugust unerohu. Ükskõik, kuidas see ka oli, mu isa oli murtud. Varsti pärast seda ta astus diplomaatlikku teenistusse. Igale poole, kuhu ta läks, ta võttis kaasa ka minu. Kui olin 23-aastane, olin näinud peagu kogu maailma. See oli suurepärane elu — armastasin seda.“

Ta näole tekkis naeratus ja ta pea oli tahapoole heidetud. Ta näis viibivat nende vanade, õnnelikkude päevade mälestustes.

„Siis suri mu isa. Ta jättis mu väga halba seisukorda. Pidin asuma oma vana tädi juurde Yorkshire'i.“ Ta võpatus. „Teie saate aru, kui ütlen, et see oli surmav elu minu taoliselt kasvatatud tüdrukule. Kitsarinnalisus, hirmus monotoonsus tegid mu peagu hulluks.“ Ta vaikis veidi ja lisas siis teissugusel toonil: „Ja siis kohtasin ma John Cavendish'i.“

„Ja?“

„Võite kujutella, et tädide seisukohalt ta oli mulle väga heaks partiiks. Ent ma võin teile ausalt ütelda, ma ei arvestanud seda fakti. Ei, ta oli lihtsalt pääseteeks mu elu väljakannatamatust monotoonsusest.“

Ma ei vastanud ja silmapilgu pärast ta jätkas:

„Ärge mõistke mind valesti. Olin täiesti aus ta vastu. Ütlesin talle tõtt, et ta meeldib mulle väga, et ma loodan, et ta mulle veel enam meeldima hakkab, kuid et ma ei armasta teda. Ta ütles end sellega rahul olevat ja nii — meie abiellusime.“

Ta vaikis hulk aega, väike korts oli tekkinud ta laubale. Ta näis tõsiselt tagasi vaatavat noile möödunud päevadele.

„Ma arvan — ma olen kindel — ta armastas mind algul, kuid meie ei sobinud hästi. Peagu kohe tekkisid lahkkelid. Ta — see pole meeldiv mu uhkusele, kuid on tõsi — tüdis minust varsti.“ Ma pomisesin vist midagi vastupidisest arvamisest, sest ta jätkas kiirelt: „Ojaa,

see on nii! Mitte, et see nüüd veel tähendaks midagi — nüüd, kus oleme jõudnud teelahkmeni.“

„Mida teie mõtlete sellega?“

Ta vastas rahulikult:

„Ma mõtlen, et ma ei kavatse jääda Styles'i.“

„Teie ja John ei kavatse jääda siia elama?“

„John võib elada siin, kuid mina mitte.“

„Teie tahate ta maha jätta?“

„Jah.“

„Kuid miks?“

Ta vaikis kaua ning ütles viimaks:

„Võib-olla seepärast, et tahan olla — vaba!“

Ja, kui ta nii rääkis, nägin korraga avaraid välju, värskeid metsade teid, kasutamataid maid — ja sain aru, mida tähendaks vabadus säärasele olendile nagu Mary Cavendish. Nägin momendiks teda nii, nagu ta oli: uhke, metsik olend, taltsutamata tsivilisatsioonist nagu mõni kartlik mägede lind. Nõrk karjatus tungis ta huulilt:

„Teie ei tea — teie ei tea, kuidas see vihatud koht on olnud mulle vanlaks!“

„Ma saan aru,“ ütlesin, „kuid — kuid ärge tehke midagi mõtlematult.“

„Oo, mõtlematult!“ Ta hää l mõnitas mu ettevaatlikkust. Siis äkki ütlesin asja, mille pärast oleksin võinud keele otsast hammustada.

„Kas teie teate, et dr. Bauerstein on areteeritud?“

Järsk külmus libises nagu mask üle ta näo, kattes igasuguse väljenduse.

„John oli nii kena ja teatas mulle sellest täna hommikul.“

„Mida teie arvate sellest?“

„Millest?“

„Areteerimisest.“

„Mida peaksin arvama? Arvatavasti on ta saksa salakuulaja, nii oli aednik John'ile ütelnud.“

Ta astus paar sammu ja näppis üht lille vaasis. „Need on täiesti närtsinud. Pean neid jälle korraldama.“ Ja ta jalutas rahulikult minust mööda, klaasukse kaudu välja, jaheda noogutusega jumalagajatuks.

Ei, tõepoolest, ta ei võinud huvituda dr. Bauerstein'ist. Ükski naine ei suudaks oma osa mängida säärase jäise ükskõiksusega.

Poirot'd polnud näha järgmisel hommikul ja samuti polnud jälgegi Scotland Yard'i meestest.

Ent *lunch*'i ajal ilmnes uus tõendus — või õigemini tõenduse puudus. Olime asjatult püüdnud neljanda kirja jälile saada, mille Mrs. Inglethorp oli oma surmaeelsel öhtul kirjutanud. Meie pingutused olid asjata olnud ja meie jätsime need lootuses, et kiri avastub ühel päeval iseenesest. Ja see just juhtuski, teadaande näol, mis saabus postiga ühelt prantsuse noodikirjastuselt. Selles avaldati kahetsust, et neil pole võimalik muretseda soovitud vene rahvalaulude seeriat, ja saadeti Mrs. Inglethorp'i tšekk tagasi. Nii siis purunes viimne lootus lahendada saladust Mrs. Inglethorp'i poolt saatuslikul öhtul kirjutatud kirjade abil.

Just enne teejoomist jalutasin külla, et teatada Poirot'le äsjasest pettumusest, kuid oma pahameeleks leidsin, et ta oli jälle ära läinud.

„Kas jälle Londoni?“

„Oo ei, monsieur, ta sõitis vaid Tadminsterisse, et vaadata ühe noore daami apteeki,“ ütles ta.

„Pöörane eesel!“ surusin läbi hammaste. „Ma ütlesin ju talle, et kolmapäev on see ainuke päev, mil teda seal pole! Hüva, ütelge talle, et ta tuleks meid homme hommikul vaatama, teete seda?“

„Kindlasti, monsieur.“

Kuid ka järgmisel päeval polnud märkigi Poirot'st. Hakkasin vihastuma. Ta käitus meiega tõesti kõige „rüütellikumal kombel“.

Pärast *lunch*'i Lawrence viis mu kõrvale ja küsis, kas lähen Poirot'd vaatama.

„Ei usu, et lähen. Ta võib ju siia tulla, kui soovib meid näha.“

„Oo!“ Lawrence oli kindlusetu. Midagi ebatavaliselt närvilist ja erutatut ta olekus äratas mu uudishimu.

„Mis on?“ küsisin. „Ma võin minna, kui on midagi erilist.“

„Ei ole eriti midagi, kuid — noh, kui teie lähete, kas teie ei ütleks talle —“ ta sosistas „— et ma vist leidsin selle üksiku kohvitassi!“

Olin peagu unustanud selle Poirot' salapärase teate, kuid nüüd mu uudishimu tärkas uuesti.

Lawrence ei ütelnud enam midagi ja nii ma otsustasin jätta oma kõrkuse ja veel kord Poirot' üles otsida Leastways Cottage'st.

Seekord võeti mind vastu naeratusega. Poirot oli kodus. Kas lähen üles? Läksin siis.

Poirot istus laua juures, pea peidetud käte vahele. Minu sisse astudes kargas ta püsti.

„Mis on?“ küsisin hoolitsevalt. „Ma loodan, teie pole haige?“

„Ei, ei, mitte haige. Kuid ma otsustan suure tähtsusega asja.“

„Kas tabada kurjategijat või mitte?“ küsisin naljatades.

Ent mu üllatuseks Poirot noogutas tõsiselt.

„Rääkida või mitte rääkida', nagu teie suur Shakespeare ütleb, selles seisab küsimus.“

„Teie naljatate, Poirot?“

„Ma mõtlen seda kõige tõsisemalt. Sest kõige tõsisem kõigist asjust seisab kaalul.“

„Ja see on?“

„Ühe naise õnn, *mon ami*,“ ütles ta tõsiselt.

Ma tõesti ei teadnud, mida ütelda.

„Silmapilk on saabunud,“ ütles Poirot mõtlikult, „ja ma ei tea, mis teha. Sest, saate aru, see on suur mäng, mida ma mängin. Mitte keegi muu, vaid mina,

Hercule Poirot, võiksin seda katsetada!“ Ja ta lõi uhkelt enesele vastu rindu.

Mõneminutilise respektiküllase vaikimise järel, et mitte hävitada selle mõju, andsin talle edasi Lawrence'i teate.

„Ahaa!“ hüüdis ta. „Tähendab, ta leidis siis üksiku kohvitassi. See on hea. Tal on enam taipu kui paistab, sel teie pika näoga Lawrence'il!“

Mina isiklikult ei arvanud väga palju Lawrence'i taibust. Ent ma hoidusin Poirot'le vastu rääkimast ja noomisin teda heatahtlikult, et ta oli unustanud minu näpunäited selle kohta, millal Cynthial on vaba päev.

„See on õige. Mul on pea nagu sõelapõhi. Siiski see teine noor preili oli väga lahke. Tal oli väga kahju mu pettumuse pärast ja ta näitas mulle kõike kõige lahkemal viisil.“

„Oo, siis on hästi, siis peate Cynthia juurde teeveele minema mõnel teisel päeval.“

Ma rääkisin talle kirjast.

„Kahju,“ ütles ta. „Kogu aja lootsin sellele kirjale. Kuid ei, see ei pidanud olema. Seda juhtumit peab lahendama seespidiiselt.“

Ta puudutas oma otsaesist. „Need väikesed hallid rakud — see on „nende teha“ — nagu skin üteldakse.“
Sis äkki ta küsis: „Kas olete sõrmejälgede asjatundja, mu sõber?“

„Ei,“ ütlesin üllatudes, „ma tean, et pole kaht täiesti sarnast sõrmejälge, kuid kaugemale minu teadmine ei ulatu.“

„Nii-nii.“

Ta avas ühe väikese laeka, võttis välja mõned ülesvõtted ja pani lauale.

„Ma nummerdasin nad 1, 2, 3. Kas teie ei kirjeldaks neid mulle?“

Uurisid neid proove hoolikalt.

„Kõik tugevalt suurendatud, nagu näen. Nr. 1, ütleksin, on mehe sõrmejäljed: põial ja esimene sõrm. Nr. 2

on naise omad; nad on palju väiksemad ja kõigiti erinevad. Nr. 3 —“ viivitasin tükk aega — „siin näib olevat hulk segaseid sõrmejälgi, ja siin, väga selgelt on Nr. 1 omad.“

„Teiste peal?“

„Jah.“

„Tundsitate neid kindlasti?“

„Ojaa, nad on identsed.“

Poirot noogutas ja, võttes õrnalt mu käest ülesvõtted, lukustas nad jälle.

„Ma oletan,“ ütlesin, „teie ei kavatse seletust anda, nagu tavaliselt?“

„Vastupidi. Nr. 1 on Lawrence'i sõrmejäljed. Nr. 2 on mademoiselle Cynthia omad. Nad pole tähtsad. Ma muretsesin neid vaid võrdluseks. Nr. 3 on pisut rohkem komplitseeritud.“

„Ja?“

„See on, nagu näete, tugevalt suurendatud. Teie võib-olla panite tähele teatud ebamäärasust, mis katab kogu ülesvõtet. Ma ei taha teile kirjeldama hakata erilist aparati, tolmu puudrit jne., mida ma kasutasin. See on politseile hästi tuntud protsess ja selle kaudu saab muretseda sõrmejälgede ülesvõtet mõnelt asjalt väga lühikese ajaga. Noh, mu sõber, teie nägite sõrmejälgi — jääb üle vaid täpsalt teatavaks teha eset, millele nad on jäetud.“

„Jätkake — olen tõesti erutatud.“

„Eh bien! Ülesvõtte nr. 3 esitab tugevalt suurendatult väikese pudeli pinda Tadminster'i Punase Risti haigla apteegi mürgikapist.“

„Püha taevas!“ hüüdsin ma. „Kuid mida teevad Lawrence Cavendish'i sõrmejäljed sellel? Ta ei läinud üldse mürgikapist juurde sel päeval, mil seal olime?“

„Ojaa, käis küll!“

„Võimatu! Olime kogu selle aja koos.“

Poirot raputas pead.

„Ei, mu sõber, leidus silmapilk, mil teie polnud koos. Leidus silmapilk, mil teie ei saanud koos olla, või muidu poleks vajalik olnud kutsuda monsieur Lawrence'it rõdule teie juurde.“

„Olin selle unustanud,“ tähendasin, „kuid see oli vaid silmapilguks.“

„Küllalt kaua.“

„Küllalt kaua milleks?“

Poirot' naeratus muutus salapäraseks.

„Küllalt kaua härra jaoks, kes kord on arstiteadust õppinud, et rahuldada loomulikku huvi ja uudishimu.“

Meie silmad kohtusid. Poirot omad olid meeldivalt ebamäärasead. Ta pöördus ära ning ümises üht viisi. Jälgisin teda kahtlustavalt.

„Poirot,“ ütlesin, „mida sisaldas see teatud pudel?“

Poirot vaatas aknast välja.

„Strühniinisoola,“ ütles ta üle õla, jätkates ümismist.

„Sa taevas!“ Ütlesin seda täiesti rahulikult. Ma polnud üllatatud, ootasin seda vastust.

„Puhast strühniinisoola tarvitatakse väga vähe — vaid tarviduse korral pillide jaoks. Enamikus arstimeist tarvitatakse lahust. Seepärast hoidusidki sõrmejäljed rikumatult kuni siiani.“

„Kuidas teil õnnestus teha seda ülesvõtet?“

„Ma lasksin rõdult kukkuda oma kübara,“ seletas Poirot lihtsalt. „Külastajaid ei lubatud sel kellaajal alla, nii pidi, minu paljude vabanduste saatel, mademoiselle Cynthia kolleeg alla minema seda mulle tooma.“

„Siis teie olite teadlik selles, mida kavatsesite leida?“

„Ei, üldse mitte. Ma ainult arvasin teie jutustuse järgi, et monsieur Lawrence'il oli võimalust minna mürgikapi juurde. See võimalus tuli kinnitada või välja lülitada.“

„Poirot,“ ütlesin, „teie lõbusus ei peta mind. See on väga tähtis avastus.“

„Ma ei tea,“ ütles Poirot. „Kuid üks asi segab mind. Pole kahtlust, et see ka teid segab.“

„Mis see on?“

„Et selles juhtumis on kokku liiga palju strühniini. See on kolmas kord, kus meie sattume sellele. Mrs. Inglethorp'i arstimis oli strühniini. Mace müüs Styles St. Mary's strühniini. Nüüd meil on enam strühniini, kui seda kasutas üks perekonnaliikmeist. See on segane ja, nagu teate, ma ei salli segadusi.“

Enne kui suutsin vastata, avas üks belglasist ukse ja pistis pea sisse.

„All on üks daam, ta küsib teie järele, mr. Hastings.“

„Daam?“

Kargasin üles. Poirot järgnes mulle alla mööda kitsaid astmeid. Mary Cavendish seisis ukssel.

„Ma külastasin üht vana naist külas,“ seletas ta. „Lawrence ütles, et olete monsieur Poirot'ga, nii mõtlesin, et otsin teid üles.“

„Paraku, madame,“ ütles Poirot, „mina arvasin, et tulite mind oma visiidiga austama.“

„Kui teie soovite, tulen mõni päev,“ lubas ta naeratades.

„See on kena. Kui teie peaks pihtiisa vajama, madame,“ — Mary Cavendish võpatus üsna kergelt — „pidage meeles papa Poirot'd, ta seisab ikka teie teenistuses.“

Naine silmitses Poirot'd mõne silmapilgu, nagu otsiks ta sügavamalt mõtet ta sõnadele. Siis pöördus ta järsult ära.

„Tulge, kas teie ei tahaks meiega koos tagasi jalgutada, monsieur Poirot.“

„Vaimustusega, madame.“

Kogu tee Styles'ini rääkis Mary kiirelt ja palavikuliselt. Mulle tundus, et ta kuidagi närvises Poirot' pilgu ees.

Äike oli puhkenud ja terav tuul oli peagu sügisene oma jonnakuses. Mary külmetas pisut ja tõmbas oma

musta spordimantli koomale. Tuul vihises puude vahelt kurvalt nagu oigaks mõni suur hiiglane.

Jõudsime Styles'i suure ukсени ja otsekohe märkasime, et midagi on korrast ära.

Dorcas tuli meile joostes vastu. Ta hädaldas ja ringutas käsi. Märkasin, et teenijaskond on kokku kogunenud äärmises ärevuses ja uudishimus.

„Oh proua, proua! Ma ei tea, kuidas teile ütelda —“

„Mis on, Dorcas?“ küsisin kärsitult. „Ütelge meile otsekohe.“

„Need neetud detektiivid. Nad areteerisid ta — nad areteerisid mr. Cavendish'i.“

„Areteerisid Lawrence'i?“ hingeldasin mina.

Nägin imelist pilku Dorcas'e silmis.

„Ei, sir. Mitte mr. Lawrence'i — mr. John'i.“

Minu seljataga Mary Cavendish langes metsiku karjatusega minu najale. Pöördudes, et teda püüda, kohtasin Poirot' silmis vaikset triumfi.

XI p e a t ü k k.

SÜÜDISTUS.

John Cavendish'i protsess oma võõrasema tapmise pärast leidis aset kaks kuud hiljem.

Vahepealseist nädalaist tahan vähe ütelda, kuid mu imetus ja sümpaatia kaldus ehtsalt Mary Cavendish'i poole. Ta asetas end mehe kõrvale, vihates juba paljast mõtet tema süüst, ja võitles küünte ja hammastega ta eest.

Ma avaldasin oma imetlust Poirot'le ja ta noogutas mõtlikult.

„Jah, ta on neid naisi, kes näitavad oma parimat õnnetuses. See toob kõik välja, mis neis on armsaimat ja truimat. Ta uhkus ja armukadedus on —“

„Armukadedus?“ küsisin.

„Jah. Kas teie pole tähele pannud, et ta on ebatavaliselt armukade naine? Ja nagu ma ütlesin, ta uhkus ja armukadedus on kõrvale jäetud! Ta ei mõtle muule kui oma mehele ja kohutavale saatusele, mis ripub ta kohal.“

Ta rääkis väga tundeküllaselt ja ma vaatlesin teda tõsiselt, meenutades viimast õhtupoolikut, kui ta kaalutles, kas ütelda või mitte. Olin õnnelik, et talt oli võetud see raske otsuse langetamine „naise õnne üle“.

„Just nüüd,“ ütlesin, „ma saan vaevalt seda uskuda. Teate, kuni viimse silmapilguni arvasin, et see oli Lawrence!“

Poirot irvitas.

„Ma tean, et teie nii arvasite.“

„Kuid John! Mu vana sõber John!“

„Iga mõrtsukas on arvatavasti kellegi vana sõber,“ tähendas Poirot filosoofiliselt. „Teie ei tohi ära segada tунnet ja mõistust.“

„Pean ütleva, ma mõtlen, et oleksite pidanud mulle märku andma.“

„Võib-olla, *mon ami*, ei teinud ma seda just see-pärast, et ta oli teie vana sõber.“

See viis mind kimbatusse, meenutades mulle, kuidas olin John'ile teatanud Poirot' vaateist Bauerstein'i suhtes. Too oli muuseas vabanenud tema vastu tõstetud süüdistusest. Kuigi ta oli olnud liiga kaval nende jaoks tookord ja salaluures ei saadud teda kuigi kindlalt süüdistada, sellegipärast olid ta tiivad tulevikuks küllalt tublisti kärbitud.

Küsisin Poirot'lt, kas ta arvab, et John süüdi mõistetakse. Mu suureks imestuseks ta vastas, et just vastupidi, John mõistetakse arvatavasti täiesti õigeks.

„Kuid Poirot —“ protesteerisin mina.

„Oo, mu sõber, kas ma pole alati teile ütelnud, et mul pole tõendus. Üks asi on teada, et inimene süüdi on, aga täiesti teine asi on tõestada seda. Ja praegu-

sel juhul on kohutavalt vähe tõendusi. See on kogu kurbloodus. Mina, Hercule Poirot, tean, ent mul puudub viimane lüli ketis. Ja seni, kuni ma ei suuda leida puuduvat lüli —“ Ta raputas tõsiselt oma pead.

„Millal teie esmakordselt hakkasite kahtlustama John Cavendish'i?“ küsisin mõne minuti pärast.

„Kas teie pole teda üldse kahtlustanud?“

„Ei, tõepoolest.“

„Isegi mitte pärast vestluse katket, mida kuulsite Mrs. Cavendish'i ja ta ämma vahel, ning järgnevat avameelsuse puudumist juurdlusel?“

„Ei.“

„Kas teie ei taibanud, et see polnud Alfred Inglethorp, kes tülitseis oma naisega — teie mäletate, et ta ägedalt eitas seda juurdlusel — ja et see pidi olema kas Lawrence või John. Nüüd, kui see olnuks Lawrence, on Mary Cavendish'i käitumine täiesti seletamatu. Ent teisest küljest, kui see oli John, siis on kogu lugu täiesti loomulikult seletatav.“

„Nii,“ hüüdsin ma taibates, „see oli siis John, kes tülitseis oma emaga sel õhtupoolikul?“

„Täpsalt.“

„Ja teie teadsite seda kogu aja?“

„Kindlasti. Mrs. Cavendish'i käitumist võis vaid sel viisil seletada.“

„Ja siiski teie ütlete, et ta õigeks mõistetakse?“

Poirot kehtitas õlgu.

„Kindlasti ütlen. Politseikohtus meie kuuleme süüdistust, ent väga tõenäoliselt tema volinikud soovivad tal enesekaitset tagavaraks hoida. Ja — ah, muuseas, mu sõber, hoiatan teid, et mind ei tohi nimetada selles protsessis.“

„Kuidas?“

„Ei. Ametlikult pole mul sellega midagi ühist. Kuni olen leidnud selle viimase lüli oma ketis, pean mängust välja jääma. Mrs. Cavendish peab arvama, et ma töötan tema mehe kasuks, mitte tema vastu.“

„Ma ütlen, see pole aus mäng,“ protesteerisin.

„Sugugi mitte. Meil on tegemist kõige kavalama ja südametuma inimesega ja meie peame kasutama iga võimalust — muidu ta libiseb meie sõrmede vahelt. Just seepärast olin ettevaatlik, jäädes tagaplaanile. Kõiki neid paljastusi on teinud Japp ja ta tahab kogu kasu endale. Kui mind üldse kutsutakse tunnistust andma“ — ta naeratas laialt — „see tunnistus oleks siis tõenäoselt kaitse poolt.“

Ma suutsin vaevalt uskuda oma kõrvu.

„See on täiesti *en règle*,“ jätkas Poirot. „Küllalt imelik, ent võin anda tõenduse, mis hävitab süüdistuse ühe argumendi.“

„Millise?“

„Selle, mis räägib testamendi hävitamisest. John Cavendish ei teinud seda.“

Poirot oli tõeline prohvet. Ma ei taha tungida politseikohtu istungi peensustesse, kuna see sisaldab palju väsitavaid kordamisi. Ma teatan vaid, et John Cavendish hoidus enesekaitsest ja tõesti anti kohtu alla.

Septembris olime kõik Londonis. Mary võttis korteri Kensington'is, kuhu asus elama ka Poirot.

Mina isiklikult sain koha sõjaministeriumis ja võisin neid sageli kohata.

Nädalate möödudes Poirot' närvide olukord halvenes järjest. See „viimane lüli“, millest ta rääkis, puudus ikka veel. Südamas lootsin, et see võiks jääda nii, sest mis õnn see oleks olnud Mary'le, kui John'i poleks vabaks mõistetud.

15. septembril John ilmus Old Bailey süüpinkis süüdistatuna Emily Agnes Inglethorp'i ettekavatsetud tapmises, ja ei tunnistanud end süüdi.

Sir Ernest Heavywether, kuulus advokaat, oli kutsutud teda kaitsma. Prokurör, mr. Philips, alustas süüdistust.

„Tapja,“ ütles ta, „oli üks ettenägelikumaid ja külma-verelisemaid inimesi. See polnud ei rohkem ega vähem

kui õrna ja usaldustäratava naise ettekavatsetud mürgitamine võõraspoja poolt, kellele ta oli olnud rohkem kui emaks. Juba ta poisikesepõlves oli ta tema eest hoolitsenud. Tema ja ta naine elasid Styles Court'is luksuslikult, ümbritsetud tema hoolitsusest ja tähelepanust. Ta oli olnud nende suuremeelne heategija.“

Ta pani ette kutsuda tunnistajaid, et näidata, kuidas vangistatu, rafineeritud kelm ja pillaja, oli oma rahadega lõpukorral ja et tal oli ka mingisugune vahekord mrs. Raikes'iga. See sattus ta võõrasema kõrvu ja viimane heitis talle seda ette õhtupoolikul enne tema surma. Sellele järgnes tüli, mida osalt kuulsid lähedalolijad. Eelmisel päeval ostis vangistatu strühniini külaapteegist, maskeerides end ja lootes seega veeretada kuriteo kahtlustust teisele inimesele — nimelt mr. Inglethorp'ile, mehele, kellele ta oli äärmiselt kade. Oma õnneks sai mr. Inglethorp esitada vastuvaidlematu alibi.

17. juuli õhtupoolikul, jätkas mr. Philips, otsekohe pärast tüli oma pojaga tegi mrs. Inglethorp uue testamendi. See testament leiti järgmisel hommikul hävitatult kamina restil tema magamistoas. Hiljem leiti asitõendus, mis näitas, et see oli tehtud kadunu mehe kasuks. Surnu oli juba enne abiellumist teinud testamendi tema kasuks, kuid — ja mr. Philips tegi tähendusriikka liigutuse esimese sõrmega — vangistatu ei olnud selles teadlik. Mis põhjustas kadunut tegema uut testamenti, kui vana oli veel olemas, ei teadnud ta ütelda. Mrs. Inglethorp oli vana daam ja väga võimalik, et ta võis unustada eelmise olemasolu; või — see paistis tõenäosemana — tal võis olla idee, et see oli maksusetu abiellumise tõttu, kuna selle teema üle oli olnud mõningaid jutuajamisi. Daamid pole alati väga teadlikud juriidilisis küsimusis.

Kadunu oli umbes aasta eest koostanud testamendi vangistatu kasuks. Ta võivat kutsuda tunnistaja, et näidata, et see oli vangistatu, kes lõpuks ulatas oma võõrasemale kohvi saatuslikul õhtul. Õhtul hiljem otsis ta

sissepääsu võimalusi kadunu tuppa, millisel võimalusel ta kahtlematult leidis juhuse testamendi hävitamiseks, asjaolu, mis tema teadmist mööda pidi andma maksvuse tema kasuks tehtule.

Vangistatu areteeriti avastuse tagajärjel, mis tehti tema toas detektiiv-inspektor Japp'i — suurepäraseima ametniku — poolt, teatud strühniini pudeli leiuga, mida külaapteeker müüs arvatavale mr. Inglethorp'ile päev enne mõrva. See olgu vannutatud meeste otsustada, kas need faktid on küllalt mõjuvad tõendused vangistatu süüks või mitte.

Ja endamisi kavalalt mõtiskelles, et vannutatud mehed, kelledele sellest ei piisa, pole üldse kujuteldavad, istus Philips ja kuivatas oma laupa.

Esimesed tunnistajad olid enamikus need, kes esinesid juba juurdlusel, arstlikud tõendused jälle esimesena. Sir Ernest Heavywether, kes oli kuulus kogu Inglismaal oma karmi käitumise poolest, millega ta hirmutas tunnistajaid, esitas vaid kaks küsimust.

„Arvan, dr. Bauerstein, et strühniin kui arstim mõjub kiirelt?“

„Jah.“

„Ja et teie pole võimeline selgitama viivitust selle juhtumi juures?“

„Ei.“

„Tänan teid.“

Mr. Mace tunnistas advokaadi poolt talle ulatatud pudeli samaks, mille ta oli müünud arvatavale mr. Inglethorp'ile. Pealekäimisel nõustus ta, et tunneb mr. Inglethorp'i vaid välimuse järgi. Ta ei olevat kunagi rääkinud temaga. Tunnistajale ei esitatud risküsimusi.

Kutsuti Alfred Inglethorp ja ta eitas mürgi ostmist. Samuti eitas ta tüli oma naisega. Mitmed tunnistajad tõendasid nende teadete täpsust.

Saadi aedniku kui testamendi tunnistaja tõendus ja siis kutsuti Dorcas.

Dorcas, truu oma „noortele härradele“, eitas julgelt, et see võis olla John'i hääl, mida ta kuulis, ja seletas otsustavalt, et see oli mr. Inglethorp, kes viibis tema perenaise buduaaris. Peagu nukker naeratus libises üle süüpingis istuva vahistatu näo. Ta teadis liiga hästi, kui kasutu oli Dorcas'e vahva esinemine, kuna kaitse sihiks polnud selle punkti eitamine. Mrs. Cavendish'i loomulikult ei kutsutud ette tunnistust andma oma mehe vastu.

Pärast mitmekesiseid küsimusi teiste asjaolude kohta küsis Philips:

„Kas teie mäletate, et möödunud juunis sai mr. Lawrence Cavendish paki Parkson'ilt?“

Dorcas raputas pead.

„Ma ei mäleta, sir. Võib-olla, kuid mr. Lawrence oli juuni kestel kodunt ära.“

„Juhul, kui pakk saabus tema äraolekul, mis sündis siis sellega?“

„See oleks tema tuppa pandud või talle järele saadetud.“

„Teie kaudu?“

„Ei, sir, mina oleksin jätnud selle halli lauale. Miss Howard korraldab sääraseid asju.“

Evelyn Howard kutsuti ette ja pärast teistesse punktidesse puutuvaid küsimusi kerkis esile paki probleem.

„Ei mäleta. Hulk pakke tuli. Ei suuda meenutada mõnda üksikut neist.“

„Kas teie ei mäleta, kas see saadeti mr. Lawrence Cavendish'ile Wales'i või pandi tema tuppa?“

„Ei usu, et seda talle järele oleks saadetud. Ma oleksin mäletanud, kui see nii oleks olnud.“

„Oletades paki saabumist mr. Lawrence Cavendish'i nimele ja hiljem selle kadumist, kas oleksite märganud selle kadumist?“

„Ei, ma ei usu. Oleksin arvanud, et keegi on selle oma hoole alla võtnud.“

„Ma usun, miss Howard, see olite teie, kes leidis selle pakkimis-paberirulli?“ Ta näitas sama tolmut paberitükki, millist olime Poirot'ga uurinud.

„Jah.“

„Kuidas tulite sellele, et seda otsida?“

„Belglasest detektiiv, kes tegeleb selle juhtumiga, palus mind otsida seda.“

„Kust teie lõpuks selle leidsite?“

„Ühe — ühe rõivakapi pealt?“

„Vahialuse rõivakapi pealt?“

„Ma — ma arvan.“

„Kas mitte teie ise ei leidnud seda?“

„Jah.“

„Siis teie peate teadma, kust teie selle leidsite?“

„Jah, see oli vahistatu rõivakapi peal.“

„Nii on parem.“

Üks ametnik Parkson'i teatrirätsepa juurest tunnistas, et 29. juunil nad muretsesid mr. L. Cavendish'ile musta habeme, nagu soovitud. See oli kirja kaudu tellitud ja ette makstud. Ei, neil polnud kirja alles. Kõik ärioperatsioonid märgitavat neil raamatusse. Nad on saatnud habeme, nagu tähendatud „*L. Cavendish'ile Esq., Styles Court*“.

Sir Ernest Heavywether tõusis raskelt.

„Kust see kiri oli saadetud?“

„Styles Court'ist.“

„Sama aadressiga, kuhu teie paki saatsite?“

„Jah.“

„Ja kiri tuli sealt?“

„Jah.“

Heavywether tungis talle peale nagu metsaline:

„Kust teie teate?“

„Ma — ma ei saa aru.“

„Kust teie teate, et kiri tuli Styles'ist. Kas vaatasite templit?“

„Ei — kuid —“

„Ah, teie ei pannud tähele templit! Ja nüüd teie kinnitate nii julgelt, et see tuli Styles'ist. Võib-olla tegelikult polnudki sellel ühtegi templit.“

„J-a.“

„Faktiliselt, see kiri võis kusagilt mujalt postitatud olla, Wales'ist näiteks?“

Tunnistaja nõustus, et säärane juhtum võis olla, ja sir Ernest Heavywether tähendas, et ta oli rahuldatud.

Elisabeth Wells, teine teenija Styles'is, seletas, et pärast seda kui ta oli heitnud voodisse, talle meenus, et ta oli välisukse riivi pannud selle asemel, et jätta snäp-risse, nagu mr. Inglethorp oli tähendanud. Ta oli siis jälle alla läinud, et viga parandada. Kuuldes tasast kröbinat, oli ta piilunud koridori ja näinud mr. John Cavendish'i koputavat mrs. Inglethorp'i uksele.

Sir Ernest Heavywether kohtles teda järsult ja ta halastamatute risküsimuste all teenija kõneles lootusetuid vasturääkivusi.

Sir Ernest istus, näol jälle rahuldatud naeratus. Annie tunnistuse järele, mis puutus küünlarasvapekki põrandal ja vahistatu nägemist viimas kohvi buduaari, lükati protsess järgmise päeva peale edasi.

Meie koju minnes rääkis Mary Cavendish ägedalt prokuröri vastu.

„Säärane vastik mees! Millise võrgu on ta tõmmanud mu vaese John'i ümber! Kuidas ta põimis iga fakti, kuni tegi selle selliseks, nagu see polnud!“

„Hea küll,“ ütlesin lohutavalt, „küllap homme sünnib vastupidine.“

„Jah,“ ütles ta mõtlikult. Siis järsku langetas ta hääle. „Mr. Hastings, ega teie ometi arva — kindlasti ei võinud see olla Lawrence — oo, ei see ei võinud nii olla!“

Ent mina isiklikult olin üllatunud, ja nii pea kui olin Poirot'ga üksinda, küsisin, mida ta mõtleb sir Ernest'i plaanitsevat.

„Ah,“ ütles Poirot hindavalt. „Ta on tark mees, see sir Ernest.“

„Kas teie arvate, et ta usub Lawrence'i süüd?“

„Ma arvan, et ta ei usu ega hooli midagi. Ei, mida ta plaanitseb on see, et tekitada vannutatud meeste peades säärast segadust, et neil tekkiks idariarvamused, kumb vendadest seda tegi. Ta püüab selgeks teha, et sama palju kui on tõendus John'i vastu on neid ka Lawrence'i vastu — ja ma ei ole täiesti kindel, et tal ei saa edu olema.“

Detektiiv-inspektor Japp oli esimeseks tunnistajaks, keda kutsuti ülekuulamisele istungi taasavamisel. Ta andis oma tõendused kindlalt ja lühidalt. Pärast varasemate tõenduste kordamist ta jätkas:

„Tegutsedes saadud informatsiooni järele, superintendent Summerhaye ja mina otsisime läbi vahistatu toa tema ajutise kodust eemaloleku ajal. Ta kummutis, peidetult pesu alla, leidsime: esiteks kuldraamidega näpitsprillid, sarnlevad neile, mida kandis mr. Inglethorp“ — need toodi päevavalgele — „teiseks selle pudeli.“

Pudel oli sama, mida apteekrile näidati — väike sinisest klaasist pudel, mis sisaldas mõningaid kristalle ja mille sedelil oli: *Strychninum hydro-chloricum*. Märk.

Uus asitõendus leiti detektiivide poolt pärast politseikohtu istungit, peagu uus tükk kuivatuspaberit. See leiti mrs. Inglethorp'i tšekiraamatu vahelt ja peegli kaudu lugedes olid selgelt näha sõnad: „...millest kõik, mida surres oman, pärandan oma armastatud mehele Alfred Ing...“

On väljaspool kahtlust, et hävitatud testament oli tehtud kadunu abikaasa kasuks. Siis tõi Japp restilt leitud põlenud paberitüki esile. Ja see, ühes põõningult avastatud habemega, tõendas ta tunnistust.

Kuid nüüd järgnesid sir Ernest'i risküsimused.

„Mis päeval teie otsisite läbi vahistatu toa?“

„Teisipäeval, 24. juulil.“

„Täpsalt nädal pärast tragöödiat?“

„Jah.“

„Teie leidsite need kaks asitõendust, nagu ütlesite, kummutist. Kas see oli lukustamata?“

„Jah.“

„Kas see ei tundu teile imelikuna, et mees, kes saatis korda roima, hoiab selle tõendusi lukustamata kummutis igapähele leidmiseks?“

„Ta võis need jätta sinna rutuga.“

„Kuid teie ütlesite just praegu, et kuriteost oli terve nädal möödunud. Tal oleks küllalt aega olnud neid kõrvaldada ja hävitada?“

„Võib-olla.“

„Siin ei ole mingisugust võib-olla't. Kas tal oli või ei olnud küllalt aega neid kõrvaldada ja hävitada?“

„Oli.“

„Oli see pesu hulk, mille alla asjad olid peidetud, raske või kerge.“

„Raskevõitu.“

„Teiste sõnadega — see oli talvine pesu. Selge, et vahistatu tõenäoliselt ei võinud minna selle laeka juurde?“

„Võib-olla mitte.“

„Palun lahkelt vastata mu küsimusele. Kas vahistatu oleks suve kõige kuumemal nädalal läinud laeka juurde, mis sisaldas talvist pesu? Jah või ei?“

„Ei.“

„Sel juhul, kas pole võimalik, et küsimuse all olevad asjad võisid olla sinna pandud kolmanda isiku poolt ja et vahistatu oli täiesti ebateadlik nende olemasolus?“

„Ma ei pea seda tõenäoseks.“

„Kuid on see võimalik?“

„Jah.“

„See on kõik.“

Järgnes veel teisi tõendusi. Tõendusi, nagu rahalised raskused, milles vahistatu leidis end juuli lõpul. Tõendus, nagu tema vahekord mrs. Raikes'iga — vaene Mary, see võis valus olla kuulata säärasele uhkele naisele nagu

tema. Evelyn Howard'il oli õigus olnud oma tõeks-
pidamisis, kuigi tema vaenlikkus Alfred Inglethorp'i
vastu oli põhjustanud kahtluse viimase vastu.

Siis asus Lawrence Cavendish tunnistajate pinki.
Sügaval häälel, vastuseks mr. Philips'i küsimusile, eitas
ta mingisugust tellimist Parkson'ilt juunis. 29. juunil
ta olevat olnud Wales'is.

Sir Ernest'i lõug kerkis otsekohe sõjakalt esile.

„Teie eitate musta habeme tellimist Parkson'ilt
29. juunil?“

„Eitan.“

„Ah! Sel puhul, kui midagi juhtub teie vennaga, kes
pärib Styles Court'i?“

Küsimuse brutaalsus manas õhetuse Lawrence'i kah-
vatunud näole.

Kohtunik ühmatas halvakspanevalt ja vahistatu süü-
pingil nõjatus pahaselt ettepoole.

Heavywether ei hoolinud üldse oma kliendi paha-
meelest.

„Palun vastake mu küsimusele.“

„Ma arvan,“ ütles Lawrence rahulikult, „et mina.“

„Mida teie mõtlete oma „arvan“ all? Teie vennal
pole lapsi. Kas pärite teie või ei päri?“

„Jah.“

„Ah, see on parem,“ ütles Heavywether kiusaka
südamlikkusega. „Ja teie pärite hulk raha ka, eks ole?“

„Tõepoolest, sir Ernest,“ protesteeris kohtunik, „need
küsimused pole tarvilikud.“

Sir Ernest kummardus ja, olles oma noole lasknud,
jätkas.

„Teisipäeval 17. juulil, ma usun, teie külastasite
ühes teistega Tadminsteri Punase Risti haigla apteeki?“

„Jah.“

„Kas teie — kui teie juhuslikult jäite mõneks sekun-
diks üksi — avasite mürgikapi ja uurisite mõningaid
pudeleid?“

„Mina — ma — võib-olla tegin seda.“

„Ma ütlen, teie tegite seda?“

„Jah.“

Sir Ernest sihtis hoolikalt talle järgmise küsimuse.

„Kas teie uurisite eriti üht pudelit?“

„Ei, ma ei usu.“

„Olge ettevaatlik, mr. Cavendish. Ma mõtlen seda väikest strühniinisoola pudelit?“

Lawrence muutus haiglaselt roheliseks.

„E-i, ma olen kindel, ma ei teinud seda.“

„Siis, kuidas teie seletate seda tõsiolu, et jätsite selged näpujäljed sellele pudelile?“

See hirmutav moodus oli äärmiselt mõjuv närvilisele meeleolule.

„Ma — ma arvan, ma võtsin kätte selle pudeli.“

„Mina arvan seda ka! Kas teie toimetasite osa pudeli sisust kõrvale?“

„Kindlasti mitte.“

„Siis miks teie puutusite pudelit?“

„Ma õppisin kord arstiks. Säärased asjad loomulikult huvitavad mind.“

„Aa! Nii siis mürgid „loomulikult huvitavad“ teid, kas tõesti? Ent teie ootasite üksiolekut, enne kui rahuldasite oma huvi?“

„See oli vaid juhus. Kui teised oleksid seal olnud, ma oleks teinud täpsalt sedasama.“

„Kuid nagu juhtus, teisi polnud seal?“

„Ei, kuid —“

„Tõepoolest, kogu öhtupooliku kestel teie olite üksi vaid mõne minuti ja see juhtus — ma ütlen, see juhtus — nende kahe minuti jooksul, et teie rahuldasite oma „loomuliku huvi“ strühniinisoola vastu.“

Lawrence kogeles hädaliselt.

„Mina — ma —“

Rahuldatud ja tähendusrikka ilmega lausus sir Ernest:

„Mul pole teilt midagi enam küsida, mr. Cavendish.“

See osa risküsimustes oli põhjustanud kohtus suurt ärevust. Paljude moodsalt rõivastatud naiste pead nihkusid kiiresti kokku ja nende sosin paisus nii tugevaks, et kohtunik ähvardas vihaselt kohturuumi tühjaks teha, kui silmapilkselt ei teki rahu.

Oli veel mõningaid tunnistusi. Kutsuti kohale käekirja eksperdid, et nad oma arvamist avaldaks allkirja kohta „Alfred Inglethorp“, mis leidus apteegi registris. Kõik nad tunnistasid üksmeelselt, et see kindlasti polnud tema käekiri, ja avaldasid arvamist, et see võis olla vahistatu moonutatud käekiri. Risküsimuste all nad nõustusid, et see võis olla vahistatu käekirja hea jäljendamine.

Sir Ernest Heavywether'i kaitsekõne polnud just pikk, ent see oli mõjukas. Mitte kunagi, ütles ta, tema pika praktika aja kestel pole ta näinud nii nõrkadele tõendustele toetuvat mõrvasüüdistust. Need polnud ainult juhuslikud, vaid suurem osa neist olid tegelikult tõestamata. Võtame tõendused, mida kuulsime, ja sõelume neid erapooletult. Strühniin leiti vahistatu toast kummust. Sahtel oli lukustamata, nagu ta tähendas, ja ta väitis, et tõepoolest ei olnud kuidagi kindel, et see oli vahistatu, kes peitis mürgi sinna. See oli tõepoolest halb ja pahatahtlik katse kellegi kolmanda isiku poolt kuritegu vahistatule veeretada. Asja arutus ei toonud esile mingeid tõendusi selle kohta, et vahistatu oleks tellinud musta habeme Parkson'ilt. Tüli, mis leidis aset vahistatu ja ta võõrasema vahel, aktsepteeriti, ent see ja vahistatu rahalised raskused on kohutavalt liialdatud.

Ta õpetatud kolleeg — sir Ernest noogutas hooletult mr. Philips'i suunas — väitis, et kui vahistatu oleks olnud süütu inimene, ta oleks ilmunud juurdlusele teatama, et tema oli see ja mitte mr. Inglethorp, kes tülitset. Ta mõtles, et faktid pöörati ümber. Mis tõepoolest juhtus, oli järgmine. Vahistatu, tulles koju teisipäeva õhtul, sai teada, et mr. ja mrs. Inglethorp'i vahel on äge tüli

olnud. Vahistatus ei tekkinud üldse kahtlust, et keegi võis eksida vahetades tema ja mr. Inglethorp'i hääle. Ta loomulikult järeldas, et ta võõrasemal oli olnud kaks tüli. Kohus võttis faktina, et esmaspäeval 16. juulil vahistatu käis külaapteegis, esinedes mr. Inglethorp'ina. Vahistatu oli aga just sel ajal üksikus kohas, nimetatud Marston Spinney'ks, kuhu ta oli kutsutud anonüümse kirja läbi, koostatud väljapressimise stiilis ja ähvardustega paljastada ta naisele teatud asjaolusid, kui ta ei nõustu selle nõudmisega. Vahistatu läks selle tagajärjel määratud kohta ja, oodanud seal asjatult poolteist tundi, pöördus jälle koju. Õnnetuseks ei kohanud ta teel sinna ega tagasi kedagi, kes oleks võinud kinnitada selle loo tõelisust, ent õnneks on ta alal hoidnud kirja ja seda kasutatakse tõendusena. Mis puutub testamendi hävitamisele, siis vahistatu on varemalt praktiseerinud advokatuuris ja oli täiesti teadlik, et testament, mis oli aasta tagasi tema kasuks tehtud, tühjub automaatselt ta võõrasema taasabiellumisega. Ta võivat kutsuda tunnistajaid, et näidata, kes hävitas testamendi, ja väga võimalik, et see avaks täiesti uue vaatekoha sellele juhtumile.

Lõpuks ta mainib vannutatud meestele, et on tõendus ka teiste inimeste vastu peale John Cavendish'i. Ta juhtivat nende tähelepanu faktille, et tõendused mr. Lawrence Cavendish'i vastu on samatugevad, kui mitte tugevamad kui need, mis on sihitud ta venna vastu.

Ta kutsuvat nüüd vahistatu.

John esines hästi tunnistajana. Sir Ernest'i osava käsitlemise all ta rääkis oma osa kindlalt ja hästi. Temale saadetud anonüümne kiri toodi esile ja ulatati vannutatud meestele uurimiseks. See valmisolek, kuidas ta tunnistab oma rahalisi raskusi ja lahkkelisid võõrasemaga, lisas kaalu ta eitustele.

Küsimuste lõppedes ta vaikis ja ütles siis:

„Tahaksin üht asja selgitada. Ma täiesti eitan ja halvustan sir Ernest Heavywether'i insinuatsioone mu

venna suhtes. Olen veendunud, mu vennal pole selle mõrvaga rohkem tegemist kui minul.“

Sir Ernest ainult naeratas ja märkas oma terava silmaga, et John'i protest oli avaldanud väga edukat mõju vannutatud meestele.

Siis algasid risküsimused.

„Ma saan aru, et teile üldse ei tekkinud arvamist, et tunnistajad kohtulikul juurdlusel võisid pidada teie häält mr. Inglethorp'i omaks. Kas see pole väga üllatav?“

„Ei, ma ei leia seda. Mulle üteldi, et mu ema ja mr. Inglethorp'i vahel on tüli olnud ja ma ei tulnud üldse sellele, et see polnud tegelikult nii.“

„Isegi mitte siis, kui teenija Dorcas kordas kindlaid katkeid kõnelusest — katkeid, mida teie oleks pidanud ära tundma?“

„Ma ei tundnud neid.“

„Teie mälu peab ebatavaliselt halb olema!“

„Ei, kuid meie mõlemad olime vihased ja, ma usun, ütlesime enam kui mõtlesime. Ma pöörasin väga vähe tähelepanu mu ema tegelikele sõnule.“

Mr. Philips'i uskumatu ninatõmbamine oli kohtuliku osavuse triumfiks. Ta siirdus kirja juurde:

„Teie esitasite selle kirja väga õigel momendil. Ütelge mulle, kas selles käekirjas pole midagi tuttavat?“

„Seda ma ei tea.“

„Kas teie ei leia, et sel on tähelepanuväärt sarnasust teie enda käekirjaga — hooletult muudetuna?“

„Ei, ma ei leia seda.“

„Ma ütlen, see on teie enda käekiri!“

„Ei.“

„Ma eeldan seda, et tahtes tõestada alibit, teil tekkis mõte ühest luuletatud ja kaunis uskumatust kohtamisest ja teie kirjutasite ise selle kirja, lootes sellega leida väljapääsu?“

„Ei.“

„Kas see pole õige, et ajal, mil teie ütlesite ootavat ühes üksikus ja kasutamata kohas, olite tegelikult Sty-

les' St. Mary' apteegis, ostes strühniini Alfred Inglethorp'i nimel?"

„Ei, see on vale.“

„Ma eeldan, et kandes mr. Inglethorp'i ülikonda ja ettepanud musta habet, et temaga sarnaneda, teie olite seal ja andsite registrisse oma allkirja?“

„See on täiesti vale.“

„Siis ma jätan selle märkimisväärse käekirja sarnasuse kirja, registri ja teie enda käekirja vahel vannutatud meeste otsustada,“ ütles mr. Philips ja istus säärase inimese ilmega, kes on täitnud oma kohustuse, ent kes siiski oli hirmsasti rabatud sellisest sihilikust valevandest.

Pärast seda, hilise aja tõttu, lükati asja arutamine edasi kuni esmaspäevani.

Poirot, nagu märkasin, oli täiesti julgusetu. Ta silmade vahel oli väike korts, mida ma nii hästi tundsin.

„Mis on, Poirot?“ pärisin.

„O, *mon ami*, asjad lähevad halvasti, halvasti.“

Mis minusse puutub, siis mu süda tuksatas kergendatult. Näis võimalikuna, et John Cavendish õigeaks mõistetakse. Kui meie jõudsime majani, lükkas mu väike sõber tagasi Mary kutse teeveele.

„Ei, ma tänan teid, madame, ma tõmbun oma tuppa.“

Ma järgnesin talle. Ikka veel laupa kortsutades, ta läks kirjutuslaua juurde ja võttis sealt välja väikese kaardipaki. Siis ta tõstis tooli laua juurde ja mu suurimaks üllatuseks hakkas pidulikult ehitama kaartidest maju! Mu suu jäi tahtmatult avatuks ja ta ütles otsekohe:

„Ei, *mon ami*, ma pole oma teises lapsepõlves. Ma karastan oma närve, see on kõik. See tegevus nõuab sõrmede täpsust. Sõrmede täpsusega käib käsikäes ajude täpsus. Kunagi pole ma seda rohkem vajanud kui nüüd!“

„Mis mure teil on?“ küsisin.

Tugeva löögiga lauale hävitas Poirot oma hoolikalt loodud ehitise.

„See on nii, *mon ami!* Et ma võin ehitada seitsmekordseid kaardimaju, kuid ma ei suuda“ — löök — „leida“ — löök — „seda viimast lüli, millest teile kõnelesin.“

Ma ei teadnud õieti, mida ütelda, nii siis vaikisin ja tema hakkas aeglaselt jälle kaarte seadma, rääkides katkendlikult, nagu see tal kombeks oli.

„See on tehtud — nii! Asetades — ühe kaardi — teise — matemaatilise — täpsusega!“

Ma jälginis ta käte all kordkorralt kerkivat kaardimaja. Ta kunagi ei kõhelnud ega peatunud. See oli tõepoolest peagu nagu võlukunstiteos.

„Millist kindlat kätt teie evite,“ tähendasin. „Ma usun, vaid mina olen kord teie kätt värisemas näinud.“

„Juhul, kui ma olin vihane, kahtlemata,“ tähendas Poirot suure rahuga.

„Jah, tõepoolest! Teie olite metsikus vihas. Kas mäletate? See oli, kui teie avastasite, et dokumentide-mapi lukk *mrs. Inglethorp'i* magamistoas oli lahti murtud. Teie seisite kamina juures, korraldades esemeid sellel, nagu see teil tavaliselt kombeks on, ja teie käsi värises nagu leht! Pean ütlema —“

Peatusin järsku, sest Poirot hüüatas metsikult ning ebamääraselt ja hävitas jälle oma kaartidest meisterteose; asetades käed silmile kõikus ta tahapoole ja ettepoole, silmanähtavalt kannatades ägeda piina all.

„Püha taevas, Poirot,“ hüüdsin ma. „Mis teil viga on? Kas olete haigestunud?“

„Ei, ei,“ hingeldas ta. „See on — see on — et mul on idee!“

„Oh!“ hüüdsin palju rahulikumalt. „Üks teie väikesist ideist?“

„Ah, *ma foi*, ei!“ vastas Poirot otsekoheselt. „See-kord on see hiiglaidee. Imetlusväärne! Ja teie — teie, mu sõber, andsite selle mulle!“

Äkki, haarates mind käte vahele, ta suudles mind soojalt mõlemale põsele ja enne kui vabanesin oma üllatusest, ta jooksis kiirelt toast välja.

Mary Cavendish tuli sel silmapilgul sisse.

„Mis on monsieur Poirot'ga juhtunud? Ta jooksis minust mööda, hüüdes: „Auto! Taeva pärast, juhatage mulle üks auto, madame!“

Täiesti tõsi, seal ta oli, jõostes mööda tänavat, mütsita ja žestikuleerides. Pöördusin ahastava liigutusega Mary poole.

„Järgmisel silmapilgul peatab teda politseinik. Sealt ta tulebki ümber nurga!“

Meie silmad kohtusid ja meie vaatasime nõutult üksteisele otsa.

„Mis võib küll selle põhjuseks olla?“

Raputasin pead.

„Ma ei tea. Ta ehitas kaartidest maju, kui äkki ütles, et tal on üks idee, ja tormas minema, nagu teie nägite.“

„Hea küll,“ ütles Mary, „ma loodan, ta tuleb enne lõunat tagasi.“

Kuid saabus öö ja Poirot'd ei tulnud.

XII peatükk.

VIIMANE LÜLI.

Poirot' äkiline lahkumine oli meid kõiki väga häirunud. Saabus pühapäeva hommik, kuid teda polnud ikka veel ilmunud. Kuid umbes kella 3 paiku väljast kostev metsik ja kestav autopasuna tuututamine tõmbas meid akna juurde. Nägime Poirot'd väljumasa autost saadetuna Japp'i ja Summerhaye' poolt. Väike mees oli muutunud. Temast kiirgas päris naeruväärset rõõmu. Ta kumardas liialdatud respektiga Mary Cavendish'ile.

„Madame, mul on teie luba pidada väikest *reunion*'i *salon*'is? On vajalik, et igauks sellest osa võtaks.“

Mary naeratas kurvalt.

„Teie teate, monsieur Poirot, et teil on *carte blanche* igas asjas.“

„Teie olete liiga lahke, madame.“

Ikka veel särades komandeeris Poirot meid salongi, asetades toole kohale.

„Miss Howard — siin. Mademoiselle Cynthia. Monsieur Lawrence. Hea Dorcas. Ja Annie. *Bien!* Meie peame oma istungi mõneks minutiks edasi lükkama, kuni saabub mr. Inglethorp. Ma saatsin talle teate.“

Miss Howard tõusis otsekohe oma istmelt. „Kui see mees tuleb siia majja, mina lahkun siit!“

„Ei, ei!“ Poirot läks tema juurde ja seletas midagi pooleldi sosinal. Lõpuks miss Howard nõustus kohale jääma. Paar minutit hiljem astus Alfred Inglethorp salongi. Kui seltskond oli viimaks kogunenud, tõusis Poirot populaarse lektori ilmega ja kummardas viisakalt oma kuulajaskonnale.

„*Messieurs, mesdames*, nagu teie teate, kutsus mind monsieur John Cavendish seda juhtumit uurima. Otsekohe otsisin ma lahkunu magamistoa läbi, mis arstide nõu järele hoiti lukus ja oli täpsalt samas olukorras kui siis, mil tragöödia sündis. Ma leidsin esiteks tüki rohelist riidet; teiseks ühe pleki akna ligidal vaibal, mis polnud veel kuivanud, kolmandaks tühja broomipulbrite karbi.

Käsitades esimesena rohelist riidetükki, ma leidsin selle ukse riivi vahelt, mis ühendas seda ja mademoiselle Cynthia tuba. Ma andsin riidetüki politseile üle, kes ei pööranud sellele kuigi palju tähelepanu ega tundnud ära, kust see pärit oli — tükk rebitud rohelisist aiatööks tarvitatavaist otsatõmmatavaist kätistest.“

Tekkis väike ärevus.

„Nüüd, Styles'is oli vaid üks naine, kes aias töötas — mrs. Cavendish. Seepärast pidi see mrs. Caven-

dish olema, kes astus lahkunu tuppa mademoiselle Cynthia toa ukse kaudu.“

„Kuid see oli seestpoolt riivistatud,“ hüüdsin mina.

„Jah, siis, kui meie toa läbi otsisime. Kuid esiteks meil oli vaid tema sõna selleks, sest see oli tema, kes katsus seda ust ja teatas selle kinniolekust. Järgnevas segaduses oli tal küllalt aega riivi kinni lükata. Ma kasutasin juhust, et kinnitada oma oletusi. Esiteks see riidetükk vastab täpsalt mrs. Cavendish'i otsatõmmata-vate kätiste rebitud kohale. Ka juurdlusel mrs. Cavendish seletas, et ta oli oma toast kuulnud voodi juures oleva laua kukkumist. Ma kasutasin juhust, et proovida selle seletuse usutavust, asetades oma sõbra monsieur Hastings'i ehitise vasemale tiivale just väljapoole mrs. Cavendish'i ust. Mina ise, koos politseinikega, läksin kadunu tuppa ja kuna mina nähtava juhuslikkusega lükkasin ümber kõne all oleva laua, leidsin ma seda, mida ootasin — monsieur Hastings polnud üldse ühtki häält kuulnud. See kinnitas mu arvamist, et mrs. Cavendish ei rääkinud õigust, kui ta seletas, et rõivastas end oma toas ajal, mil sündis tragöödia. Tõepoolest, ma olen selles kindel, — olles kaugel oma toast, oli mrs. Cavendish tegelikult kadunu toas, kui tekkis segadus.“

Viskasin kiire pilgu Mary'le. Ta oli väga kahvatu, kuid naeratlev.

„Ma jätkan oma arutelu selle asjaolu najal. Mrs. Cavendish on oma ämma toas. Ütleme, ta otsib midagi. Kuid ei leia seda siiski. Äkki ärkab mrs. Inglethorp ja on haaratud kohutavast krambist. Ta sirutab oma käed välja, ajades ümber voodilaua, ja tõmbab ahas-tavalt kella. Mrs. Cavendish ehmub, laseb küünla kukkuda, paisates rasva vaibale. Ta tõstab selle üles ja tõmbub kiiresti mademoiselle Cynthia tuppa, sulgedes ukse. Ta ruttab koridori, sest teenijad ei pea teda mitte seal nägema, kus ta on. Kuid on juba hilja. Kaht tiiba ühendaval rõdul kostavad juba sammud. Mis ta võib teha? Kiiresti ruttab ta noore tütarlapse tuppa tagasi

ning hakkab teda äratama. Nad kõik klopivad ägedalt mrs. Inglethorp'i uksele. Kellelegi ei torka silma, et mrs. Cavendish ei ilmunud ühes teistega, kuid — ja see on tähtis — ma ei leia ainustki, kes oleks näinud teda teiselt tiivalt tulevat.“ Ta vaatas Mary Cavendish'ile. „On mul õigus, madame?“

Mary kummardas pea.

„Täiesti õigus, monsieur. Teie saate aru, kui ma oleksin teadnud, et teen oma mehele head nende faktide avaldamisega, ma oleksin seda teinud. Kuid ma ei teadnud, et sel oleks olnud mingit tähtsust tema süü või süütuse suhtes.“

„Ühest küljest, see on õige, madame. Ent see valgustas mind paljudes arusaamatustes ja jättis mulle vabad käed näha teisi fakte nende õiges valguses.“

„Testament!“ hüüdis Lawrence. „Siis sina, Mary, olid see, kes hävitas testamendi?“

Ta raputas pead ja ka Poirot tegi seda.

„Ei,“ ütles Poirot. „On vaid üks inimene, kes võis selle testamendi hävitada — mrs. Inglethorp ise!“

„Võimatu!“ hüüdsin mina. „Ta tegi ju selle alles samal õhtupoolikul!“

„Sellele vaatamata, *mon ami*, oli see mrs. Inglethorp. Sest teisiti ei saa kuidagi seletada asjaolu, et ühel aasta kuumemal päeval mrs. Inglethorp teeb korralduse tuld teha kaminasse tema toas.“

Ma hingasin sügavalt. Millised idioodid meie olime, üldse mitte mõteldes sellele, et tuletegemine oli sobimatu!

Poirot jätkas:

„Temperatuur sel päeval, *messieurs*, oli 28⁰ varjus. Siiski mrs. Inglethorp soovis tuld! Miks? Sest ta tahtis midagi tähtsat hävitada ja ei leidnud teist võimalust selleks. Tuletage meelde, et Styles'is praktiseeritava sõjaökonoomia tagajärjel ei visatud ühtki ülearust paberit ära. Seepärast poleks mingit viisi olnud hävitada säärast

paksu dokumenti nagu on testament. Silmapilgul, mil kuulsin, et mrs. Inglethorp'i toa kaminasse pandi tuli, tegin otsekohe järelduse, et see sündis mingi tähtsa dokumendi — arvatavasti testamendi — hävitamiseks. Nii polnud mulle üllatuseks põlenud paberitüki leid restil. Ma loomulikult ei teadnud sel ajal, et kõne all olev testament oli tehtud alles sel õhtupoolikul ja ma pean ütlema, kui see mulle teatavaks sai, sattusin ebameeldivasse segadusse. Jõudsin selgusele, et mrs. Inglethorp'i otsus hävitada testamenti tekkis selle tüli otsekohe tagajärjena, mis tal oli sel õhtupoolikul, ja et seepärast leidis tüli aset pärast, aga mitte enne testamendi tegemist.

„Siin, nagu meie teame, ma eksisin ja ma olin sunnitud loobuma sellest mõttest. Ma asusin selle probleemi juurde uuest lähtekohast. Nüüd, kell 4 kuulis Dorcas oma perenaist vihaselt ütlevat: „Sa ei tarvitse mõtelda, et mingi hirm avalikkuse ees või skandaal mehe ja naise vahel takistab mind.“ Ma arvasin, ja arvasin õieti, et need sõnad olid määratud mitte tema mehele, vaid mr. John Cavendish'ile. Tund hiljem, kell 5, ta tarvitab samu sõnu, kuid seisukoht on erinev. Ta ütles Dorcasele: „Ma ei tea, mida teha. Skandaal mehe ja naise vahel on kohutav asi.“ Kell 5 on ta suures kitsikuses ja räägib, et tal on olnud „tugev šokk“.

„Vaadates sellele asjaolule psühholoogiliselt, ma tegin järelduse, mis, ma olen veendunud, oli õige. See teine skandaal, millest ta kõneles, polnud sama, mis esimene kord — ja see puutus temasse endasse. Konstrueerime selle uuesti. Kell 4 mrs. Inglethorp tülitsetes oma pojaga ja ähvardas teda reeta ta naisele — kes, muuseas, kuulis suurema osa sellest kõnelusest. Kell 4.30 mrs. Inglethorp, kõneluse tagajärjel testamendi maksvusest, tegi uue testamendi oma mehe kasuks, mida kaks aednikku tunnistasid. Kell 5 Dorcas leiab oma perenaise väga ärritatud olukorras, käes paber — „kiri“ arvab Dorcas — ja siis teeb ta korralduse toa kütmiseks. Arvatavasti siis kella 4.30 ja 5 vahel juhtus midagi, mis põhjustas täielikku

tunnete pööret, sest ta tahab tingimata hävitada seda testamenti, nagu enne seda teha. Mis oli see miski?

„Nii palju kui meie teame, oli ta selle poole tunni jooksul täiesti üksinda. Keegi ei tulnud ega väljunud sellest buduaarist. Mis põhjustas seda äkilist meele-muutust?

„Võiks ainult oletada, kuid ma usun, mu oletus on õige. Mrs. Inglethorp'il polnud marke käepärast. Meie teame seda, sest hiljem ta palus Dorcas't neid tuua. Nüüd, toa vastasolevas nurgas seisis ta mehe kirjutus-laud — lukustatult. Ta tahtis tingimata marke saada ja, minu teooria järgi, katsus oma võtmega avada sahtlit. Üks neist sobis, ma tean. Seepärast ta avab sahtli ja otsides marke leiab midagi muud — selle paberi, mida Dorcas nägi ta käes ja mis kindlasti kunagi polnud mõteldud Mrs. Inglethorp'i silmadele. Teisest küljest Mrs. Cavendish uskus, et see paber, mille küljes ta ämm nii kindlalt rippus, oli ta oma mehe truudusetuse kir-jalikuks tõenduseks. Ta nõudis seda Mrs. Inglethorp'ilt, kes kinnitab talle ja täiesti õigelt, et sel pole midagi ühist säärase asjaga. Mrs. Cavendish ei uskunud teda. Ta arvas, et Mrs. Inglethorp kaitseb oma võõraspoega. Edasi, Mrs. Cavendish on väga resoluutne naine ja oma tagasi-hoidlikkuse maski all ta oli väga armukade oma mehele. Ta otsustab iga hinna eest kätte saada seda paberit ja selles otsuses abistab teda juhus. Tal õnnestub leida Mrs. Inglethorp'i dokumentide-mapi võtit, mis oli hommi-kul kaotatud. Ta teadis, et ta ämm hoidis alati oma tähtsaid pabereid selles mapis.

„Seepärast Mrs. Cavendish plaanitses, nagu vaid armukadedusest meeleto naine on suuteline tegema. Kunagi õhtul jättis ta mademoiselle Cynthia tuppa viiva ukse riivist lahti. Arvatavasti kasutas ta õli ukse hingede jaoks, sest ma leidsin, et see avanes täiesti kätatult. Kind-luse mõttes lükkas ta oma kavatsuse varastele hommiku-tundidele, sest teenijad olid harjunud kuulma teda liiku-mas oma toas sel ajal. Ta rõivastas end täielikult oma

töökitlisse ja läks läbi mademoiselle Cynthia toa mrs. Inglethorp'i tuppa.“

Ta vaikis silmapilgu ja Cynthia segas vahele: „Kuid ma oleksin pidanud üles ärkama, kui keegi läbis mu toa?“

„Ei. Teie olite unerohu mõju all, mademoiselle.“

„Unerohu mõju all?“

„*Mais, oui!*“

„Teie mäletate“ — ta pöördus jälle meie kõikide poole — „et kogu segadusele ja lärmile vaatamata mademoiselle Cynthia magas kõrvaltoas. See vihjab kahele võimalusele. Üks kahest, kas ta uni oli teesklus — mida ma ei usu — või ta teadvusetus oli tingitud kunstlikust vahendist.“

„Selle viimase mõtte puhul ma revideerisin väga hoolikalt kõik kohvitassid üle, meenutades, et see oli mrs. Cavendish, kes tõi eelmisel ööl mademoiselle Cynthiale kohvi. Ma võtsin proovi igast tassist ja analüüsisin neid — kuid tagajärjetult. Ma lugesin hoolikalt tassid üle, arvates, et ehk üks neist on kõrvaldatud. Kuus inimest jõid kohvi ja täpsalt kuus tassi oli olemas. Pidin tunnistama, et olin eksinud.“

„Siis ma avastasin, et olin väga suures eksimuses. Kohvi serveeriti seitsmele inimesele, mitte kuuele, sest dr. Bauerstein viibis sel õhtul seal. See muutis olukorda, sest nüüd puudus üks tass. Teenijad ei märganud midagi, sest Annie, toatüdruk, kes serveeris kohvi, viis šisse seitse tassi, teadmata, et mr. Inglethorp kunagi ei joonud seda, kuna Dorcas, kes neid järgmisel hommikul puhastas, leidis kuus, nagu tavaliselt — või õigemini ütelda viis, kuues leiti lõhutult mrs. Inglethorp'i toast. Olin kindel, et puuduv tass oli mademoiselle Cynthia oma. Mul oli lisanduv põhjus selleks usuks fakti näol, et kõik tassid sisaldasid suhkrut, mida mademoiselle Cynthia kunagi ei tarvitanud oma kohvi jaoks. Mu tähelepanu köitis Annie seletus „soolast“ kakao kandmikul, mida ta viis igal õhtul mrs. Inglethorp'ile. Sellele järgnevalt ma

muretsesin kakaost ülejääki ja saatsin selle analüüsimiseks.“

„Kuid see oli tehtud juba dr. Bauersteini poolt,“ ütles kiiresti Lawrence.

„Mitte täpsalt. Ta palus analüüsijat teatada, kas seal leidub strühniini või mitte. Ent ta ei lasknud kindlaks määrata, kas seal mõnda narkootilist ainet leidub, nagu mina tegin.“

„Narkootilist ainet?“

„Jah. Siin on analüüsija teade. Mrs. Cavendish muretses kindla ja hästimõjuva narkootilise aine mõlemi, mrs. Inglethorp'i ja mademoiselle Cynthia, jaoks. Ja on võimalik, et tal oli *mauvais quart d'heure* selle tagajärjel! Kujutelge ta tundeid, kui ta ämm korraga haigestub ja sureb ning kohe pärast seda ta kuuleb sõna mürk! Ta uskus, et see unerohi, mida ta andis oli täiesti kahjutu, kuid kahtlemata ühel kohutaval silmapilgul ta kartis, et mrs. Inglethorp'i surm sõltus temast. Ta sattub paanikasse, ruttab selle mõjul alla ja poetab kiiresti tassi alustassiga, mida mademoiselle Cynthia tarvitas, laia vaskaasi, kust selle hiljem leidis monsieur Lawrence. Kakao ülejääki ta ei julgenud puudutada. Liiga palju silmi jälgisid teda. Võib kujutella tema kergendust, kui strühniini mainiti ja sellest lõpuks selgus, et kogu tragöödia polnud tema süü.

„Nüüd oleme suutelised selgitama strühniinimürgistuse nii pikaldase mõju nähtust. Unerohi koos strühniiniga sissevõetuna pikendab mõneks tunniks mürgi mõju.“

Poirot vaikis. Mary vaatas talle otsa ja aeglaselt tõusis värv ta palgeisse.

„Kõik, mis teie ütlesite, on väga õige, monsieur Poirot. See oli kõige kohutavam hetk mu elus. Ma ei saa seda kunagi unustada. Ent teie olete imestlusväärne. Nüüd mõistan ma —“

„Mida ma mõtlesin, kui ütlesin teile, et võite julgelt pihtida papa Poirot'le, eh? Kuid teie ei usaldanud mind?“

„Nüüd saan kõigest aru,“ ütles Lawrence. „Une-
rohuga kakao — joodud mürgistatud kohvi peale, see
selgitab täiesti viivitust.“

„Täpsalt. Kuid kas kohv oli mürgistatud või ei olnud?
Siin sattume väikestesse raskustesse, sest mrs. Inglethorp
ei joonud seda üldse.“

„Kuidas?“ Imestushüüe oli üldine.

„Ei. Mäletate mu kõnelust plekist vaibal mrs. Ingle-
thorp'i toas? Olid mõningad erilised asjaolud selle pleki
ümber. See oli veel röske, lõhnas tugevalt kohvi järele
ja varjatult vaiba villas leidsin portselani kilde. Mulle oli
selge, mis oli juhtunud, sest mõne minuti eest panin oma
väikese mapi akna kõrvale lauale ja laua plaadi viltu
kaldudes kukkus mapp täpsalt samale kohale.“

„Täpsalt samal viisil mrs. Inglethorp pani kohvitassi
lauale, jõudes oma tupp eelmisel ööl, ja äraandlik laud
mängis sama vembu.“

„Mis juhtus siis, on vaid minu oletus. Kuid pean
ütleva, et mrs. Inglethorp tõstis purunenud tassi üles
ja asetask voodi kõrvale lauale. Tundes vajadust mingi
ergutava aine järele, soovendab ta oma kakao ja joob
selle otsekohe ära. Nüüd oleme silm silma vastu uue
probleemiga. Meie teame, et kakao ei sisaldanud strüh-
niini. Kohv jäi üldse joomata. Kuid strühniini pidi ta võt-
nud olema kella 7 ja 9 vahel sel õhtul. Milline kolmas
aine esines seal — aine, mis oli nii sobiv strühniini maitse
varjajana et, mis on väga imelik, ükski ei tulnud sellele?“
Poirot vaatas taas ringi ja vastas siis tungivalt endale:
„Tema arstim!“

„Kas teie mõtlete, et mörvar poetas strühniini ta
arstimisse?“ hüüdsin.

„Polnud mingisugust vajadust poetamiseks. See oli
juba olemas — segus. Strühniin, mis tappis mrs. Ingle-
thorp'i, oli sama strühniin, mis dr. Wilkins välja kirjutas.
Et teile seda selgitada, loen ette ühe väljavõtte raama-
tust apteeginduse kohta, mille ma leidsin Tadminsteri
Punase Risti haigla apteegist.“

<i>Strychnin. sulph.</i>	1 g
<i>Potas. Bromide</i>	3VI
<i>Aqua ad.</i>	3VII
<i>Fiat mistura</i>		

Sellest lahusest mõne tunni jooksul suurem osa strühniinisoola sadestub bromiidina põhja läbipaistvate kristallide näol. Inglismaal keegi daam suri, tarvitades säärast segu. Sadestuv strühniin kogunes põhja ja, võttes viimase annuse, ta neelas peagu kogu strühniini korraga alla!

„Dr. Wilkins'i retseptis polnud loomulikult broomi, ent meenutage, ma mainisin tühja broomipulbrite karpi. Üks või kaks noist pulbreist, segatud täie pudeli arstimihulka, sadestab strühniini välja, nagu raamat kirjeldab, ja põhjustab selle sissevõtmist viimse annusega. Hiljem teie kuulete, et inimene, kes tavaliselt valas mrs. Inglethorp'ile arstimit, oli alati äärmiselt ettevaatlik pudelit puudutades, et põhjalangenud sade segi ei loksuks.

„Selle asjaolu tõttu on tõendusi olemas, et tragöödia asetleidmine oli määratud esmaspäeva õhtuks. Sel õhtul mrs. Inglethorp'i kella traat oli läbi lõigatud ja made-moiselle Cynthia oli kodunt ära, nii et mrs. Inglethorp oleks olnud täiesti üksi paremal tiival, põhjalikult väljalülitatud igasugu abist. Ta oleks surnud arvatavasti enne, kui oleks saanud muretseda arstiabi. Ent kiirustades õigeks ajaks külla peole jõudmisega unustas mrs. Inglethorp arstimih võtmise. Järgmisel päeval aga einestas ta väljaspool kodu, nii et ta viimase — saatusliku — annuse võttis 24 tundi hiljem kui mõrvar seda ette nägi. Tänu sellele viivitusele on see viimane tõendus — see viimane lüli ketis — nüüd minu käes.“ Kesk hinge kinnipidavat ärevust võttis ta välja kolm kitsast pabeririba.

„Mõrvari enda käega kirjutatud kiri, *mes amis!* Kui see oleks olnud pisut selgem väljendusis, väga võimalik, et mrs. Inglethorp oleks pääsenud, saades hoiatuse õigel

ajal. Ta aimas hädaohtu, kuid mitte selle kuju.“ Surma-
vaikuses Poirot pani paberitükid kokku ja luges
köhatades:

„Armas Evelyn!

*Sa oled vist mures, et ei kuule midagi. Kõik on kor-
ras, kuid see sünnib täna öösi möödunud öö asemel.
Saad aru. Saabub kord hea aeg, mil see vana naine on
surnud ja teelt eest. Keegi ei saa arvatavasti mind süü-
distada selles mõrvas. Sinu idee nende broomipulbritega
oli otse geniaalne välgatus! Kuid meie peame olema väga
ettevaatlikud. Üks vale samm —“*

„Siin, mu sõbrad, katkeb kiri. Kahtlematult segati
kirjutajat, ent ei saa kahtlust olla selle päritolus. Meie
kõik tunneme seda käekirja ja —“

„Sa saadan! Kust sa said selle?“

Üks tool lükati ümber. Poirot hüppas kiirelt kõrvale.
Kärmas liigutus tema poolt ja ta vastane kukkus raginaga.

„*Messieurs, mesdames,*“ ütles Poirot uhkusega,
„lubage tutvustada teile mõrvarit, mr. Alfred Ingle-
thorp'i!“

XIII peatükk.

POIROT SELGITAB.

„Poirot, teie vana kelm,“ ütlesin, „ma peagu kägis-
taksin teid. Mida teie õieti mõtlesite mind pettes?“

Istusime raamatukogu toas. Oli möödunud mitu askel-
dusrohket päeva. All toas olid John ja Mary jälle koos,
kuna Alfred Inglethorp ja miss Howard olid vanglas.
Nüüd, viimaks ometi, oli Poirot minu päralt ning võis
rahustada mu ikka veel põlevat uudishimu.

Poirot ei vastanud mulle otsekohe, kuid viimaks ütles: „Ma ei petnud teid, *mon ami*. Äärmisel juhul ma lubasin teil ennast ise petta.“

„Jah, kuid miks?“

„Seda on raske seletada. Teate, mu sõber, teie evite nii ausat iseloomu ja läbipaistvat nägu, et — *enfin*, teie tundeid varjata on võimatu! Kui oleksin kõnelnud teile oma ideist, kohe esimesel silmapilgul, kui teie oleks kohanud mr. Alfred Inglethorp'i, oleks see kaval isand — nagu teie nii väljendusrikkas keeles üteldakse — haistnud rotti! Ja siis *bon jour* meie šanssidele teda kinni püüda!“

„Ma mõtlen, et olen suurem diplomaat, kui teie seda tunnistada tahate!“

„Mu sõber,“ palus Poirot, „palun, ärge ärritage end! Teie abi oli lihtsalt hinnatamatu! See on vaid teie äärmiselt suurepärase loomus, mis sundis mind vaikima.“

„Noh,“ pomisesin pisut lepitatult. „Mõtlen, teie oleks siiski võinud mulle märku anda.“

„Kuid ma tegin seda, mu sõber. Mitmesuguseid märguandeid. Teie ei pannud neid tähele. Mõtelge nüüd, kas ma kunagi ütlesin teile, et usun John Cavendish'i süüd? Just vastupidi, kas ma ei ütelnud teile, et teda peagu kindlasti õigeaks mõistetakse?“

„Jah, kuid —“

„Ja kas ma ei kõnelnud otsekohe pärast seda raskustest, mis kerkivad esile seoses mõrvari kohtu alla andmisega? Kas teile polnud selge, et ma rääkisin kahest täiesti erinevast isikust?“

„Ei,“ ütlesin, „see polnud mulle selge!“

„Siis jälle,“ jätkas Poirot, „kas ma ei korranud teile algul mitmel korral, et ma ei taha, et mr. Inglethorp nüüd areteeritakse. See oleks pidanud teil midagi aimata laskma!“

„Kas teie tahate sellega ütelda, et teie kahtlustasite teda juba algusest peale?“

„Jah, kohe algul, sest kes muu võis mrs. Inglethorp'i surmast kõige rohkem kasu saada kui ta mees. Kui ma siirdusin teiega sel esimesel päeval Styles'i, mul polnud üldse ideed, kuidas see mõrv võis olla korda saadetud. Kuid ma teadsin, et süüdlane oli mr. Inglethorp, ja ma kujutlesin, et saab raske olema midagi leida, et teda selle mõrvaga ühendusse viia. Kui ma saabusin *château'sse*, veendusin otsekohe, et see oli mrs. Inglethorp, kes põletas testamendi, ja siin, muuseas, teie ei või nuriseda, mu sõber, sest ma tegin, mis suutsin, et anda teile märku kesksuvel magamistoas küdevast ahjust.“

„Jajaa,“ ütlesin kannatamatult. „Jätkake.“

„Noh, mu sõber, nagu ma ütlesin, mu vaated mr. Inglethorp'i süü kohta löid tublisti kõikuma. Oli olemas nii palju tõendusid tema vastu, et ma kaldusin arvamusele, et ta ei teinud seda.“

„Millal teie muutsite oma arvamist?“

„Kui ma leidsin, et mida enam ma end pingutasin, et teda kahtlustest vabastada, seda enam pingutas end tema, et teda areteeritaks. Siis, kui ma avastasin, et Inglethorp'il pole midagi ühist mrs. Raikes'iga ja et faktiliselt oli John Cavendish see, kes oli huvitatud temast, siis olin täiesti kindel.“

„Ent miks?“

„Lihtsalt seepärast, et kui see oleks olnud Inglethorp, kel oli vahekord mrs. Raikes'iga, tema vaikimine oleks olnud täiesti vastuvõetav. Kuid asjaolu, et kõgu külal oli teada, et see oli John, kes oli võlutud farmeri ilusast naisest, Inglethorp'i vaikimine nõudis täiesti erinevat seletust. Oli mõttetu oletada, et ta kartis skandaali, kuna ta polnud ühegi skandaaliga seotud. See tema seisukoht pani mind palju mõtlema — ja ma olin aegamööda sunnitud järeldusele, et Alfred Inglethorp tahtis nimelt, et ta areteeritaks. *Eh bien!* Sellest silmapilgust peale ma kohe otsustasin, et teda ei pea areteeritama.“

„Oodake üks moment. Ma ei saa aru, miks ta soovis saada areteeritud?“

„Sest, mu sõber, teie maal on seaduseks, et inimest, kes kord on õigeks mõistetud, ei saa enam süüdistada samas roimas. Ahaa! — kaval oli see tema idee! Kindlasti on ta metoodiline mees! Vaadake, ta teadis, et tema seisukoha tõttu teda kindlasti kahtlustatakse, nii ta tuli harukordselt heale mõttele valmistada hulk ebaõigeid tõendusid enese vastu. Ta tahtis, et teda kahtlustatakse. Tahtis, et teda areteeritakse. Ta oleks siis esile toonud oma laitmatu alibi — ja oleks olnud vaba kogu eluks!“

„Kuid ma ikka ei mõista, kuidas ta sai oma alibit tõendada, käies ise apteegis?“

Poirot vaatas mulle üllatunult otsa.

„On see võimalik? Mu vaene sõber! Teie pole siiski aru saanud, et see oli miss Howard, kes käis apteegis?“

„Miss Howard?“

„Aga kindlasti. Kes muu? See oli talle kõige kergem. Tal on pikk kasv, ta hääl on sügav ja mehelik. Veel enam, meenutage — tema ja Inglethorp on nõod ja nendel on teatud sarnasus, eriti kõnnakus ja maneerides. See oli väga lihtne. Nad on osav paar!“

„Mulle on ikka veel pisut udune, kuidas see broomipulbrite lugu täpsalt oli korraldatud.“

„Bon! Ma püüan selgitada, niipalju kui võimalik. Kaldun arvamusele, et miss Howard oli selle seiga vaimne ema. Kas mäletate, ta mainis kord, et ta isa oli arst. Võimalik, et ta segas talle arstimeid, või ta sai selle idee ühest neist paljudest raamatutest, mida mademoiselle Cynthia kasutas eksami jaoks. Igal juhul oli ta tuttav faktiga, et broomi lisandamine segule, mis sisaldab strühniini, põhjustab viimase sadestumist. Arvatavasti see mõte tekkis tal täiesti ootamatult. Mrs. Inglethorp'il oli olemas karp broomipulbreid, mida ta õhtuti vahete-vahel tarvitas. Mis võis lihtsam olla kui sulatada üks või rohkem pulbreid mrs. Inglethorp'i suurde arstimipudelis, kui see saabus Coots'i poolt? Risk on siin tegelikult null. Tragöödia ei leia enne aset, kui umbes 14 päeva pärast.

Kui keegi oleks näinud ükskõik kumba neist puudutamas pudelit, ta oleks aja jooksul selle unustanud. Miss Howard meisterdas oma tüli ja lahkus majast. Aja möödumine ja tema äraolek oleks kõrvaldanud kogu kahtlustuse. Jah, see oli tark idee. Kui nad oleks leppinud vaid sellega, väga võimalik, et kuriteo kahtlus poleks üldse neile langenud. Kuid nad polnud rahuldatud. Nad tahtsid olla liiga targad — ja see oli nende hukatus.“

Poirot suitsetas oma peenikest sigaretti ja ta vaade oli suunatud lakke.

„Nad valmistasid plaani, kuidas kahtlustust John Cavendish'ile veeretada, ostes külaapteegist strühniini ja andes tema käekirjaga allkirja.

„Esmaspäeval Mrs. Inglethorp oleks võtnud viimase annuse oma arstimist. Seepärast korraldas Alfred Inglethorp esmapäeval kella 6 ajal, et teda nähakse hulga inimeste poolt liikumas külast eemal. Miss Howard las kis enne seda lendu kuulduse Inglethorp'ist ja Mrs. Raikes'ist, mis seletaks mehe hilisema vaikumise. Kella 6 ajal Miss Howard esines Alfred Inglethorp'ina, läks apteeki koera looga, sai strühniini ja andis Alfred Inglethorp'i allkirja John'i käekirjaga, mida ta oli hoolikalt harjutanud.

„Et kogu plaan oleks nurjunud, kui ka John oleks saanud tõendada oma alibit, siis kirjutas ta John'ile anonüümse kirja — jäljendades ta enda käekirja — mil line kutsus teda eraldatud kohta, kus oli võimatu, et keegi oleks teda näinud. Siiani läks kõik hästi. Miss Howard läks tagasi Middlinghami, Alfred Inglethorp Styles'i. Polnud midagi, mis võiks teda kuidagi loosse segada, kuna strühniin oli Miss Howardi käes. See oli tarvilik kahtluste veeretamiseks John Cavendish'ile.

„Kuid nüüd tekkis raskus. Mrs. Inglethorp ei tarvitanud sel õhtul arstimist. Rikutud kell, Cynthia äraolek — korraldatud Inglethorp'i poolt tema naise kaudu — kõik need olid asjatud. Ja siis — ta teebki oma ainsa eksisammu.

„Mrs. Inglethorp on ära ja ta asub kirjutama kaas-
lasele, kes, ta kartis, võis olla hirmul nende plaani
ebaõnnestumise pärast. Arvatavasti mrs. Inglethorp saa-
bus varem, kui ta ootas. Tabatud teolt ja pisut ärevuses,
peidab ta kiiresti kirja ja lukustab sahtli. Ta kardab, et
tuppa jäädes ta peab selle jälle avama ja et mrs. Ingle-
thorp võib märgata seda kirja, enne kui ta saab seda
haarata. Nii ta läheb välja ja jalutab metsades, aimamata,
et mrs. Inglethorp avab ta kirjutuslaua laeka ja avastab
süüdistava dokumendi.

„Kuid see, nagu meie teame, juhtuski. Mrs. Ingle-
thorp luges seda ja talle sai teatavaks tema mehe ja Eve-
lyn Howard'i truudusetus, kuigi õnnetuseks lause broomi-
pulbreist ei äratanud teda ettevaatusele. Ta teadis, et
on hädaohus — kuid oli ebateadlik, kust hädaoht läheneb.
Ta otsustab mitte midagi ütelda mehele, aga kirjutab
kirja oma advokaadile, paludes teda tulla hommikul, ja
ühtlasi otsustab otsekohe hävitada testamendi, mis ta oli
just teinud. Ta säilitab selle saatusliku kirja.“

„Tähendab, ta mees murdis lahti dokumentide-mapi,
et kätte saada seda kirja?“

„Jah, ja sellest kohutavast riskist, mis ta ette võttis,
näeme, kuivõrd teadlik ta oli selle tähtsuses. Välja arva-
tud see kiri, polnud midagi, mis oleks teda roimaga
ühendanud.“

„On vaid üks asi, millest ma ei saa aru, nimelt see,
miks ei hävitanud ta seda kirja otsekohe, kui kätte sai?“

„Seepärast, et ta ei julgenud võtta enesele seda suuri-
mat riski — panna seda enda taskusse.“

„Ma ei saa aru.“

„Vaadelge teda tema enda seisukohalt. Ma avasta-
sin, et tal oli vaid viis minutit võimaluseks seda võtta —
viis minutit otsekohe enne meie saabumist vaatepiirile,
sest enne seda aega Annie pühkis treppe ja oleks näinud
igauht, kes oleks möödunud, minnes paremale tiivale.
Kujutelge seda stseeni! Ta astub tuppa. Ruttab dokumen-
tide-mapi juurde — see on lukustatud ja võtmeid pole

kusagil näha. See on kohutavaks löögiks talle, sest see tähendab, et tema toasolek ei jää varjatuks, nagu ta loots. Kuid ta tajub selgelt, et kõik peab kaalule panema selle neetud tõenduse pärast. Kiiresti avab ta luku taskunoaga ja ajab segi paberid, kuni leiab otsitava. Kuid nüüd kerkib uus dilemma. Ta ei julge kirja enda kätte jätta. Teda võidakse näha toast lahkumas — teda võidakse läbi otsida. Kui kiri leitakse tema käest — on see kindel hukatus. Arvatavasti samal minutil ta kuuleb all Wells'i ja John'i hääli, kes lahkuvad buduaarist. Ta peab tegutsema kiiresti. Kuhu võib ta peita selle kohutava paberitüki. Paberikorvi sisu hoitakse alal ja igal juhul revideeritakse kindlasti üle. Polnud võimalust selle hävitamiseks ja alal hoida seda ka ei võinud. Ta vaatab ringi ja näeb — mida ta näeb, *mon ami?*“

Raputasin pead.

„Silmapilgu kestel ta käristab paberi pikkadeks ribadeks, rullib need piibusüütajaiks ning pistab nad kiirustades kaminal asuvasse vaasi teiste taoliste rullikeste vahele.“

Ma hüüatasin.

„Keegi ei tule mõttelegi sinna vaadata,“ jätkas Poirot, „ja tal on võimalik, kui talle meeldib, tagasi tulla ja hävitada see ainus tema vastu sihitud tõendus.“

„Tähendab, kiri oli kogu aeg vaskvaasis mrs. Inglethorp'i toas, just meie nina all?“ hüüdsin.

Poirot noogutas.

„Jah, mu sõber. Sealt ma leidsin oma viimase lüli ja võlgnen teile selle õnneliku leiu.“

„Mulle?“

„Jah. Mäletate, teie seletasite mulle, et mu käsi väris, kui korraldasin ilusesemid kaminaveerel?“

„Jah, kuid ma ei mõista —“

„Ei, kuid mina mõistsin. Teate, mu sõber, mulle meenus, et sel varahommikul, kui olime seal esmakordselt, ma korraldasin juba kõiki esemid kaminaveerel. Ja

kui nad olid korraldatud, poleks olnud vajadust neid uuesti korraldada, kui mitte vahepeal keegi teine poleks olnud puudutanud neid.“

„Sa taevas,“ pomisesin, „see on siis teie erakordse käitumise lahendus. Teie ruttasite Styles'i ja leidsite selle veel sealt?“

„Jah, ja see oli päris võiduajamine.“

„Kuid ma ei saa ikka aru, miks Inglethorp oli säärane loll, et jättis selle sinna, kuna tal oli küllalt võimalust selle hävitamiseks.“

„Ah, kuid tal polnud võimalust. Mina hoolitsesin selle eest.“

„Teie?“

„Jah, kas mäletate, teie tegite mulle etteheiteid teenijaskonna usaldamise pärast selles asjas?“

„Jah.“

„Noh, mu sõber, ma nägin, et oli olemas vaid üks võimalus. Ma polnud kindel, kas Inglethorp oli kurjategija või mitte, ent kui ta oli, siis ma arvasin, et ta ei hoidnud mapist kõrvaldatud dokumenti enda käes, vaid peitis selle kuhugi ja, võites teenijaskonna poolehoiu, ma võisin edukalt ära hoida selle hävitamise tema poolt. Ta oli kahtluse all ja tehes asjaolu avalikuks, ma kindlustasin endale umbes kümne asjaarmastaja-detektiivi abi, kes jälgisid teda lakkamatult. Olles teadlik nende valvsuses ta poleks julgenud otsida edaspidist dokumendi hävitamise võimalust. Ta oli seepärast sunnitud majast lahkuma, jättes tõenduse vaskvaasi.“

„Kuid miss Howard'il oli kindlasti hulk võimalusi teda aidata.“

„Jah, ent miss Howard ei teadnud kirja olemasolust. Nende varem koostatud plaanile vastavalt ta kunagi ei kõnelnud Alfred Inglethorp'iga. Neid peeti surmavaenlasiks ja nii kaua, kuni John polnud veel kindlalt vangistatud, kumbki neist ei julgenud riskida kohtumisega. Loomulikult ma valvasin mr. Inglethorp'i lootes, et varem

või hiljem ta juhib mind peidupaigani. Kuid ta oli liiga tark selleks, et asjata riskeerida. Paber oli kindel seal, kus ta oli. Kui keegi ei tulnud esimesel nädalal mõttele sinna vaadata, siis vaevalt oli seda karta hiljem. Ilma teie õnneliku märkuseta poleks meil üldse võimalust olnud teda kohtu alla anda.“

„Nüüd mõistan; ent millal teie esmakordselt hakkasite kahtlustama miss Howard'it?“

„Kui ma avastasin, et ta valetas juurdlusel kirja suhtes, mis ta oli saanud mrs. Inglethorp'ilt.“

„Kuidas, milles seisis siis see vale?“

„Näгите seda kirja? Kas saate seda meenutada?“

„Jah — enam-vähem.“

„Siis tuletage meelde, et mrs. Inglethorp kirjutas väga kindla käega ja jättis sõnade vahele laiad selged vahed. Ent vaadates kuupäeva kirja algul teie märkate, et 17. juuli on täiesti erinev sellelt seisukohalt. Saate aru, mida ma mõtlen?“

„Ei,“ kinnitasin, „ma ei saa.“

„Kas teie ei taipu, et kirja daatum polnud 17. vaid 7. — päev pärast miss Howard'i lahkumist? 1 on kirjutatud 7. ette, muutes selle 17.-ks.“

„Kuid miks?“

„Täpsalt sedasama küsisin endalt. Miks miss Howard ei tahtnud näidata 17.-l kirjutatud kirja, vaid tõi esile võltsingu? Sest ta ei tahtnud näidata 17. kuupäevaga kirja. Jälle miks? Ja otsekohe pugus kahtlus mu aju. Tuletage meelde mu ütlust, et tuleb hoiduda inimesist, kes ei räägi tõtt.“

„Ja siiski,“ hüüdsin ärritatult, „pärast seda teie esitasite mulle kaks põhjust, miks miss Howard ei võinud korda saata roima!“

„Jah, ja isegi väga head põhjused,“ vastas Poirot. „Kaua aega olid nad mulle komistuskiviks, kuni mulle meenus tähtis fakt, et tema ja Alfred Inglethorp olid nõod. Ta ei saanud mõrva üksi korda saata, kuid polnud põh-

just arvamiseks, et ta ei võinud kaassüüdlaseks olla. Ja siis see tema liialdatud vihkamine! See varjas täiesti vastu-
pidiseid tundeid. Kahtlemata evisid nad tundeid üksteise vastu juba ammu enne seda, kui Inglethorp tuli Styles'i. Neil oli juba sepitsetud auto plaan — et ta abiellub selle rikka, ent rumala vana daamiga, mõjustab teda testamenti tegema enda kasuks ning siis saavutavad nad oma sihi targasti sepitsetud mõrva läbi. Kui kõik oleks läinud kavatselt, oleksid nad arvatavasti lahkunud Inglismaalt ja elanud koos oma vaese ohvri rahadega. Nad on väga kaval ja südametü paar. Miss Howard saabub Middlingham'ist kogu tema valduses olevate kompromiteerivate esemetega. Ükski kahtlustus ei puuduta teda. Ta tulekule majja ja minekule sealt ei pöörata tähelepanu. Ta peidab strühniini pudeli ning prillid John'i tuppä ja paneb habeme pööningule. Ta näeb ette, et varem või hiljem need kindlasti avastatakse.“

„Ma ei mõista täiesti, miks nad püüdsid süüd John'ile veeretada,“ tähendasin, „oleks palju kergem olnud mõrva Lawrence'iga seosesse viia.“

„Jah, kuid see oli ainult juhus. Kõik tõendused tema vastu võrsusid õnnetust juhuslikkusest. See pidi kindlasti pahandama mõrvaritepaari.“

„Ta käitumine oli nii kohmetu,“ tähendasin mõtlikult.

„Jah. Teie muidugi saite aru, millest see tingitud oli?“

„Ei.“

„Kas teie ei taibanud, et ta uskus mademoiselle Cynthiat kuriteos süüdi olevat?“

„Ei,“ hüüdsin üllatunult. „Võimatu!“

„Mitte sugugi. Ka minul oli peagu sama idee. Ma mõtlesin seda, kui esitasin mr. Wells'ile esimese küsimuse sellest testamendist. Siis need broomipulbrid, mida ta valmistas, ja ta osavad maskeeringud meesteks, nagu Dorcas neid üksikasjalikult meile jutustas. Tema vastu oli tõepoolest rohkem tõendusi kui kellegi teise vastu.“

„Teie naljatate, Poirot!“

„Ei. Kas pean teile mainima, miks monsieur Lawrence kahvatus, kui ta esmakordselt astus oma ema tuppas sel saatuslikul ööl? Seepärast, et ajal, mil ta ema lamas seal silmanähtavalt mürgistatuna, ta nägi, et mademoiselle Cynthia tuppas viiv uks oli riivistamata.“

„Kuid ta tunnistas, et nägi selle riivis olevat?“ hüüdsin.

„Täpsalt,“ ütles Poirot kuivalt. „See just kinnitaski mu arvamist, et see polnud nii. Ta kaitses mademoiselle Cynthia't.“

„Kuid miks ta teda kaitses?“

„Sest ta armastab teda.“

Naersin.

„Nüüd, Poirot, teie eksite põhjalikult. Ma juhuslikult tean, et ta kindlasti vihkab teda.“

„Kes teile ütles seda, *mon ami*?“

„Cynthia isiklikult.“

„*La pauvre petite!* Ja ta oli mures?“

„Ta ütles seda üldse mitte tähele panevat.“

„Siis ta kindlasti paneb isegi väga tähele,“ ütles Poirot. „Nad on juba niisugused — *les femmes!*“

„See, mida praegu Lawrence'ist kuulsin, on mulle suureks üllatuseks,“ ütlesin.

„Kuid miks? See oli väga silmatorkav. Kas mitte monsieur Lawrence ei teinud igakord kibeda näo, kui mademoiselle Cynthia rääkis ja naeris tema vennaga? Ta kujutles, et mademoiselle Cynthia armastab monsieur John'i. Kui ta nägi oma ema mürgistatuna, tekkis tal mõte, et mademoiselle Cynthia teab midagi sellest. Ta oli peagu meeleheitel. Kõigepealt purustab ta kohvitassi jalgade all pulbriks, meenutades, et Cynthia oli läinud tülli tema emaga eelmisel öhtul, ja otsustab, et ei pea leiduma võimalust kindlaks määrata selle sisu. Seepärast hiljem ta püstitas innukalt ja täiesti kasutult teooria: „Surm loomulikel põhjustel.““

„Ja kuidas oli selle üksiku kohvitassiga?“

„Olin täiesti kindel, et see oli mrs. Cavendish, kes selle ära peitis, ent ma pidin selle kindlaks tegema. Monsieur Lawrence ei teadnud üldse, mida ma mõtlesin, ent kaalutelles ta tuli otsusele, et kui ta suudab kusagilt leida üksiku kohvitassi, siis ta armastatu on vaba kahtlustusest. Ja tal oli täiesti õigus.“

„Veel üks asi. Mida tähendasid mrs. Inglethorp'i surisõnad?“

„Nad olid loomulikult süüdistus ta mehe vastu.“

„Ahjaa, Poirot,“ ütlesin ohkega, „ma usun teie olete kõik selgitanud. Olen rõõmus, et kõik lõppes nii õnnelikult. Isegi John ja ta naine on lepitatud.“

„Tänu mulle.“

„Mis see tähendab — tänu teile?“

„Mu armas sõber, kas teie ei saa aru, et see oli ainuüksi kohtulik protsess, mis viis nad jälle kokku. Olin veendunud, et John Cavendish armastas lakkamatult oma naist. Samuti, et Mary armastas teda võrdset. Ent nad olid teineteisest liiga kaugele nihkunud. Kõik sõltus arusaamatusest. Mary abiellus John'iga armastusega, John teadis seda. Ta on peenetundeline mees ega sundinud end peale, kui Mary teda ei tahtnud. Ja kui ta taandus, tärkas Mary's armastus. Kuid nad mõlemad on ebatavaliselt uhked ja nende uhkus hoidis neid teineteisest eemal. John sattus vahekorda mrs. Raikes'iga ja Mary arendas sõprust dr. Bauersteiniga. Kas teile meenub John Cavendish'i areteerimise päev, kui teie leidsite mu järele mõtlemas ühe tähtsa otsuse üle?“

„Jah, ma sain täiesti aru teie murest.“

„Vabandage mind, *mon ami*, kuid teie ei saanud üldse sellest aru. Ma püüdsin otsusele jõuda, kas pean John Cavendish'i otsekohe vabaks rääkima või mitte. Ma oleksin saanud ta vabaks — kuigi see oleks tähendanud õigete mõrvarite süüdimõistmise ebaõnnestumist. Nad olid kuni viimse silmapilguni teadmatuses minu õige seisukoha suhtes — mis osalt soodustas mu edu.“

„Tähendab, teie oleks võinud päästa John Cavendish'i kohtuliku juurdluse alla sattumast?“

„Jah, mu sõber. Kuid lõpuks otsustasin „naise õnne“ kasuks. Vaid suur hädaoht, milles nad viibisid, võis neid kahte uhket hinge jälle ühendada.“

Ma vaatasin Poirot'd tumma imestlusega. Väikese mehe kolossaalne jultumus! Kes maakeral peale Poirot' oleks mõtelnud kaelakohtulikule protsessile kui abieluõnne uuendajale!

„Ma tunnen teie mõtteid, *mon ami*,“ ütles mulle naeratades Poirot. „Keegi peale Hercule Poirot' poleks katsetanud säärast asja! Ja teie eksite, seda hukka mõistes. Mehe ja naise õnn on suurim asi kogu maailmas.“

Ta sõnad panid mind varematele sündmustele mõtlema. Mulle meenus Mary, lamades kahvatult ja väsinult diivanil, kuulatades, kuulatades. Siis helises kell all. Ta sööstis üles. Poirot avas ukse ning kohates ta piinatud silmi noogutas õrnalt. „Jah, madame,“ ütles ta. „Ma tõin ta teile tagasi.“ Ta astus kõrvale, ja kui ma väljusin, nägin pilku Mary silmis, kui John Cavendish haaras oma naise embusse.

„Võib-olla on teil õigus, Poirot,“ ütlesin tasa. „Jah, see on suurim asi maailmas.“

Äkki, üks koputus uksele ja Cynthia piilus sisse.

„Ma — ma — ainult —“

„Tulge sisse,“ ütlesin üles hüpates.

Ta tuli, kuid ei istunud.

„Ma — ainult tahtsin teile midagi ütelda —“

„Jah?“

Cynthia viibutas mõned minutid närviliselt väikest tupsu, siis korraga hüüdis: „Teie armsad!“, suudles enne mind, siis Poirot'd ja ruttas jälle toast välja.

„Mida see peab tähendama?“ küsisin üllatunult. Oli väga kena saada Cynthia poolt suudeldud, kuid selle suudluse avalikkus nõrgendas pisut rõõmu.

„See tähendab, ta avastas, et monsieur Lawrence ei vihka teda nii palju, nagu ta arvas,“ vastas Poirot filosoofiliselt.

„Kuid —“

„Siin ta on.“

Sel silmapilgul astus Lawrence sisse.

„Eh! Monsieur Lawrence,“ hõikas Poirot. „Meie peame teid õnnitlema, kas pole nii?“

Lawrence punastas ja naeratas siis kohmakalt. Armunud mees on halenaljakas vaatepilt; Cynthia oli aga võluv.

Ohkasin.

„Mis on, *mon ami*?“

„Ei midagi,“ ütlesin kurvalt. „Nad on kaks vaimustavat naist!“

„Ja kumbki neist pole teie jaoks?“ lõpetas Poirot. „Ei tee viga. Trööstige end, mu sõber. Võib-olla tegutseme jälle koos, kes teab? Ja siis —“

KROONINE ROMAAN

Tellimishind aastas 10 krooni. Üksiknumber 1 kroon.

*-ga numbrid on ainult iluköites, hinnaga Kr. 1.50.

1. Z. Mórícz. Mudakuld.
2. J. Masefield. Sard Harker.
- *3. A. Strindberg. Mere rüpes.
4. H. H. Ewers. Alraune.
- *5. G. Gárdonyi. Nägematu inimene.
- *6. F. M. Dostojevski. Kuritöö ja karistus I.
- 7, 8. F. M. Dostojevski. Kuritöö ja karistus II ja III.
- *9. A. France. Thais.
- *10. L. Zilahy. Surmav kevad.
11. H. Barbusse. Põrgu.
12. M. Waltari. Suur illusioon.
- *13. E. Zola. Sa ei pea mitte abi-
elu rikkuma!
14. S. Undset. Kevad.
15. F. Herczeg. Kuldviul.
- 16/17. O. Mirbeau. Toaneitsi päevik.
18. G. Meyrink. Golem.
- *19. I. Ehrenburg. Trust D. E.
- *20. A. Tolstoi. Aeliita.
- *21. J. Galsworthy. Tume õis.
22. V. Uibopuu. Suletud ring.
- *23. H. Valtonen. Noore naisõpetaja abiventil.
- *24. E. Männik. Hall maja.
25. A. Bennett. Armastus haura varjus (Hugo)
- 27/28. K. Hamsun. Hulkurid II, III.
29. C. Farrère. Kultuurinimesed.
31. P. Benoit. Koenigsmarck.
- *32. C. v. Vechten. Neegrite taevas.
- *33. K. H. Strobl. Matthias Mere-
nuse neli abielu.
- *34. G. de Maupassant. Ilus sõber I.
35. G. de Maupassant. Ilus sõber II.
- *36. C. Tormay. Vana maja.
- 37/38. U. Sinclair. Oli!
- *39. R. Dorgelès. Puuristid.
- *40. J. Bojer. Suur nälg.
41. P. Busson. Hingede rännak.
- *42. P. Loti. Naine haaremist.
- *43. J. P. Jacobsen. Ühe naise saatus.
- *44. P. Bourget. Armastuse kuri-
tegu.
45. J. Conrad. „Narcissuse“ nee-
ger.
- *46. P. Benoit. Soolajärv.
- *48. J. Bojer. Viimne viiking.
49. A. Tamási. Murdunud tulihiing.
50. A. Insúa. Naine, torero ja härg.
51. P. Benoit. Hiiglaste tee.
52. J. Romain. Kamraadid.
53. P. Louys. Aphrodite.
54. N. Nikitin. Kiirik Rudenko
rom.
55. F. Herczeg. Paganad.
56. J. Fabricius. Neiu sinise küba-
raga.
57. E. Orzeszko. Häda võidetuule!
58. G. Colette. Kallim.
59. G. Gárdonyi. Vene šrapnell.
- *60. L. Kibuvits. Rahusõit.
- *61. E. M. Delafield. Hukatav
naine.
- *62. G. Deledda. Lia ja mehed.
63. F. Molnár. Flöödipuhuja ingel.
64. V. Blasco Ibáñez. Neetud maa.
- *65. M. Webb. Kuldne mürk.
- *66. R. H. Bartsch. Igatsus.
- *67. A. Strug. Tundmatu sõduri
haud.
68. I. Gulácsy. Leinapeig.
70. W. Sieroszewski. Korea tantsi-
jatar.
71. L. Kibuvits. Paradiisi päris-
perenaine.
- *72. A. Hint. Pidalitõbi.
74. L. Bródy. Perekonnaapea.
75. J. Bojer. Kaotatud kodu.
76. W. Somerset Maugham. Kirev
loor.
77. J. M. Carretero. Saatuse vas-
tus.
78. J. Kessel & H. Izvolski. Pime-
dad valitsejad.
- *79. R. Erdős. Helisev koidik.
80. M. Kennedy. Ustav haldjas.
81. A. Strug. Aumärk vapruse eest.
82. H. A. Vachell. Watling pakub
ainult väärtkaupa.
83. J. Paludan. Linnud tule ümber.
84. M. Webb. Mullaks saanud.

- | | |
|---|---|
| 85. A. Daudet. Sappho. | 92. H. G. Wells. Armastus ja mr. Lewisham. |
| 86. S. Lagerlöf. Ühe mõisa lugu. | 93. A. Bennett. Trumpäss. |
| 87. K. Hamsun. Aja lapsed. | 94. C. Farrère. Uued inimesed. |
| 88. I. S. Turgenev. Isad ja lapsed. | 95. J. Romain. Lucienne. |
| 89. G. d'Annunzio. Nauding. | 96. V. Blasco Ibâñez. Surnud käsi-
vad. |
| 90. R. Kipling. Valgus kustus. | |
| 91. A. Schnitzler. Casanova koju-
sõit. | |

TÄNAPÄEVA ROMAAN

Üksiknumber 75 senti. *-ga märgitud numbrid on ainult iluköites, hinnaga Kr. 1.20.

- | | |
|---|--|
| *1. E. M. Hull. Seik. | *23. V. Baum. Tants läbi elu. |
| *2. E. Wallace. Üheksa hangeldaja-
jat. | 24. M. Leblanc. Kolmekümne puu-
särgi saar. |
| 3. C. Anet. Ariane. | 25. Gyp. Mu sõber Pierrot. |
| *4. P. Oppenheim. Mäng vabadu-
sega. | 26. S. Rohmer. Kuldsorpion. |
| *5. L. Bromfield. Taevalik öö. | 27. A. E. W. Mason. Keerdtrepp. |
| *6. M. E. delle Gracie. Raamat ar-
mastusest. | 28. L. Biró. Hotell „Imperial“. |
| *7. C. N. ja A. M. Williamson. Pul-
mapäev. | 29. P. Rosenhayn. Hulgus frakis. |
| *8. Ivans. Vöröshegy viirastus. | *30. B. Ruck. Tuhmunud pärl. |
| *9. G. Leroux. Kollase toa saladus. | *31. E. Wallace. Vaimude org. |
| *10. E. Wallace. Hertsog agulis. | 32. L. J. Miln. Isand Wu. |
| *11. O. Soyka. Unepiits. | 33. M. Leblanc. Öönes nõel. |
| *12. M. Leblanc. Saatuslik kristall-
punn. | 34. K. Csathó. Mingitud mask. |
| 13. B. Ruck. Mundris südameval-
lutajad. | 35. A. Eje. George Kesseri suur-
pettus. |
| 14. A. E. W. Mason. Kaunitar mür-
ginoolega. | 37. M. Saareots. Raudpuur. |
| 15. F. L. Barclay. Shenstone'i käs-
kijanna. | 38. A. Muir. Kolmas hoiatus. |
| 16. A. M. Frey. Mees teispool
müüri. | 39. A. Hope. Zenda lossi vang. |
| 17. E. Glyn. Elusalt maetud. | 40. S. Jepson. Kelmid ja teema-
did. |
| 18. F. Heller. Keisri vana rüü. | 41. I. Szomaházy. Kirjutusmasina
võlus. |
| 19. L. Ganghofer. Tarantella. | 42. A. Mills. Kollane Lohe. |
| 20. E. Wallace. Roimarite loss. | 43. B. Ruck. Önn armastuses. |
| 21. R. H. Savage. Salapärane
daam. | 44. J. S. Fletcher. Mõrv Cart-
wrighti skvääril. |
| 22. R. Janno. Selja tagant. | 45. M. Edginton. Täitunud unelm. |
| | 46. E. Wallace. Kolme Tamme sa-
ladus. |
| | 47. E. Laidsaar. Kolm võtit. |
| | 48. J. Farnol. Pahareti vembud. |